

5.00m

**ความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารของกลุ่มกับความพึงพอใจในชีวิตสมรส
ข้าราชการตำรวจ จังหวัดนครนายก**

นางธิราพร พัวเวส

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต
วิชาเอกการพัฒนาครอบครัวและสังคม สาขาวิชามนุษยนิเวศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ.2550

**Relationships between Marital Communication
and Marital Satisfaction of Provincial Police Officers
in Nakhon Nayok**

Mrs.Thiraporn Puawade

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Home Economics in Family and Social Development
School of Human Ecology
Sukhothai Thammathirat Open University
2007**

ชื่อวิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารของกลุ่มสมรสกับความพึงพอใจในชีวิตสมรส

ข้าราชการตำรวจภูธร จังหวัดนครนายก

ผู้วิจัย นางธิดาพร พัวเวส **ปริญญา** คหกรรมศาสตรมหาบัณฑิต (การพัฒนาครอบครัวและสังคม)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ชัชวาล รุ่งปัจฉิม (2) รองศาสตราจารย์บุญเสริม หุตะแพทย์

ปีการศึกษา 2550

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) การสื่อสารของกลุ่มสมรสข้าราชการตำรวจภูธรจังหวัดนครนายก (2) ความพึงพอใจในชีวิตสมรสข้าราชการตำรวจภูธรจังหวัดนครนายก (3) ความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารของกลุ่มสมรสกับความพึงพอใจในชีวิตสมรสข้าราชการตำรวจภูธรจังหวัดนครนายก

กลุ่มตัวอย่างเป็นข้าราชการตำรวจกองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดนครนายกและคู่สมรสจำนวน 233 คู่ ซึ่งได้มาโดยสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือการวิจัยคือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และการวิเคราะห์ทดสอบไคสแควร์

ผลการวิจัยพบว่า 1) การสื่อสารของกลุ่มสมรสโดยรวมของข้าราชการตำรวจภูธรจังหวัดนครนายกอยู่ในระดับดี ($X = 4.12$) โดยองค์ประกอบของการสื่อสารของกลุ่มสมรสทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ การพูดคุยกันอย่างสม่ำเสมอ การเปิดเผยตนเองระหว่างกัน การเป็นผู้ฟังที่ดี การเข้าใจความหมายตรงกัน และเห็นอกเห็นใจกันและกัน อยู่ในระดับดี ($X = 4.22$, 4.16 , 4.13 , 4.00 และ 3.87 ตามลำดับ) 2) ความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวมของข้าราชการตำรวจภูธรจังหวัดนครนายกอยู่ในระดับสูง ($X = 3.76$) โดยองค์ประกอบของความพึงพอใจในชีวิตสมรสทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ความด้อยเปรียบสัมพัทธ์ และความสมานฉันท์ทางบวก อยู่ในระดับสูง ($X = 4.05$ และ 4.00 ตามลำดับ) ส่วนความสุขในเพศสัมพันธ์ และความเป็นเพื่อนคู่ชีวิต อยู่ระดับปานกลาง ($X = 3.65$ และ 3.32 ตามลำดับ) 3) การสื่อสารของกลุ่มสมรสมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตสมรสอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 กล่าวคือ คู่สมรสที่มีระดับการสื่อสารของกลุ่มสมรสไม่ดีมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสต่ำ คู่สมรสที่มีระดับการสื่อสารของกลุ่มสมรสปานกลางมีความพึงพอใจในชีวิตปานกลาง และคู่สมรสที่มีระดับการสื่อสารของกลุ่มสมรสดีมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสสูง

คำสำคัญ การสื่อสารของกลุ่มสมรส ความพึงพอใจในชีวิตสมรส ข้าราชการตำรวจภูธร

Thesis title : Relationships between Marital Communication and Marital Satisfaction of Provincial Police Officers in Nakhon Nayok

Researcher : Mrs.Thiraporn Puawade ; **Degree :** Master of Home Economics (Family and Social Development) ; **Thesis advisor;** (1) Chussana Rungpatchim , Associate Professor ; (2) Boonserm Hutabhaedya , Associate Professor ; **Academic year :** 2007

ABSTRACT

The purposes of this study were (1) to study the marital communication level of provincial police officers in Nakhonnayok province, (2) to study the marital satisfaction level of provincial police officers in Nakhonnayok province ; and (3) to study relationships between marital communication and the marital satisfaction of provincial police officers in Nakhonnayok province.

Research sample consisted of 233 pairs of provincial police officers in Nakhonnayok province and their spouses, who were randomly selected by simple random sampling technique. The research instrument was a questionnaire developed by the researcher. Statistics use for data analysis were percentage, mean , standard deviation, and the Chi-square test.

The research results showed that (1) overall, the marital communication of the provincial police officers in Nakhonnayok province was at the good level ($\bar{X} = 4.12$), particularly in the following 5 aspects : talking to each other regularly, being open to each other, being a good listener, understanding the same meaning, and being considered ($\bar{X} = 4.22, 4.16, 4.13, 4.00$ and 3.87 respectively), (2) the marital satisfaction was at the high level ($\bar{X} = 3.76$) ; among the 4 aspects of marital satisfaction, two aspects were at the high level, namely, the relative inferiority and the positive harmony ($\bar{X} = 4.05$ and 4.00 respectively), whereas having pleasure in sexual relationships and being good companionship were at the moderate level ($\bar{X} = 3.65$ and 3.32 respectively), and (3) the marital communication was related to marital satisfaction at the .05 level of statistical significance, namely, the couple with bad marital communication had low marital satisfaction, the couple with moderate marital communication had moderate marital satisfaction, and the couple with good marital communication had high marital satisfaction.

Keywords: Marital communication, Marital satisfaction, Provincial police officers

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก
รองศาสตราจารย์ ชุมนะ รุ่งปัจฉิม รองศาสตราจารย์ บุญเสริม หุตะแพทย์ สาขาวิชา
มนุษยนิเวศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และ อาจารย์ ดร. ทิพาภรณ์ โพธิ์ถวิล
ที่กรุณาให้ การแนะนำและ ติดตามการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้อย่างใกล้ชิดตลอดมา นับตั้งแต่เริ่มต้น
จนกระทั่งสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณข้าราชการตำรวจภูธรจังหวัดนครนายกทุกท่านที่เสียสละเวลาและให้
ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ขอขอบคุณ คุณ ชีราดา นุตมากุล รองศาสตราจารย์ สุคนธ์
ไข่มุกแก้ว ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ รวมทั้งขอบคุณ
เพื่อนๆทุกคนที่คอยช่วยเหลือและเป็นกำลังใจ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และ พลตำรวจตรีโกศล พัวเวส คู่สมรส
ตลอดจนขอขอบใจลูก ๆ หลาน ๆ ที่ให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ เป็นกำลังใจ ให้ความเข้าใจและ
ความห่วงใยตลอดมา

ชิราพร พัวเวส

ธันวาคม 2550

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฐ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ในการศึกษา.....	3
ปัญหาของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
คำนิยามศัพท์.....	4
ประโยชน์ที่ได้รับ.....	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	7
การสื่อสารของกลุ่มสมรส.....	8
ความพึงพอใจในชีวิตสมรส.....	20
วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	28
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	44
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	44
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	46
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	49
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	51
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	87
สรุปผลการวิจัย.....	87
อภิปรายผลการวิจัย.....	93
ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป.....	101

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บรรณานุกรม	103
ภาคผนวก.....	108
แบบสอบถาม	109
ประวัติผู้วิจัย.....	119

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 แสดงกระบวนการสื่อสาร	11
ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนตัวอย่างแต่ละชั้นภูมิ	46
ตารางที่ 3.2 แสดงเกณฑ์การให้คะแนน	47
ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล และตามลักษณะการเป็นคู่สมรส.....	52
ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคลของคู่สมรส.....	54
ตารางที่ 4.3 จำนวน ค่าทางสถิติ (ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด) ของกลุ่มตัวอย่าง	55
ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการสื่อสารของคู่สมรส	57
ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแต่ละองค์ประกอบของการสื่อสารของคู่สมรส ด้านการพูดคุยกันอย่างสม่ำเสมอ	57
ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแต่ละองค์ประกอบของการสื่อสารของคู่สมรส ด้านการเปิดเผยตนระหว่างกัน	58
ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแต่ละองค์ประกอบของการสื่อสารของคู่สมรส ด้านการเป็นผู้ฟังที่ดี	59
ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแต่ละองค์ประกอบของการสื่อสารของคู่สมรส ด้านความเข้าใจความหมายตรงกัน.....	60
ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแต่ละองค์ประกอบของการสื่อสารของคู่สมรส ด้านความเห็นอกเห็นใจกันและกัน	60
ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจในชีวิตคู่สมรสรวม 4 ด้าน..	61
ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจในชีวิตคู่สมรส ด้านความเป็นเพื่อนคู่ชีวิต.....	62
ตารางที่ 4.12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจในชีวิตคู่สมรส ด้านความด้อยเปรียบสัมพัทธ์.....	63
ตารางที่ 4.13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจในชีวิตคู่สมรส ด้านความสมานฉันท์ทางบทบาท	65

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 4.14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจในชีวิตคู่สมรส ด้านความสุขในด้านเพศสัมพันธ์	66
ตารางที่ 4.15 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการสื่อสารคู่สมรสโดยรวม กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวม	68
ตารางที่ 4.16 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการสื่อสารคู่สมรส ด้านการพูดคุยกันอย่างสม่ำเสมอ กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวม	69
ตารางที่ 4.17 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการสื่อสารคู่สมรส ด้านการเปิดเผยตนเองระหว่างกัน กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวม	69
ตารางที่ 4.18 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการสื่อสารคู่สมรส ด้านการเป็นผู้ฟังที่ดี กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวม	70
ตารางที่ 4.19 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการสื่อสารคู่สมรส ด้านการเข้าใจความหมายตรงกัน กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวม	70
ตารางที่ 4.20 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการสื่อสารคู่สมรส ด้านความเห็นอกเห็นใจกันและกัน กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวม	71
ตารางที่ 4.21 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรส ด้านความเป็นเพื่อนคู่ชีวิต กับระดับการสื่อสารคู่สมรสโดยรวม	72
ตารางที่ 4.22 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรส ด้านความด้อยเปรียบสัมพัทธ์ กับระดับการสื่อสารคู่สมรสโดยรวม	72
ตารางที่ 4.23 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรส ด้านความสมานฉันท์ทางบทบาท กับระดับการสื่อสารคู่สมรสโดยรวม	73
ตารางที่ 4.24 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรส ด้านความสุขในด้านเพศสัมพันธ์ กับระดับการสื่อสารคู่สมรสโดยรวม	73
ตารางที่ 4.25 ความสัมพันธ์ระดับ การสื่อสารของคู่สมรส องค์กรประกอบ ด้านการพูดคุยสม่ำเสมอ กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวม	74
ตารางที่ 4.26 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการสื่อสารของคู่สมรสองค์กรประกอบ ด้านการพูดคุยเพื่อแก้ปัญหาร่วมกันกับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวม ..	75

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 4.27 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับ การสื่อสารของกลุ่มสมรส องค์กรประกอบ ด้านการพูดคุยเป็นเรื่องจำเป็น กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวม	75
ตารางที่ 4.28 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับ การสื่อสารของกลุ่มสมรส องค์กรประกอบ ด้านได้ตอบการสนทนา กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวม	76
ตารางที่ 4.29 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับ การสื่อสารของกลุ่มสมรส องค์กรประกอบ ด้านการปรึกษาหารือกันทุกเรื่อง กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวม	76
ตารางที่ 4.30 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับ การสื่อสารของกลุ่มสมรส องค์กรประกอบ ด้านการพูดคุยกันอย่างเปิดเผย กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวม	77
ตารางที่ 4.31 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการสื่อสารของกลุ่มสมรส องค์กรประกอบ ด้านการแสดงอารมณ์และความรู้สึกแท้จริง กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรส โดยรวม	77
ตารางที่ 4.32 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับ การสื่อสารของกลุ่มสมรส องค์กรประกอบ ด้านเข้าใจความต้องการของอีกฝ่ายได้ถูกต้อง กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรส โดยรวม	78
ตารางที่ 4.33 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับ การสื่อสารของกลุ่มสมรส องค์กรประกอบ ด้านให้ความสนใจและพูดคุยกัน กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวม	79
ตารางที่ 4.34 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับ การสื่อสารของกลุ่มสมรส องค์กรประกอบ ด้านรับฟังปัญหาซึ่งกันและกัน กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวม	79
ตารางที่ 4.35 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับ การสื่อสารของกลุ่มสมรส องค์กรประกอบ ด้านยอมรับฟังความคิดเห็นของกันและกันเสมอ กับระดับความพึงพอใจในชีวิต สมรสโดยรวม	80
ตารางที่ 4.36 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับ การสื่อสารของกลุ่มสมรส องค์กรประกอบ ด้านเปลี่ยนเรื่องทันทีเมื่อเริ่มพูดเรื่องที่อีกฝ่ายไม่สนใจ กับระดับความพึงพอใจใน ชีวิตสมรสโดยรวม	80
ตารางที่ 4.37 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับ การสื่อสารของกลุ่มสมรส องค์กรประกอบ ด้านเข้าใจความหมายอีกฝ่ายได้ดี กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวม	81

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 4.38 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับ การสื่อสารของกลุ่มสมรส องค์กรประกอบ	
ด้านมีคำพูดและท่าทางเฉพาะที่เข้าใจตรงกัน กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรส	
โดยรวม	82
ตารางที่ 4.39 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับ การสื่อสารของกลุ่มสมรส องค์กรประกอบ	
ด้านเอาใจใส่ความรู้สึกกันและกันและกันเสมอ กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรส	
โดยรวม.....	82
ตารางที่ 4.40 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับ การสื่อสารของกลุ่มสมรส องค์กรประกอบ	
ด้านห่วงใยซึ่งกันและกันและกันเสมอ กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวม	83
ตารางที่ 4.41 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับ การสื่อสารของกลุ่มสมรส องค์กรประกอบ	
ด้านให้กำลังใจและคำแนะนำ กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวม	83
ตารางที่ 4.42 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับ การสื่อสารของกลุ่มสมรส องค์กรประกอบ	
ด้านรู้สึกเหมือนต่างคนต่างอยู่ กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวม.....	84

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวความคิดการวิจัย	6
ภาพที่ 4.1 สรุปผลวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ระดับการสื่อสารของกลุ่มสมรส โดยรวม กับ ระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวม	85
ภาพที่ 4.2 สรุปผลวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ระดับการสื่อสารของกลุ่มสมรส รายด้าน กับ ระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวม	85
ภาพที่ 4.3 สรุปผลวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ระดับการสื่อสารของกลุ่มสมรส แต่ละองค์ประกอบ กับ ความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวม	86

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ชีวิตสมรสเริ่มต้นจากคนสองคน เป็นผู้ใหญ่เต็มตัว เพศชายและหญิงตกลงใจมาใช้ชีวิตร่วมกัน เกิดเป็นครอบครัวใหม่ บนพื้นฐานของความรักและความเข้าใจบุคลิกของกันและกัน ขณะเดียวกันก็มีความขัดแย้งกันบ้างเป็นธรรมดา แต่ไม่ว่าจะเป็นความเข้าใจหรือความขัดแย้งในคู่สมรสมักมีสาเหตุมาจากการสื่อสารเป็นสำคัญ เห็นได้จากการศึกษาของ Narvan 1967 (อ้างถึงใน อชฌิภรณ์ นิลอุบล 2542: 30-31) พบว่า คู่สมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรสมีการสื่อสารกันอย่างเปิดเผยทั้งในเรื่องของความรู้สึก ความคิด และความต้องการของตนทำให้อีกฝ่ายรับรู้ เข้าใจและยอมรับซึ่งกันและกัน เช่น เมื่อเกิดปัญหาจะพูดคุยกันก่อนข้างดี แสดงการรับรู้ความรู้สึกของอีกฝ่ายหนึ่ง ส่วนการสื่อสารของ คู่สมรสที่ไม่มีความสุขในชีวิตสมรส ก็อดแมน และคณะ 1979 (อ้างถึงใน รุจยา ชัชวาลยางกูร 2541 : 11) พบว่า คู่สมรสมีความคิดเห็นแตกต่างกัน ไม่ตระหนักถึงความรู้สึกของอีกฝ่ายหนึ่งไม่สามารถสื่อสาร ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของตนให้อีกฝ่ายหนึ่งทราบได้

ชีวิตสมรสจะเป็นสุขได้ขึ้นกับปัจจัยหลายประการ และพฤติกรรม การสื่อสารเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่ง ในการแลกเปลี่ยนและแลกเปลี่ยนความสัมพันธ์ ตลอดจนการรักษาความสัมพันธ์ให้ราบรื่นและดำเนินไปด้วยดี ทั้งนี้ คู่สมรสมาจากสิ่งแวดล้อมที่ต่างกัน ภูมิหลังของครอบครัวที่หล่อหลอมให้มีความแตกต่างกันทางความคิด อุปนิสัย ทัศนคติ ความเชื่อ และค่านิยม ดังนั้นคู่สมรสที่มีความสุขและความมั่นคงในชีวิตสมรสได้นั้น จะต้องมีการสื่อสารระหว่างกันอย่างมีคุณภาพ โดยแต่ละฝ่ายสามารถเปิดเผยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น อารมณ์ และความรู้สึก หลิกเลียงและร่วมมือกันแก้ไขและป้องกันความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ตลอดจนการรับฟังอีกฝ่ายหนึ่งของยุทธ, มปป. (อ้างถึง วิโรจน์ ตัดโส 2544: 30) รายงานว่า คู่สมรสส่วนใหญ่หลังสมรสประมาณ 2 ปี ความรักจะจืดจาง การที่จะทำให้ความรักยั่งยืนมีความสุขและมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสต้องเพิ่มพูนความรู้สึกใกล้ชิด ผูกพันเข้าใจกันและยอมรับกันเสมอ

สามีและภรรยาข่มมีความขัดแย้งกันบ้างเป็นเรื่องธรรมดา ถ้ามีความขัดแย้งกันบ่อยๆ และปล่อยความขัดแย้งนั้นไว้โดยไม่ได้รับการแก้ไข ปรับความเข้าใจกัน ความขัดแย้งจะทวีความรุนแรงนำไปสู่ปัญหาที่รุนแรงในครอบครัวได้ (สุพัตรา สุภาพ : 2539,62) ทั้งนี้ ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นมักเริ่มต้นจากการขาดทักษะในการสื่อสารของกลุ่มสมรส โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์ที่เกิดการโต้เถียงกันอย่างรุนแรงในครอบครัว ปัญหาดังกล่าวเกิดจากการขาดทักษะในการใช้คำพูด การขาดความนับถือตนเอง ตลอดจนสถานการณ์แวดล้อมในครอบครัวในขณะนั้น ทำให้เกิดความตึงเครียดในการสื่อสาร ในปัจจุบันครอบครัวไทยมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงไป สถิติการหย่าร้างปี 2547 ,2548 และ2549จำนวน 86,982 คู่ ,90,688 คู่และ 89,191 คู่ ตามลำดับ คือ สัมพันธภาพในครอบครัวที่มีแนวโน้มลดลง การสื่อสารภายในครอบครัวลดลง การไม่มีเวลาให้กับครอบครัว ความไม่พร้อมในการใช้ชีวิตครอบครัว และความรุนแรงในครอบครัว กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย รายงานสถิติการหย่าร้างปี 2547 2548 และ2549 มีจำนวน 86,982 คู่ 90,688 คู่ และ 89,191 คู่ ตามลำดับ ซึ่งปัญหาและสถานการณ์ครอบครัวนี้จะสะท้อนหรือช่วยจุดประกายให้ทุกคนในครอบครัวและสังคมตระหนักถึงปัญหาและความสำคัญของครอบครัวและช่วยทำให้สมาชิกในครอบครัวหันหน้ามาพูดคุยกันอย่างสร้างสรรค์ มีเวลาให้กันและกันมากขึ้น

ดังนั้น ความพึงพอใจในชีวิตสมรสจึงเป็นผลของการปรับตัวเข้าหากันระหว่างคู่สมรส เพื่อความเป็นหนึ่งเดียวกัน มีความสุขและมีคุณภาพชีวิตสมรสที่ดี มีความเข้าใจกันและยอมรับกัน โดยมีการเลือกใช้ภาษาที่เหมาะสมจึงทำให้เกิดการสื่อสารเชิงบวกระหว่างกัน มีการรับรู้ความรู้สึกด้วยความเข้าใจกัน มีการแสดงความรักต่อกันอย่างสม่ำเสมอ อิริค โฟรนน พบว่า การสื่อสารกันที่เหมาะสมตามกาลเทศะ เป็นปัจจัยหนึ่งที่ช่วยให้คู่สมรสมีความรักและรู้สึกอบอุ่นซึ่งเป็นส่วนสำคัญของความพึงพอใจในชีวิตสมรส

ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารของคู่สมรสกับความพึงพอใจในชีวิตสมรสครอบครัวข้าราชการตำรวจ เพราะ ข้าราชการตำรวจมีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อย เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน ต้องรักษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดอาญา ต้องดูแลรักษาผลประโยชน์ของสาธารณะ ต้องปกป้องและปราบปรามอาชญากรรม ต้องบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ประชาชน โดยให้บริการและอำนวยความสะดวกให้ประชาชนตลอดเวลา ช่วงปฏิบัติงานจึงไม่แน่นอน มีการทำงานเป็นผลัดอยู่เวรยาม แม้ในเวลากลางคืนและวันหยุดราชการ ลักษณะงานดังกล่าวนับเป็นงานที่มีความเหนื่อยยาก เสี่ยงอันตรายและต้องเผชิญกับความกดดันหลายลักษณะ ข่มส่งผลกระทบต่อความเครียด รวมถึงความพึงพอใจในชีวิตสมรสได้ ทั้งนี้การศึกษาของ ศักดิ์ชัย บุญเพ็ง (2542 : 10) พบว่า ข้าราชการตำรวจส่วนใหญ่มีเวลาให้แก่ภรรยาและครอบครัวน้อย มีภาระหนี้สิน มีความเครียด อารมณ์ไม่ดีบ่อย มีความสัมพันธ์กับภรณาน้อย มีความเข้าใจกันน้อย พบ

บรรยากาศของความรักและความอบอุ่นน้อย ขาดการใช้เหตุผล มักใช้อารมณ์และอำนาจบังคับ ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตสมรส ทำให้เกิดความสุขและความพึงพอใจในชีวิตสมรสต่ำกว่าที่คาดหวัง ซึ่งการศึกษาของ นฤพนธ์ จาระไน 2543 : 86-87 พบว่า ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตสมรสของข้าราชการตำรวจตระเวนชายแดนได้ดีที่สุด คือ ประสิทธิภาพของการสื่อสาร ($Beta = 0.451$) และมีข้อเสนอแนะว่าคู่สมรสควรปฏิบัติต่อกันในประเด็นของการสื่อสาร เช่น เปิดเผยความรู้สึกและความต้องการของตนให้อีกฝ่ายได้รับรู้พยายามเป็นผู้ฟังที่ดี หลีกเลี่ยงการจับผิดและการวิจารณ์สิ่งที่ไม่ดีของอีกฝ่ายหนึ่ง การปรึกษาหารือเพื่อการแก้ไขปัญหาาร่วมกันด้วยกัน พุดคุยกันและเคารพความคิดเห็นของกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับ ศักดิ์ไทย สุรกิจวาร 2545 : 96-97 สรุปว่า การดำเนินชีวิตประจำวันของกลุ่มสมรสจะสังเกตจากปฏิกิริยาและท่าทีของอีกฝ่ายว่ากำลังสื่อความหมายอะไร ซึ่งการแปลความหมายพฤติกรรมการสื่อสารนั้นอาจถูกต้องหรือผิดพลาดก็ได้

ผลของการ ศึกษาในครั้งนี้ คาดว่าจะเป็นแนวทางในการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยา ด้วยการพัฒนาทักษะการสื่อสารของกลุ่มสมรส โดยใช้การสื่อสารเป็นเครื่องมือ เพราะการสื่อสารเป็นพื้นฐานความสัมพันธ์ของมนุษย์ หากไม่มีการสื่อสารย่อมไม่มีความสัมพันธ์เกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดมากขึ้น ความสำคัญของการสื่อสารยังมีมากขึ้นตามไปด้วย เพื่อให้เกิดการปรับตัวและเข้าใจความหมายกันและกันได้ถูกต้อง มีการสื่อสารกันอย่างเปิดเผย มีความเป็นมิตร มีความรัก สร้างความรู้สึกอบอุ่นเกิดความมั่นคงทางจิตใจ มีการแก้ปัญหาโดยใช้เหตุผล มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสสูง สถาบันครอบครัวที่ดีขึ้น ย่อมนำไปสู่ความสำเร็จในชีวิต สมาชิกครอบครัวที่มีความสุขย่อมมีส่วนในการรับใช้สังคม และพัฒนาสังคมให้เข้มแข็งต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาการสื่อสารของข้าราชการตำรวจภูธร จังหวัดนครนายกกับคู่สมรส
- 2.2 เพื่อศึกษาความพึงพอใจในชีวิตสมรสของข้าราชการตำรวจภูธร จังหวัดนครนายกกับคู่สมรส
- 2.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารของกลุ่มสมรสกับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของข้าราชการตำรวจภูธร จังหวัดนครนายก

3. ขอบเขตของการวิจัย

ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตการศึกษา ดังนี้

3.1 ขอบเขตของกลุ่มตัวอย่าง

ขอบเขตของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาโดยเลือกเฉพาะข้าราชการตำรวจภูธร จังหวัดนครนายกกับคู่สมรส ซึ่งข้าราชการตำรวจซึ่งมียศเป็นข้าราชการตำรวจชั้นประทวนและข้าราชการตำรวจชั้น สัญญาบัตร ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดนครนายกในปี 2549

3.2 ขอบเขตเนื้อหาการศึกษา

3.2.1 งานวิจัยนี้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารของคู่สมรสและความพึงพอใจในชีวิตสมรสครอบครัวข้าราชการตำรวจภูธร จังหวัดนครนายก โดยให้ทั้งสามีภรรยาเป็นหน่วยวิเคราะห์ (Unit Analysis) ฉะนั้นผลการสรุปการสื่อสารของคู่สมรสและความพึงพอใจในชีวิตสมรสจึงเป็นความคิดเห็นและข้อเท็จจริงทั้งจากสามีและภรรยา มิได้ศึกษาจากสมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัว

3.2.2 การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะคู่สมรสที่เป็นข้าราชการตำรวจภูธร จังหวัดนครนายกเท่านั้น ผลการวิจัยจำกัดเฉพาะกลุ่มประชากรที่ทำการวิจัยครั้งนี้เท่านั้น ยังไม่สามารถนำผลการวิจัยไปสรุป หรืออนุมานต่อการสื่อสารของคู่สมรสของข้าราชการตำรวจทั้งหมดทั่วประเทศ อย่างไรก็ตามผลการวิจัยอาจนำไปอนุมานเพื่อเปรียบเทียบกลุ่มประชากรที่มีปัจจัยทางประชากรศาสตร์และสภาพแวดล้อมและเศรษฐกิจที่ใกล้เคียงกับกลุ่มประชากรในงานวิจัยนี้ได้

4. คำนิยามศัพท์

4.1 ความใกล้เคียงกันทางอายุ หมายถึง ผลต่างระหว่างอายุสามี และ อายุ ภรรยา โดยใช้เกณฑ์การเปรียบเทียบของอุบลรัตน์ พิชญ์ชยะนนท์ (2531 :37)

- ผลต่างเท่ากับ 0-2 ปี หมายถึง คู่สมรสที่มีอายุใกล้เคียงกันมาก
- ผลต่างเท่ากับ 3-5 ปี หมายถึง คู่สมรสที่มีอายุใกล้เคียงกันปานกลาง
- ผลต่างเท่ากับ 6 ปีขึ้นไป หมายถึง คู่สมรสที่มีอายุใกล้เคียงกันน้อย

4.2 ระยะเวลาการสมรส หมายถึง จำนวนปีที่สมรสกับคู่สมรสคนปัจจุบัน

4.3 รายได้ของครอบครัว หมายถึง รายได้รวมของคู่สมรสทั้งสองฝ่ายในแต่ละเดือน

4.4 การสื่อสารของคู่สมรส หมายถึง การที่คู่สมรสพูดคุยกันอย่างสม่ำเสมอโดยใช้ภาษาพูดหรือภาษาท่าทาง ได้แก่ การสบสายตา สีหน้า การสัมผัส มีการเปิดเผยตนเองระหว่างคู่

สมรส การเป็นผู้ฟังที่ดี มีความเข้าใจความหมายที่ตรงกันและมีความเห็นอกเห็นใจกันให้กำลังใจกัน

4.4.1 การพูดคุยกันอย่างสม่ำเสมอ หมายถึง การที่คู่สมรสพูดคุย หรือ ปรึกษาหารือกันในเรื่องต่างๆ อยู่เสมอ

4.4.2 การเปิดเผยตนเองระหว่างคู่สมรส หมายถึง การที่คู่สมรสพูดคุยหรือแสดงความต้องการตรงตามความรู้สึกที่แท้จริงให้อีกฝ่ายรับรู้

4.4.3 การเป็นผู้ฟังที่ดี หมายถึง การที่คู่สมรสพร้อมที่จะรับฟังปัญหา ความคิดเห็นของกันและกัน โดยไม่ขัดจังหวะหรือแสดงความไม่สนใจ

4.4.4 ความเข้าใจความหมายตรงกัน หมายถึง การที่คู่สมรสต่างรับรู้และเข้าใจความหมายที่ต้องการสื่อสารได้ถูกต้องและชัดเจน

4.4.5 ความเห็นอกเห็นใจกัน และกัน หมายถึง การที่คู่สมรสพูด หรือ แสดงออกให้อีกฝ่ายรับรู้ถึงความรัก ความห่วงใย และให้กำลังใจกัน

4.5 ความพึงพอใจในชีวิตสมรส หมายถึง การที่คู่สมรสใช้ชีวิตคู่ร่วมกันอย่างมีความสุข สามารถปรับตัวเข้าหากันได้ดี ด้านความเป็นเพื่อนคู่ชีวิต ความคล้ายเปรียบเทียบ ความสมานฉันท์ทางบทบาท และความสุขในด้านเพศสัมพันธ์

4.5.1 ความเป็นเพื่อนคู่ชีวิต หมายถึง ความพึงพอใจในความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรสในรูปแบบเพื่อนคู่ชีวิต ในด้านการเข้าใจและรับรู้ความรู้สึกของกันและกัน การยอมรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน การมีเวลาในการทำกิจกรรมร่วมกัน และการปรึกษาหารือเพื่อแก้ปัญหาาร่วมกัน

4.5.2 ความคล้ายเปรียบเทียบ หมายถึง ความพึงพอใจที่เกิดจากการเปรียบเทียบชีวิตสมรสของตนเองกับชีวิตสมรสคู่อื่น ๆ ว่าสภาพชีวิตของตนนั้น ดีกว่า เหมือนกัน หรือ ด้อยกว่าชีวิตสมรสคู่อื่นๆ ในด้าน สภาพความเป็นอยู่ภายในครอบครัว ความสัมพันธ์ในความรัก ความผูกพันฉันท์สามีภรรยา และสภาพสมรสโดยรวม

4.5.3 ความสมานฉันท์ทางบทบาท หมายถึง ความพึงพอใจในการยอมรับข้อตกลงแบ่งภาระรับผิดชอบในเรื่องสำคัญๆ ในครอบครัว ตามบทบาทของสามีและภรรยา ในที่นี้หมายถึงบทบาทการทำงานบ้าน บทบาทการหาเลี้ยงครอบครัว และ บทบาทการอบรมเลี้ยงดูบุตร

4.5.4 ความสุขในด้านเพศสัมพันธ์ หมายถึง ความพึงพอใจที่ได้รับการตอบสนองความต้องการทางเพศ ซึ่งประกอบด้วย การปรับตัวเข้าหากันด้านเพศสัมพันธ์ ความต้องการทางเพศที่สอดคล้องกัน และ การมีความสุขในการมีเพศสัมพันธ์กับคู่สมรส

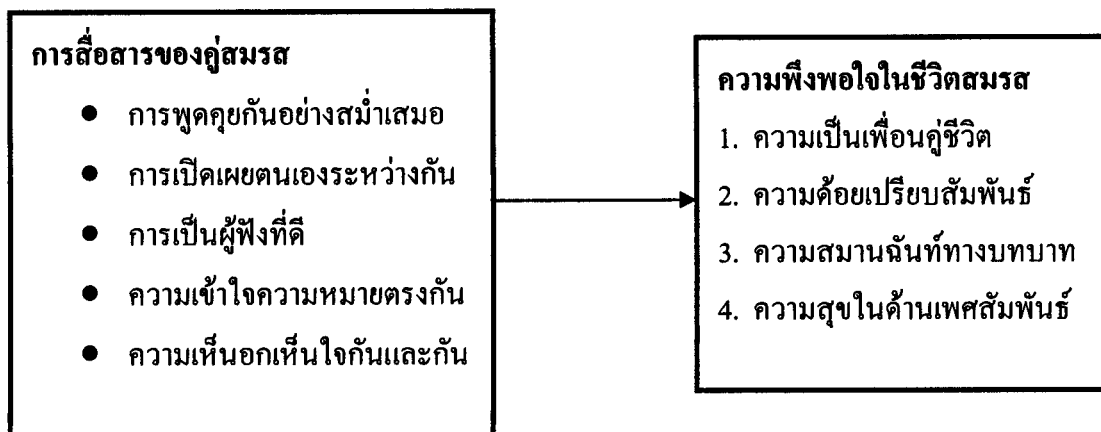
5. ประโยชน์ที่ได้รับ

5.1 นำผลที่ได้รับจากการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา หรือ แก้ไขพฤติกรรม การสื่อสารสำหรับผู้ที่จะสมรส และผู้ที่สมรสแล้ว

5.2 นำผลที่ได้รับจากการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมพอใจในชีวิตสมรสของ ข้าราชการตำรวจ

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวความคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารของกลุ่มสมรสและความพึงพอใจในชีวิตสมรสครอบครัวข้าราชการตำรวจ จังหวัดนครนายก” ในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นกรอบในการศึกษา ดังนี้

1. การสื่อสารของกลุ่มสมรส

- 1.1 ความหมายของการสื่อสาร
- 1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารของกลุ่มสมรส
- 1.3 ความสำคัญของการสื่อสารของกลุ่มสมรส

2. ความพึงพอใจในชีวิตสมรส

- 2.1 ความหมายของความพึงพอใจ
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจในชีวิตสมรส
- 2.3 ความสำคัญของความพึงพอใจในชีวิตสมรส

3. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การสื่อสารของกลุ่มสมรส

1.1 ความหมายของการสื่อสาร

การสื่อสารมาจากคำว่า Communication มีผู้ให้ความหมายของการสื่อสารไว้มากมาย พอสรุปโดยสังเขปดังนี้

ความหมายโดยทั่วไป หมายถึงการติดต่อกันแบบต่อหน้า (เห็นหน้ากัน) ระหว่างฝ่ายส่งสารกับฝ่ายรับสาร ด้วยกรรมวิธีการต่างๆ เพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างกัน โดยทั้งสองฝ่ายมีโอกาสโต้ตอบกันได้ กับอีกความหมายหนึ่งซึ่งมิใช่การติดต่อหรือตอบโต้กันซึ่งๆ หน้า แต่อาศัยสื่อหรือพาหนะเป็นตัวเชื่อมสาร หรือความหมายของสาร ระหว่างฝ่ายส่งสารและฝ่ายรับสารให้เข้าใจกัน

ตัวแปรสำคัญที่ทำให้ความหมายของการสื่อสารแบบต่อหน้า (แบบแรก) และแบบไม่เห็นหน้ากัน (แบบหลัง) ระหว่างฝ่ายส่งสารและฝ่ายรับสาร แตกต่างกัน คือ

- (1) ระยะทาง
- (2) เวลา
- (3) โอกาส
- (4) ปริมาณของสาร
- (5) ความสลับซับซ้อนของสาร หรือ การเข้ารหัสการถอดรหัส
- (6) คุณภาพของพาหนะ

ด้วยระยะทางที่ห่างไกล ทำให้การติดต่อปฏิสัมพันธ์กัน ระหว่างฝ่ายส่งสารกับฝ่ายรับสาร ไม่สามารถกระทำซึ่งหน้ากันได้ นอกจากนี้ ยังต้องอาศัยระยะเวลาในการเดินทางของสารอีกด้วย การปล่อยเวลาให้ยืดยานออกไป อาจทำให้การสื่อสารเข้าใจกันได้ดีขึ้น มีเวลาที่จะทบทวนในการเข้ารหัสและถอดรหัสกันได้ รวมทั้งมีโอกาสนในการเลือกเวลา ในการสื่อสารกันได้ ยิ่งในการส่งสารคราวละปริมาณมากๆ และสารนั้นมีความสลับซับซ้อน ยิ่งจะทำให้เกิดอุปสรรคในการถ่ายทอดความหมาย การมองเห็นหน้ากัน จะช่วยให้เกิดการทบทวนในการสื่อความหมายกันได้ดีกว่า ตัวแปรสุดท้ายที่จะมองข้ามไปไม่ได้คือ คุณภาพของพาหนะที่ส่งสารไป อาจมีสิ่งรบกวนระหว่างส่งสาร ทำให้เกิดการแปลความหมายที่ผิดเพี้ยนไปได้ ดังนั้น การติดต่อกันแบบซึ่งหน้า จะแก้ปัญหานี้ได้

สังคมมนุษย์ในปัจจุบัน มีความสลับซับซ้อนสูงขึ้น รวมทั้งปริมาณของข่าวสารมีปริมาณมากเกินขีดความสามารถในการรับรู้ของคน ดังนั้น โอกาสในการติดต่อสื่อสารกันแบบซึ่งหน้าจึงไม่สามารถกระทำได้ในทุกๆ โอกาส ยิ่งในยุคโลกไร้พรมแดน (Globalization) ด้วยแล้ว การ

ให้ความหมายของการสื่อสารจึงเปลี่ยนไป มีความหมายกว้างขวางไปจากเดิม นั่นคือ คำว่า Communication ไม่ใช่เพียงการสื่อสารกันแบบต่อหน้าอีกต่อไป แต่จะหมายถึง การสื่อสารแบบไม่ต้องเห็นหน้ากัน เรียกว่า การสื่อสารมวลชน (Mass Media Communication) หรือ การสื่อสารทางไกล (Telecommunication)

จอร์จ เกร็บบเนอร์ เป็นผู้หนึ่ง ที่ให้ความหมายของการสื่อสารไว้อย่างชัดเจน ว่า “การสื่อสาร คือ กระบวนการที่ผู้ส่งสารและผู้รับสาร มีปฏิสัมพันธ์กัน ในสภาพแวดล้อมทางสังคมเฉพาะ”

จากแนวคิดดังกล่าว จึงสรุปความสำคัญของการสื่อสารว่า การสื่อสารเป็นเครื่องมือในการดำรงชีวิตที่ช่วยทำให้คนอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างเข้าใจกัน ยอมรับกันและสืบทอดวัฒนธรรม ประเพณี ความรู้และความคิดจากอดีตสู่นาคต

องค์ประกอบของการสื่อสาร

การสื่อสาร เป็นกิจกรรมร่วมกันที่มีปฏิสัมพันธ์กัน ระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร การสื่อสาร แบ่งออกเป็น 2 แบบ ซึ่งมีจำนวนองค์ประกอบ ที่แตกต่างกัน คือ

(1) การสื่อสารทั่วไป การสื่อสารจะเกิดขึ้นได้ ต้องมีองค์ประกอบพื้นฐานสำคัญ 3 ประการ หรือ SMR ได้แก่

- ผู้ส่งสาร (Sender) หรือ S
- สาร (Message) หรือ M
- ผู้รับสาร (Receiver หรือ Audience) หรือ R

(2) การสื่อสารมวลชน มีองค์ประกอบเช่นเดียวกับการสื่อสารทั่วไป แต่เพิ่มจำนวนองค์ประกอบอีก 1 ข้อ รวมเป็น 4 ข้อ หรือ SMCR ได้แก่

- ผู้ส่งสาร หรือผู้กำหนดสาร (Sender, Source Creator) หรือ S
- สาร (Message, Information) หรือ M
- สื่อ หรือพาหนะ หรือช่องทางในการส่งสารไป (Channel หรือ Media) หรือ C

- ผู้รับสาร (Receiver) หรือ R

จากองค์ประกอบดังกล่าว ทำให้เกิดกระบวนการสื่อสาร ซึ่งต้องมีการหวังผล หรือต้องการผลที่เกิดขึ้น เพื่อให้การปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารบรรลุวัตถุประสงค์ นั่นคือ ปฏิกริยา หรือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม หลังส่ง-รับสาร (Feed Back)

การสื่อสารทั่วไป เป็นการสื่อสารภายในบุคคล และระหว่างบุคคล 2 คน มองเห็นหน้ากัน หรืออยู่ไม่ไกลกัน ซึ่งสามารถสื่อความหมายกันได้โดยไม่ต้องอาศัยสื่อ หรือพาหนะเป็นตัวเชื่อมต่อ ซึ่งต่างจากการสื่อสารมวลชน เพราะเป็นการสื่อสารที่ต้องการส่งสาร (ข่าวสาร การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การณรงค์) ไปยังผู้รับสารได้ครั้งละมากๆ พร้อมๆ กัน ให้ผู้รับสารได้รับสารนั้นในเวลาใกล้เคียงกัน ไม่ว่าผู้รับสารจะอยู่ห่างไกลกันเพียงใด

กระบวนการสื่อสาร ได้แก่

(1) มีการกำหนดสาร (Message Design & Source Data) โดยผู้ส่งสาร อาจต้องมีการเข้ารหัสของสารด้วย ขึ้นอยู่กับประเภทหรือชนิดของสาร

(2) สารถูกส่งไปยังผู้รับ โดยผ่านกระบวนการต่างๆ ขึ้นอยู่กับประเภทหรือชนิดของสาร

(3) สารที่ส่งออกไปถึงผู้รับปลายทาง และผู้รับก็รับรู้ถึงสารที่ส่งมานั้น (Awareness) และเกิดปฏิกริยาโต้ตอบ อาจเป็นเชิงบวก (เห็นด้วย ขอมรับ) หรือเชิงลบ (ขัดแย้ง ไม่ขอมรับ) หรือเชิงซ่อน (รู้สึกเฉยๆ ยังไม่ลงความเห็น หรือตัดสินใจในเวลานั้น)

นี่คือ Model พื้นฐานที่ใช้อธิบายรูปแบบการสื่อสารทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารเชิงบูรณาการ (Integrated Communication) การสื่อสารการตลาด-ธุรกิจ (Business & Marketing Communication) การสื่อสารมวลชน (Mass Media Communication) การสื่อสารทางการเมือง (Political Communication) การสื่อสารการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Development Communication) การสื่อสารเพื่อการพัฒนาสุขภาพ (Conditional Health Communication) และการสื่อสารการศึกษา (Educational Communication)

โดยปกติ ผู้ส่งสาร และผู้รับสาร จะประกอบด้วยบุคคล 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายผู้ส่งสาร และฝ่ายผู้รับสาร หากผู้ส่งสาร และผู้รับสารเป็นบุคคลคนเดียวกัน เรียกว่า การสื่อสารภายในบุคคล และผู้ส่งสารมักจะเป็นผู้กำหนดสารที่จะส่งไป และสาร หรือ message ที่จะส่งไป มักจะถูกกำหนดขึ้นทั้งจากผู้ส่งสารเอง และจากบุคคลอื่น ไม่ว่าจะอยู่ในรูปของวจนภาษา หรือ อวจนภาษา ก็ตาม

กรณีที่ผู้กำหนดสาร และผู้ส่งสาร เป็นบุคคลคนเดียวกัน คือ สารที่ถูกกำหนดขึ้นนั้น เป็นนามธรรมที่เกิดขึ้น (Knowledge) หรือปรุงแต่งขึ้นเป็นองค์ความรู้ (Create) หรือผุดขึ้นโดย ประจักษ์ (Insight) ของผู้ส่งสารนั่นเอง แล้วต้องการจะส่งสารนั้นไปยังกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป็นผู้รับ สารกระบวนการส่งสาร จะเริ่มตั้งแต่การบรรจุสารเข้าไปในระบบการส่ง (Message Input & Source Input) ซึ่งประกอบด้วย สาร สื่อ เวลา โอกาส โดยอาศัยช่องทางต่างๆ เป็นพาหะสารไปยังผู้รับ (Process) สาร ดังกล่าวอาจจะอยู่ในรูปของภาษาพูด สัญลักษณ์ อักษร สื่อ หรือช่องทางที่ใช้ในการ ส่ง ขึ้นอยู่กับว่าเนื้อสารนั้นจะอยู่ในรูปใด

กระบวนการสื่อสาร

รูปแบบ ชนิดของสาร	พาหะ - ช่องทาง	เครื่องมือ - เทคโนโลยี	เทคนิค - รูปแบบการส่ง สาร
ภาษาพูด Word, Speech	บรรยากาศ อากาศ วัตถุที่สามารถพาเสียง ไปได้	อวัยวะปาก, ไมโครโฟน, โทรโข่ง	Physical, Radiogram, Analog, Digital
รูปแบบ ชนิดของสาร	พาหะ - ช่องทาง	เครื่องมือ - เทคโนโลยี	เทคนิค - รูปแบบการส่ง สาร
ภาษาท่าทาง Action, Behavior	ทัศนวิสัยของ บรรยากาศ	อวัยวะ, อุปกรณ์สร้าง สัญลักษณ์	Physical
ภาษาเขียน Writing	อักขระ อักษร (ที่ผู้ส่ง และผู้รับ สามารถรับรู้ ร่วมกันได้)	กระดาษ ปากกา หมึก หรือสี คอมพิวเตอร์	Physical, Analog, Digital
ภาษาอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Language) - Radio - Analoge - Digital	คลื่นไฟฟ้า คลื่นแสง คลื่นแม่เหล็ก คลื่นวิทยุ	เครื่องรับ-เครื่องส่ง วิทยุ วิทยุโทรทัศน์ ระบบอะนาล็อก ระบบดิจิทัล คอมพิวเตอร์ และ ระบบเครือข่าย,ระบบ อินเทอร์เน็ต	Analog, Digital

จากแนวคิดข้างต้นสรุปให้เห็นว่า บุคคลมักใช้ทั้งวจนภาษาและอวจนภาษาควบคู่กัน ไป เพื่อให้การสื่อสารมีความชัดเจนมากขึ้น การสื่อสารในชีวิตประจำวัน การใช้วจนภาษาจึงมี ความสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกัน กรองแก้ว อยู่สุข (2535:172-173) กล่าวว่า ภาษากาย (Body language) หมายถึง การแสดงกิริยาท่าทาง การแสดงสีหน้า การเคลื่อนไหว

ร่างกาย ช่วยให้เข้าใจพฤติกรรมของคนได้ เพราะภาษาที่แสดงออกทางกายทุกอย่างมีความหมาย เมื่อใช้ประกอบคำพูดและ น้ำเสียงแล้วจะทำให้รับรู้อารมณ์ในขณะที่สื่อสารได้ดีขึ้น

วัตถุประสงค์ของการสื่อสาร

มนุษย์ทุกคนมีความจำเป็นต้องอยู่ร่วมกันกับบุคคลอื่น และเพื่อให้การอยู่ร่วมกันนั้น ดำเนินไปอย่างสันติสุข การสื่อสารจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่ง โดยปกติมนุษย์จะใช้การสื่อสาร ศศิธร ธัญลักษณ์นันท์ (2542 : 11) ได้จำแนกวัตถุประสงค์ของการสื่อสารไว้ ดังนี้

1. เพื่อแจ้งให้ทราบ หมายถึง การสื่อสารที่ผู้ส่งสารจะแจ้ง หรือบอกกล่าวข่าวสาร ข้อมูลเหตุการณ์ ความความคิด ความต้องการของตนให้ผู้รับได้ทราบ
2. เพื่อสอนหรือให้การศึกษา เป็นการสื่อสารที่มุ่งจะทำให้ผู้รับมีการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมทางด้านองค์ความรู้ ความคิด สติปัญญา จึงมุ่งเน้นไปที่การเรียนการสอน หรือการศึกษา ค้นคว้าทางวิชาการโดยเฉพาะ
3. เพื่อสร้างความพอใจหรือให้ความบันเทิง หมายถึง การสื่อสารที่มุ่งให้เกิดผลทาง จิตใจหรืออารมณ์ ความรู้สึกแก่ผู้รับสาร เช่น ทำให้เกิดความบันเทิง รื่นเริง สนุกสนาน เกิดความ พพอใจ เกิดความสุข ความสบายใจ เป็นต้น
4. เพื่อเสนอหรือชักจูงใจ จะมุ่งเน้นให้ผู้รับสารมีพฤติกรรมคล้อยตาม หรือยอมรับปฏิบัติ ตาม เช่น เปลี่ยนทัศนคติจากที่เคยไม่ชอบมาชอบได้ ฉะนั้น ผู้ส่งสารจึงต้องใช้วิธีการนำเสนอสาร ในรูปแบบของการแนะนำ ชี้แนะ หรือช่วย และปลุกเร้าที่เหมาะสม

ภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร

อวยพร พานิช, และคนอื่นๆ, 2544 "ภาษาที่ใช้คือหัวใจของการสื่อสาร หมายความว่า ผู้ใช้ภาษาควรตระหนักในบทบาทและความสำคัญของภาษาที่มีต่อการสื่อสารของมนุษย์ เป็นส่วน ช่วยให้เนื้อหาที่จะสื่อสารเป็นที่รับรู้และเข้าใจร่วมกันได้ แต่ละสังคมนั้นต่างก็มีภาษาเฉพาะในการ ติดต่อสื่อสารระหว่างกัน โดยคนในสังคมกำหนดความหมายของภาษาร่วมกัน เพื่อเกิดความเข้าใจ ที่ตรงกัน ภาษาที่ใช้ในการสื่อสารนั้นจะปรากฏใน 2 ลักษณะ ดังนี้

1. **วจนภาษา (Verbal Language)** คือ ภาษาถ้อยคำ ทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน ซึ่งคนในสังคมตกลงร่วมกัน โดยกำหนดใช้เพื่อสื่อความหมายตามที่ต้องการ เพื่อใช้ในการอธิบาย บอกเล่าเรื่องราว ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด หรืออื่นๆ เช่น ถ้อยคำที่ผู้คนใช้สนทนากัน หรือตัวอักษรต่างๆ การใช้วจนภาษาในการสื่อสาร

2. **อวจนภาษา (Non-Verbal Language)** คือ ภาษาที่ไม่ใช่ภาษาพูดและภาษาเขียนที่เป็นลายลักษณ์อักษร เช่น เครื่องหมาย สัญลักษณ์ต่างๆ น้ำเสียง สีหน้าท่าทาง กาลภาษา ภาพ การสัมผัส เป็นต้น ซึ่งอาจใช้ประกอบกับวจนภาษาหรืออาจใช้เพียงลำพังก็ได้ สารที่ได้รับจากผู้ส่งสารนั้น มิได้มีเฉพาะถ้อยคำหรือนัยที่แฝงอยู่หรือปรากฏในถ้อยคำที่ส่งผลให้ผู้รับสารเชื่อมโยงความคิดไปสู่สิ่งอื่นเท่านั้น แต่ยังต้องอาศัยอวจนภาษาร่วมในการสื่อสารด้วย เพื่อให้เกิดความชัดเจนในสิ่งที่ต้องการสื่อสาร เพราะในบางครั้งผู้รับสารก็มิอาจเข้าใจได้ทั้งหมดจากวจนภาษาเพียงอย่างเดียว อันแสดงให้เห็นว่าทั้งวจนภาษาและอวจนภาษานั้นมีความสัมพันธ์กันในหลายลักษณะ

การสื่อสารจะสำเร็จได้ ผู้ส่งสารกับผู้รับสารต้องใช้ภาษาที่ทั้งสองฝ่ายเข้าใจได้ตรงกัน และใช้ภาษาที่ทั้งสองฝ่ายเข้าใจกันได้เป็นเครื่องมือในการสื่อสาร มิเช่นนั้นแล้วอาจก่อให้เกิดปัญหาในกระบวนการสื่อสาร และส่งผลต่อวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เช่น การใช้วจนภาษาสื่อสารระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสารที่ไม่สามารถสื่อสารกันด้วยวจนภาษาได้ ถ้ายกมือขึ้นมาแล้วชูนิ้วหัวแม่มือไปข้างหน้า อาจหมายถึง จำนวนห้า อ่า หรือหยุด หากทั้งสองฝ่ายจะเข้าใจกันได้จะต้องอาศัยบริบทอื่นๆมาช่วยในการสื่อความ

การสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Communication)

การสื่อสารระหว่างบุคคล หมายถึง การสื่อสารที่บุคคลสองฝ่ายร่วมกระทำการโต้ตอบกัน ผลัดเปลี่ยนบทบาทในการเป็นผู้ส่งสารและรับสารกันไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งบรรลุจุดหมายในการสื่อสาร (สังคม ภูมิพันธ์, 2530: 12) โดยสอดคล้องกับ อาภา จันทรสกุล, 2535 ที่เสนอรูปแบบการสื่อสารระหว่างบุคคลเป็น 3 รูปแบบ ดังนี้

1. การสื่อสารที่ไม่ขัดแย้งกัน เป็นการสื่อสารที่ลักษณะถ้อยที่ถ้อยอาศัยกัน ไม่ขัดแย้งกัน มีการตอบสนองตามความคาดหมาย คู่สื่อสารจะสื่อสารกันไปเรื่อย ๆ

2. การสื่อสารที่ขัดแย้งกัน เป็นการสื่อสารที่ทำให้เกิดสัมพันธภาพด้านลบเมื่อเกิดการขัดแย้งกัน ทำให้การสื่อสารต้องหยุดชะงัก คู่สมรสไม่ได้รับการตอบสนองดังที่คาดหมายไว้

3. การสื่อสารที่มีนัยเคลือบแฝง เป็นการสื่อสารที่ผู้สื่อสารใช้วาจาหรือแสดงพฤติกรรมที่สังเกตเห็นอย่างหนึ่ง แต่ความต้องการที่แท้จริงเคลือบแฝงไว้เป็นอีกอย่างหนึ่ง เปิดเผยโดยตรงไม่ได้ ผู้ที่ใช้การสื่อสารแบบนี้ต้องการตอบสนองความต้องการในระดับจิตวิทยาของตน

องค์ประกอบสำคัญของการสื่อสารระหว่างบุคคล Pfciffer และ Jones (อ้างโดย ศิริพร, 2532) สรุปเกี่ยวกับองค์ประกอบสำคัญของการสื่อสารระหว่างบุคคลให้มีประสิทธิภาพไว้ 5 ประการ

1. การมีมโนภาพเกี่ยวกับตนเองอย่างเหมาะสม มโนภาพแห่งตน (Self-concept) เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกนึกคิดที่บุคคลมีต่อตนเอง ซึ่งมีความสำคัญต่อการรับรู้ด้านต่าง ๆ ของบุคคล ไม่ว่าจะเป็นทางการเห็น การได้ยิน การประหม่นและเข้าใจสิ่งต่าง ๆ บุคคลที่มีมโนภาพเกี่ยวกับตนเองในทางที่ดี มีความพอใจและภูมิใจในตนเอง จะเป็นผู้มีสุขภาพจิต มีการสื่อสารกับบุคคลอื่นอย่างเหมาะสม ส่วนบุคคลที่มีมโนภาพเกี่ยวกับตนเองค่อนข้างต่ำมักจะได้รับรู้สิ่งต่าง ๆ บิดเบือนไปจากความเป็นจริง รู้สึกไม่มั่นคงปลอดภัยในการมีความสัมพันธ์กับคนอื่น

2. ความสามารถในการเป็นผู้ฟังที่ดี ผู้ฟังที่ดี คือ ผู้ที่ฟังคนอื่นพูดด้วย ความสนใจ ตั้งใจฟัง และพยายามเข้าใจความหมาย จับใจความเนื้อหาได้ถูกต้องทุกประเด็น ไม่วิเคราะห์หรือประหม่นผลจนกว่าจะรับฟังข้อความจน การฟังอย่างมีประสิทธิภาพเกิดขึ้นเมื่อผู้ฟังมองเห็นและเข้าใจความหมายในสิ่งที่ผู้พูดสื่อสารออกมา

3. มีทักษะในการแสดงความคิดเห็นได้อย่างชัดเจน ผู้ที่จะประสบความสำเร็จในการสื่อสารจะต้องมีความสามารถแสดงความคิดเห็นของตนเองได้อย่างแจ่มชัด สามารถพูดหรืออธิบายสิ่งที่ต้องการพูดให้ผู้อื่นเข้าใจได้อย่างชัดเจนถูกต้องตรงตามที่ต้องการสื่อสารออกไป ซึ่งจะส่งผลให้ทั้ง ผู้พูดและผู้ฟังเกิดความเข้าใจที่ดีต่อกัน และเป็นการแสดงความเอาใจใส่ต่อคู่สนทนา

4. ความสามารถควบคุมอารมณ์ และแสดงอารมณ์ออกไปได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะอารมณ์โกรธ การแสดงออกทางอารมณ์เป็นสิ่งสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับ คนอื่น คนเราต้องการแสดงความรู้สึกออกมาเพื่อเป็นการชักจูง ยืนยัน สร้างเสริม และเปลี่ยนแปลงตนและผู้อื่น

5. ความตั้งใจที่จะเปิดเผยตนเองต่อผู้อื่นอย่างแท้จริง การเปิดเผยตนเองเป็นการแบ่งปันความรู้สึก ความคิด และการกระทำต่อกันด้วยการตั้งใจจริง การที่จะมีสัมพันธภาพที่ใกล้ชิดกับคนอื่นได้นั้น เราต้องมีความตั้งใจจริงและสามารถรับฟังเรื่องราวของผู้อื่นที่เขาได้เปิดเผยตัวเขาต่อเราได้

สาเหตุที่ทำให้การสื่อสารประสบความสำเร็จ Ryan และ Travis (อ้างโดย ศิริพร, 2532) ได้กล่าวถึง สาเหตุที่ทำให้การติดต่อสื่อสารประสบความสำเร็จได้ 5 ประการ

1. การสนทนาที่มีผู้พูดเพียงคนเดียว (monologues) สิ่งที่มีบทบาทเสมอในการติดต่อสื่อสารกัน คือ การที่ต่างคนต่างพูดเรื่องของตนเอง แต่ละคนจะได้ยินแต่เฉพาะเรื่องที่ตนเองพูดเหมือนกับพูดคนเดียวไม่สนใจในสิ่งที่คนอื่นพูดให้ฟัง เมื่อต่างคนต่างไม่ใส่ใจฟังกันก็จะทำให้

ต่างคนต่างพูดกันด้วยเสียงที่ดั่งขึ้น ขากการตระหนักรู้ (aware) ซึ่งกันและกัน ขาดความจริงใจต่อกันและทำให้เกิดความไม่เข้าใจกันในที่สุด

2. ความล้มเหลวในการแสดงออกถึงความรู้สึกที่แท้จริง (failure to express real feelings) ผู้ที่ไม่สามารถแสดงออกถึงความรู้สึกที่แท้จริง คือ ผู้ที่ขาดความกล้าแสดงออก ผู้ที่จะมีความกล้าแสดงออกจะต้องสนใจ และเอาใจใส่ต่อความรู้สึกของตนเอง สามารถแสดงความคิดเห็น และพูดว่า “ไม่” เมื่อต้องการปฏิเสธสิ่งหนึ่งสิ่งใดตามสิทธิที่ตนมีอยู่และมีความภาคภูมิใจในตนเอง

3. ความไม่ยืดหยุ่น (inflexibility) ผู้ที่มีความไม่ยืดหยุ่นในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น คือ ผู้ที่มีกตัตตสันและให้คุณค่าสิ่งต่าง ๆ ตามความนึกคิดของตนเอง เป็นสิ่งที่จำกัดโลกทัศน์และทางเลือกอย่างอื่นเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความเป็นศัตรู ทำให้เกิดความลำบากที่จะสร้างความใกล้ชิด

4. การเล่นเกม (game playing) การเล่นเกมเป็นรูปแบบของการติดต่อสื่อสารที่ไม่จริงใจ ผู้ที่เล่นเกมเพราะต้องการความรัก ความสนใจจากผู้อื่น เป็นการระบายความรู้สึกที่ตนเองมีอยู่ออกไป ซึ่งส่วนมากเป็นความรู้สึกทางลบที่คนเราเก็บสะสมไว้ ผลเสียของการเล่นเกมทำให้ความสัมพันธ์ลดน้อยลง ทำให้รู้สึกคับข้องใจ และรู้สึกไม่เป็นที่ยอมรับของตนเองและผู้อื่น

5. ความล้มเหลวในการฟัง (failure to listen) ในการติดต่อสื่อสารกันคนเราใช้เวลาเกือบครึ่งหนึ่งในการฟัง แต่คนส่วนใหญ่มักจะฟังอย่างไม่อดทน การเป็นผู้ฟังที่ดี คือ การเปิดโอกาสให้คนอื่นพูด โดยไม่ขัดจังหวะ ไม่ตัดสินหรือตีความในสิ่งที่คนอื่นพูด และมีการสะท้อนกลับ เพื่อแสดงความเข้าใจต่อคู่สนทนา แต่หากการติดต่อสื่อสารขาดการฟังที่ดีจะส่งผลให้เกิดความไม่เข้าใจซึ่งกันและกัน และการสื่อสารนั้นก็สิ้นสุดอย่างรวดเร็ว

นั่นคือ การระบวนการสื่อสารนี้จะประสบความสำเร็จหรือไม่ ขึ้นอยู่กับผู้ส่งสารว่าสามารถสื่อความหมายได้ชัดเจน หรือด้วยกิริยาท่าทางที่ผู้รับคาดหวังไว้ว่าจะได้รับในลักษณะใด และ ผู้ส่งสารสามารถที่จะเข้าใจในสิ่งที่ผู้ส่งมานั้นหรือไม่ สิ่งที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการสื่อสารก็คือ ความสอดคล้องกันในลักษณะประสบการณ์ ความต้องการ ความเชื่อ และทัศนคติของผู้ส่งผู้รับ นอกจากนั้นในเรื่องของการสื่อสารกับสัมพันธ์ภาพของบุคคลยังมีปัจจัยที่กำหนดการสื่อสาร คือ สถานภาพ (status) ดังนี้ (สุรชาติ, 2536) โดยถ้าคนสองคนที่สถานภาพเท่าเทียมกันจะสื่อสารกันมากและมักชอบสื่อสารกันมากกว่าที่จะสื่อสารกับคนอื่นที่มีสถานภาพสูงหรือต่ำกว่า และถ้าคนสองคนไม่แน่ใจว่าฐานะของเขาเท่าเทียมกันหรือไม่ เขาจะพยายามหลีกเลี่ยงการสื่อสาร

1.2 แนวความคิดและทฤษฎีการสื่อสารของคู่สมรส (Marital Communication)

แนวความคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการสื่อสาร (Effective Communication) เป็นปัจจัยมากในการรักษาความสัมพันธ์ของคู่สมรสให้ดำเนินและพัฒนาต่อไปด้วยดี ประสิทธิภาพของการสื่อสาร หมายถึง กระบวนการแลกเปลี่ยนความคิด อารมณ์และความเชื่อ โดยใช้วัจนภาษาและอวัจนภาษา ซึ่งฝ่ายหนึ่งสามารถเปิดเผยความรู้สึกนึกคิด และ ทำให้อีกฝ่ายฟังพอใจ

Stinnette และ Walter (1983) สรุปว่า การสื่อสารของคู่สมรสจะทำให้เกิดความพึงพอใจได้นั้นประกอบด้วย

1. การพูดคุยกันอย่างสม่ำเสมอ ได้แก่ การที่คู่สมรสพูดคุย ปรีกษาหารือกัน ในเรื่องต่าง ๆ อยู่เสมอเปิด โอกาสให้แต่ละฝ่ายได้แสดงความรู้สึก ความ คิดเห็นหรือความต้องการ ของตน
2. การเปิดเผยตนเองระหว่างกัน ได้แก่ การแสดงให้เห็นตัวตนที่แท้จริงของ ตนต่อคู่สมรส รวมถึงการเปิดเผยความรู้สึกความต้องการที่ชัดเจนตรงตามความรู้สึกที่แท้จริง
3. การเป็นผู้ฟังที่ดี ได้แก่ การพร้อมที่จะรับฟังปัญหา ยินดีรับฟังความคิด เห็นของกัน และกัน โดยไม่ขัดหรือแสดงความไม่สนใจ รวมทั้งไม่พยายามจะประเมินอีกฝ่ายหนึ่งว่าผิดหรือถูก
4. ความเข้าใจความหมายตรงกัน ได้แก่ การที่ทั้งสองฝ่ายต่างรับรู้และเข้าใจความหมาย ที่ต้องการสื่อสารกันได้อย่างถูกต้องและชัดเจน
5. ความเห็นอกเห็นใจ และให้กำลังใจกัน ได้แก่ การพุดจาหรือแสดงออกให้คู่สมรส อีกฝ่ายรับรู้ถึงความรักและความเข้าใจ สนับสนุนและเป็นกำลังใจที่ดีต่อกัน

นอกจากนี้ Stinnett (1983) พบว่า ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งเป็นอุปสรรคต่อ ประสิทธิภาพในการสื่อสาร คือ การสื่อสารทางอ้อม (Indirect Communication) ซึ่งวิธีการสื่อสาร ทางอ้อมนี้ใช้กันมากระหว่างสามีภรรยาในสังคมปัจจุบัน เนื่องจาก เมื่อคู่สมรสขาดความไว้วางใจ หรือไม่สามารถเรียนรู้บทบาทของอีกฝ่ายหนึ่งได้ถูกต้อง หรือไม่ทราบความคาดหวังของอีกฝ่าย หนึ่ง จึงทำให้ผู้ส่งสารเกิดความสงสัย กลัวถูกปฏิเสธ และกลัวจะเสียหน้า ดังนั้นจึงใช้การสื่อสาร ทางอ้อมแทน แต่วิธีนี้อาจเป็นสาเหตุที่นำไปสู่ความไม่พึงพอใจในชีวิตสมรสหรือสร้างความขัดแย้ง ขึ้นได้ หากผู้ส่งสารและผู้รับสารเข้าใจความหมายไม่ตรงกัน มีผลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรส เพราะหากเกิดความไม่เข้าใจกันบ่อย ๆ ชีวิตสมรสย่อมไม่มีความสุข หากคู่สมรสไม่เรียนรู้วิธีการ สื่อสารที่เหมาะสมกับคู่สมรสของตน คู่สมรสจะต้องเรียนรู้ความคาดหวังของกันและกันและให้ ความไว้วางใจกัน ให้อิสระกันยอมรับซึ่งกันและกันก็จะทำให้การสื่อสารเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ ฉะนั้นการเรียนรู้วิธีการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพจึงเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง

คู่สมรสที่ประสบความสำเร็จและมีความสุขในชีวิตสมรสนั้นจะมีการสื่อสารระหว่างกันอย่างมีประสิทธิภาพ Bahr (1989) กล่าวว่า คู่สมรสที่มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสจะมีทักษะในการสื่อสารมากกว่าคู่สมรสที่ไม่มีความพึงพอใจในชีวิตสมรส และงานวิจัยของ Moore, 1983 (อ้างถึงโดย ฉันทจิต จริยจรูญโรจน์) สนับสนุนว่า ความพึงพอใจในชีวิตสมรสนั้นต้องประกอบด้วยสัมพันธภาพที่มีพื้นฐานของเสรีภาพระหว่างคู่สมรส การรับรู้ต่อสิ่งดีของกันและกัน การร่วมมือร่วมใจกันระหว่าง คู่สมรสและการติดต่อสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งประสบการณ์ต่าง ๆ ที่สนับสนุนให้เกิดปัจจัยต่าง ๆ

ดังนั้น การสื่อสารระหว่างคู่สมรสที่ดีจะก่อให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน การไว้วางใจต่อกัน ความห่วงใยเอาใจใส่กัน และรวมถึงการให้อภัยกันด้วย การสื่อสารเป็นเครื่องมือสำคัญที่คู่สมรสจะนำมาใช้ในการปรับตัวเข้าหากัน ด้วยการสร้างความเข้าใจระหว่างกัน เปิดเผย ความคิด ความรู้สึก อารมณ์ และความต้องการที่มีต่อกัน เพื่อทำให้เกิดการยอมรับกันอันจะเป็นการป้องกันและแก้ไขความขัดแย้งระหว่างกัน

อุมาพร ตรังคสมบัติ 2545 ; 42 สรุปว่า คู่สมรสควรเรียนรู้ที่จะแปลความหมายของภาษาพูดและภาษากายของอีกฝ่ายให้ถูกต้องเข้าใจตรงกัน หลายครั้งพบว่า การสื่อสารด้วยภาษาพูดและภาษากายเกิดขึ้นพร้อม ๆ กัน โดยที่ภาษาพูดและภาษากายขัดแย้งกัน จึงทำให้เกิดความไม่พึงพอใจ ซึ่งสนับสนุนแนวคิดของ เวอร์จิเนีย ซาเทียร์ (Virginia Satir 1972) นักครอบครัวบำบัด ซึ่งให้เห็นรูปแบบการตอบสนองการสื่อสารระหว่างคู่สมรส 4 รูปแบบ ดังนี้

1. การหันเหความสนใจ (Distraction) ด้วยการแสดงการเมินเฉยหรือทำกิจกรรมอื่น
2. การใช้เหตุผล (Computing) ด้วยทำที่สุขุม ใช้เหตุผลตามข้อเท็จจริงในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
3. การปลอบโยน (Placation) ในสถานการณ์ขัดแย้ง ได้เถียง จะแก้ไขด้วยสันติวิธี ใช้คำพูดเชิงบวก ควบคุมน้ำเสียง และท่าที

4. การตำหนิ (Blaming) ได้ตอบชิงลบ หากคนผิดทำให้อีกฝ่ายต่อต้าน ขัดแย้ง

จึงเห็นได้ว่า การตอบสนองการสื่อสารของคู่สมรส อาจเกิดขึ้นพร้อมกัน 2 รูปแบบ ซึ่งสื่อความหมายที่ต่างกัน ดังนั้น คู่สมรสควรให้ความสำคัญกับการตอบสนองการสื่อสารกับอีกฝ่าย และควรรหาโอกาสที่จะพูดคุยกันเพื่อให้เกิดความเข้าใจและรับรู้ความต้องการของอีกฝ่ายได้อย่างถูกต้อง ทำให้ความมีส่วนร่วมระหว่างกัน มีการปรับตัวให้เป็นที่ยอมรับกันและกัน ในการศึกษาเรื่องการสื่อสารของคู่สมรส เริ่มให้ความสนใจในการสื่อสารของคู่สมรสทางวัจนะภาษาและอวัจนะภาษานั้น มีความพึงพอใจหรือไม่เพียงใด

สรุปความหมายของการสื่อสารของกลุ่มสมรสว่า “การสื่อสารของกลุ่มสมรส หมายถึง การที่ คู่สมรสบอกกันให้รับรู้ความรักและความผูกพันต่อกันด้วยการใช้คำพูดและการไม่ใช้คำพูด เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจกันและกัน โดยการสื่อสารกันในชีวิตประจำวัน

1.3 ความสำคัญของการสื่อสารของกลุ่มสมรส

งานวิจัยเกี่ยวกับ “แบบแผนการสื่อสารของกลุ่มสมรส” ของ Navran, 1967 (Dindia and Fitzpatrick ; 138-139) พบว่า ความพึงพอใจในชีวิตสมรสและการสื่อสารที่ดีนั้นมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.80 โดยระบุว่าคู่สมรสที่มีการปรับตัวเข้าหากัน ได้ดีนั้นจะมีการโต้แย้งกันในประเด็นที่สำคัญ อีกทั้ง มีการพูดคุยเรื่องที่เป็นส่วนตัวระหว่างคู่สมรสอยู่เสมอ มีการใช้สัญลักษณ์ที่เข้าใจร่วมกันมากกว่า มีการขัดจังหวะการสื่อสารของกลุ่มสมรสอีกฝ่ายหนึ่งน้อยกว่าและมักจะใช้การสื่อสารในเชิงอวัจนภาษาต่อกันเสมอ

Navran (1967) ได้ศึกษาแบบสังเกตการณ์เพื่อแสดงให้เห็นถึงการสร้างข้อมูลที่รายงานด้วยตนเอง (Self-report) และแยกความถี่ของพฤติกรรมการสื่อสารเฉพาะเจาะจง ซึ่งจะทำให้เห็นความแตกต่างของการสมรสที่มีความสุขและไม่มีความสุข ทั้งนี้ พบว่าคู่สมรสที่มีความสุขจะมีพฤติกรรมการสื่อสารระหว่างกัน ดังนี้

1. พุดคุยกันมากกว่า
2. แสดงความเข้าใจในคำพูดของกลุ่มสมรสมากกว่า
3. สื่อสารกันในเรื่องที่ยาวกว่า
4. พร้อมที่จะสื่อสารกันได้ตลอดเวลา
5. ไวต่อการรับรู้ความรู้สึกของกลุ่มสมรสมากกว่า
6. มีภาษาที่มีความหมายระหว่างกันเป็นส่วนตัว
7. มีการใช้อวัจนภาษาที่แสดงถึงความรักต่อกัน หรือแสดงความพอใจหรือเห็นด้วยกับอีกฝ่าย

นอกจากนี้คู่สมรสที่มีความสุขในชีวิตสมรส มีแนวโน้มที่จะใช้วิธีแก้ไขปัญหามิทางบวกและประนีประนอม พยายามหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง โดยเปลี่ยนไปคุยเรื่องอื่น การใช้อารมณ์ขันและการยอมรับในความคิดเห็นของอีกฝ่ายหนึ่ง มีการสนับสนุนและให้กำลังใจกันอยู่เสมอ ตัวอย่าง เช่น มักกล่าวถึงคู่สมรสของตนในแง่บวก แสดงความเห็นพ้องกับคู่สมรส เป็นต้น คู่สมรสที่มีความสุขจะสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของกลุ่มสมรสแต่ละฝ่ายให้ดีขึ้น และสามารถแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตสมรสต่ออีกฝ่ายได้อย่างสะดวกใจ และมักใช้ถ้อยคำที่แสดงความคิดเห็นด้วยมากกว่าการไม่เห็นด้วยในการสนทนากับคู่สมรส

ส่วนคู่สมรสที่ไม่มีความสุข พบว่า มีพฤติกรรมในการแก้ปัญหาาร่วมกันน้อย และการแลกเปลี่ยนเรื่องราวระหว่างกันน้อยกว่า นอกจากนี้ เมื่อเกิดความขัดแย้งจะมีระยะเวลายาวนานกว่า และมีแนวโน้มว่าจะตีความหมายของสารที่คู่สมรสสื่อออกมาในแง่ลบมากกว่าเจตนาที่แท้จริงของผู้พูด โดยทั่วไปคู่ที่ไม่มีมีความสุขในชีวิตสมรสจะแสดงพฤติกรรมในเชิงลบต่ออีกฝ่ายหนึ่งและมีการแสดงอวัจนภาษาที่แตกต่างกัน นอกจากนี้มีงานวิจัยของ Noller, 1982 (Dindia and Fitzpatrick, 139) ที่พบว่า คู่ที่ไม่มีมีความสุขในชีวิตสมรสจะมีการสื่อสารอย่างไม่สอดคล้องกัน ทั้งคำพูดที่ใช้ น้ำเสียง และการแสดงออกทางสีหน้าท่าทาง กล่าวคือ ในความสัมพันธ์ของคู่สมรสที่ไม่มีมีความสุขนั้น แสดงความไม่สอดคล้องกับระหว่างการแสดงออกและน้ำเสียงอย่างชัดเจน ตัวอย่างที่พบมากคือ ภรรยาจะอิมขณะที่กำลังพูดกับสามีด้วยน้ำเสียงในเชิงลบ ในขณะที่สามีแสดงสีหน้าปกติ ขณะที่พูดกับภรรยาด้วยน้ำเสียงในเชิงลบ

สิ่งที่สำคัญมากกว่าความถี่ของการแสดงพฤติกรรมของแต่ละฝ่าย ในการแยกแยะคู่สมรสที่มีความสุขและคู่สมรสที่ไม่มีมีความสุข คือ สารหรือปฏิสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรสที่แสดงออก ผลของการทดลองที่ใช้คู่สมรสจำนวน 30 คู่ โดย Gottman และคณะ (1977) ระบุว่า ความแตกต่างประการสำคัญ คือ รูปแบบของพฤติกรรมระหว่างคู่สมรสที่มีความทุกข์กับคู่ที่ไม่มีความสุข โดยคู่สมรสที่มีความทุกข์จะมีรูปแบบและโครงสร้างของปฏิสัมพันธ์ที่ซับซ้อนมากกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งคู่สมรสที่มีความทุกข์มีพฤติกรรมในเชิงลบตอบสนองซึ่งกันและกันมากกว่าคู่สมรสที่ไม่มีมีความสุข นอกจากนี้ คู่สมรสที่มีความทุกข์จะมีความสามารถที่ไม่เท่ากันอย่างมากในการคาดเดาพฤติกรรมของแต่ละฝ่าย และในชีวิตสมรสที่เป็นทุกข์นั้น สังเกตได้ว่า ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมักจะแสดงอำนาจเหนืออีก ฝ่ายหนึ่ง (Dindia and Fitzpatrick: 139)

Richmond (1996) ได้ศึกษาถึงปริมาณการสื่อสารในคู่สมรส พบว่า คู่สมรสที่มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสจะมีการสื่อสารระหว่างกันมากกว่าคู่สมรสที่ไม่มีความสุขพอใจในชีวิตสมรส และการศึกษาของ Levinger และ Senn (1996) พบว่า การสื่อสารระหว่างคู่สมรสที่เป็นไปอย่างเปิดเผย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตสมรส โดยคู่สมรสที่มีการสื่อสารกันอย่างเปิดเผยจะมีความสุขพอใจในชีวิตสมรสมากกว่าคู่สมรสที่เปิดเผยความรู้สึกที่แท้จริงของตนเองน้อย ในขณะที่สื่อสาร จากแนวคิดนี้สอดคล้องกับ

ในการศึกษาเรื่องการสื่อสารของคู่สมรส จึงใช้แนวความคิดประสิทธิภาพของการสื่อสาร และแนวคิดของ Stinnette และ Walter (1983) มาเป็นกรอบในการศึกษาการสื่อสารของคู่สมรส และความสัมพันธ์ของการสื่อสารของคู่สมรสกับความพึงพอใจในชีวิตสมรส

2. ความพึงพอใจในชีวิตสมรส

2.1 ความหมายของความพึงพอใจ

ความพึงพอใจ (มัลลิกา , 2543 : 23) เป็นความรู้สึกที่มีความสำคัญในชีวิตของการสมรส ความหมาย “ความพึงพอใจ” มีแนวคิดเป็น 2 ประเด็น

1. ความพึงพอใจ หมายถึง ระดับความลงรอย ระหว่างความคาดหวังของบุคคล และ สิ่งตอบแทนที่บุคคลนั้นได้รับจริง ความหมายนี้ใช้ในงานเขียนเกี่ยวกับความพึงพอใจต่องาน แนวคิดนี้ความพึงพอใจไม่ได้ประเมินเชิงทัศนคติ หรือ การประเมินเชิงอัตวิสัย เพราะเป็นเงื่อนไขของความลงรอยระหว่างความคาดหวัง และ สิ่งตอบแทนที่ได้รับจริง

2. ความพึงพอใจ หมายถึง ปรากฏการณ์ในแง่นามธรรมเกี่ยวกับเพติดเพลิน หรือ ความสบายใจ หรือ ความสุขที่ได้ประสบมา ในงานเขียนเกี่ยวกับความพึงพอใจต่องาน การมองลักษณะนี้ปรากฏออกมาในงานที่ให้ความหมายของความพึงพอใจว่า “ความรู้สึกพึงพอใจที่มีต่อหน้าที่การงานที่ที่เขากระทำ” นอกจากนี้ความพึงพอใจในประเด็นนี้ได้นำมาใช้แพร่หลายมากที่สุดในการศึกษาทางด้านครอบครัว

จากความหมายของความพึงพอใจทั้งสองความหมาย อาจสรุปได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกที่ประเมินจากเงื่อนไขด้านความลงรอยของความคาดหวังในตัวบุคคลสิ่งตอบแทนที่บุคคลนั้นได้รับจริง

ความหมายของความพึงพอใจในชีวิตสมรส

อุบลรัตน์ พิชณชัยพันธ์ (2531:45) กล่าวว่า ความพึงพอใจในชีวิตสมรส หมายถึง ความรู้สึกพึงพอใจที่ผู้ตอบมีต่อสภาพชีวิตสมรสของตนเองในด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับสถานภาพทางการเงินในครอบครัว กิจกรรมที่สามีภรรยาทำร่วมกัน การแสดงความรักความผูกพันระหว่างคู่สมรส ภาระการงานในบ้าน ความเกี่ยวข้องทางเครือญาติ และความสัมพันธ์ทางเพศ

มัลลิกา สมสกุล (2543:25) สรุปว่า ความพึงพอใจในชีวิตสมรส หมายถึง ระดับความรู้สึกที่คู่สมรสรู้สึกเพติดเพลิน มีความสุข หรือมีความสบายใจ ต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับจากชีวิตสมรส เป็นลักษณะของคู่สมรสเฉพาะบุคคล ที่มีความรู้สึกต่อสภาพชีวิตสมรสของตนเอง

ฉิมพพร ศรีสังข์ (2539:23) สรุปความหมาย ความพึงพอใจในชีวิตสมรส ว่า หมายถึง ความคาดหวังในบทบาท และ ผลตอบแทนที่จะได้รับ โดยก่อให้เกิดความรู้สึกมีความสุข ความเพติดเพลินที่คู่สมรสได้รับ

BURR (1976:41) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับ ความพึงพอใจในชีวิตสมรส ไว้ว่า ความพึงพอใจเป็นเป้าหมายสำคัญในชีวิตสมรส ความพึงพอใจในชีวิตสมรส หมายถึง ระดับความปรารถนาที่ได้รับการตอบสนองของบุคคล เป็นแง่หนึ่งที่เฉพาะเจาะจงของสถานการณ์ในชีวิตสมรส เป็นต้นว่า ความพึงพอใจทางเพศ ความพึงพอใจของความเป็นเพื่อนคู่ชีวิต เป็นความรู้สึกในเชิงอัตวิสัย หรือ นามธรรมของบุคคล

MOORE (1983:74) ได้ให้ความหมาย ความพึงพอใจในชีวิตสมรส ไว้ว่า จะต้องประกอบด้วยสัมพันธภาพที่มีพื้นฐานเสรีภาพระหว่างคู่สมรส การรับรู้สิ่งที่ดีของกันและกัน การร่วมมือร่วมใจกันของคู่สมรสและการติดต่อสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งประสบการณ์ต่าง ๆ ที่สนับสนุนให้เกิดปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าว

HAWKINS (1968 อ้างถึงใน เอมอร์, 2538:55) หมายถึง ความรู้สึกเชิงอัตวิสัย สำหรับลักษณะความพึงพอใจ ความเพิกเฉลซึ่งคู่สมรสได้รับโดยพิจารณาจากชีวิตสมรสในแง่ต่างๆ ในหลายๆด้าน โดยเน้นไปที่รับรู้ชีวิตสมรสของบุคคลฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง อีกนัยหนึ่งความพึงพอใจจึงเป็นเป้าหมายที่สำคัญในชีวิตสมรส ความพึงพอใจ หมายถึง ระดับความปรารถนาของบุคคลได้รับการตอบสนอง อาจเป็นความพึงพอใจกับสถานการณ์ในชีวิตสมรสของตนเองที่เฉพาะเจาะจงในด้านต่างๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และ จิตวิทยา

สรุปได้ว่าความพึงพอใจในชีวิตสมรส หมายถึง การที่คู่สมรสใช้ชีวิตคู่ร่วมกันอย่างมีความสุข สามารถปรับตัวเข้าหากันได้ดี ด้านความเป็นเพื่อนคู่ชีวิต ความด้อยเปรียบสัมพัทธ์ ความสมานฉันท์ทางบทบาท และความสุขในด้านเพศสัมพันธ์

2.2 ทฤษฎีเกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในชีวิตสมรส

ในการวิจัย “เรื่อง“ความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารของคู่สมรสและความพึงพอใจในชีวิตสมรสครอบครัวข้าราชการตำรวจ จังหวัดนครนายก” ผู้วิจัยได้พิจารณาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและ นำเสนอในบทนี้ จำนวน 3 ทฤษฎี ดังนี้

1. ทฤษฎีคุณภาพชีวิตและความมั่นคงในชีวิตสมรส
2. ทฤษฎีการจำแนกแตกต่างระหว่างบทบาท
3. ทฤษฎีการปฏิสังสรรค์เชิงสัญลักษณ์

1. ทฤษฎีคุณภาพชีวิตและความมั่นคงในชีวิตสมรส (Theory of marital quality and marital stability) ของอลูอิสและสเปนเนียร์ (Lewis & Spanier, 1979 อ้างถึงใน สมเกียรติ เบญจศาสตร์ 2541:20-22) กล่าวว่ามียปัจจัย 3 กลุ่ม ที่มีความสำคัญต่อคุณภาพชีวิตสมรส ดังนี้

1.1 ปัจจัยก่อนสมรส (premarital factors) เป็นปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยทางสังคมของคู่สมรส ประกอบด้วย

1.1.1 ความคล้ายคลึงกันของกลุ่มสมรส อาทิ เช่น เชื้อชาติ สถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคม ศาสนา สติปัญญา อายุ กลุ่มสมรสที่มีความคล้ายคลึงกันในลักษณะดังกล่าวย่อมมีคุณภาพชีวิตสมรสที่ดีกว่า

1.1.2 คุณลักษณะของกลุ่มสมรส ได้แก่ ระดับการศึกษา สุขภาพทางกายและสุขภาพจิต อายุแรกสมรส ชนชั้นทางสังคม ความคุ้นเคยกันระหว่างผู้ชายและหญิง

1.1.3 แบบอย่างจากบิดามารดา หมายถึง คุณภาพชีวิตสมรสของครอบครัวของกลุ่มสมรส ความสุขในวัยเด็ก และความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มสมรสกับบิดามารดา

1.2 สิ่งสนับสนุนอื่น ๆ (support from significant other) เช่น พึงพอใจในชีวิตและความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มสมรส ประกอบด้วย

1.2.1 สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม (Socioeconomic adequacy) ได้แก่ สถานภาพทางอาชีพของผู้ชายและหญิง ความมั่นคงทางเศรษฐกิจในครอบครัวและรายได้ของครอบครัว

1.2.2 การทำงานของภรรยา (wife employment) ได้แก่ จะเกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในงานของฝ่ายหญิงและความเห็นพ้องของสามีต่องานของภรรยา

1.2.3 องค์ประกอบในครัวเรือน (household composition) ได้แก่ การมีบุคคลอื่นอาศัยอยู่ร่วมกันกับกลุ่มสมรส หรือการที่กลุ่มสมรสอาศัยอยู่กับครอบครัวเดิม กลุ่มสมรสสามารถตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ด้วยตนเองได้หรือไม่

1.2.4 อิทธิพลของสังคมรอบตัวกลุ่มสมรส (community embeddedness) ได้แก่ ความเห็นพ้องของเพื่อน และญาติพี่น้องในการสมรส การติดต่อสัมพันธ์กับเพื่อนของกลุ่มสมรส ความแออัดในครอบครัว

1.2.5 การมีทัศนคติที่ดีต่อชีวิตสมรส (positive regard) เช่น ความคล้ายคลึงในการรับรู้ การสื่อสารระหว่างกลุ่มสมรส การประเมินคุณค่าของบุคคลอื่น ความสอดคล้องกันของค่านิยมระหว่างกลุ่มสมรส

1.2.6 ความพึงพอใจระหว่างกลุ่มสมรส (emotional gratification) ถ้าหากกลุ่มสมรสมีความรู้สึกพึงพอใจสูงจะเป็นผลดีต่อคุณภาพชีวิตสมรส ซึ่งอาจเกิดจากความสอดคล้องกันในด้านเพศสัมพันธ์ และมีรสนิยมทางเพศตรงกัน ความรักและความนับถือที่ดีต่อกัน

1.2.7 ประสิทธิภาพการสื่อสารระหว่างกลุ่มสมรส (effectiveness of communication) หมายถึง การมีประสิทธิภาพสูงในการสื่อสารเพราะสามารถสื่อสารให้เข้าใจกันได้โดยใช้คำพูด ความเข้าใจกันระหว่างกลุ่มสมรส ความเห็นอกเห็นใจกัน

1.2.8 การมีบทบาทที่สอดคล้องกันระหว่างคู่สมรส (role fit) จะทำให้ชีวิตสมรสมีคุณภาพดี เช่น มีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ การมีบุคลิกภาพที่คล้ายกัน เป็นต้น

1.2.9 การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรส (interaction) ได้แก่ การอยู่ร่วมกันฉันท์เพื่อน โดยมีกิจกรรมร่วมกันและช่วยกันแก้ไขปัญหา ความมีอิทธิพลต่อจิตใจและอารมณ์ซึ่งกันและกัน

1.3 แรงผลักดันจากภายนอกและแรงดึงดูดจากทางเลือก (external pressures and alternative attractions) ถือว่าเป็นปัจจัยควบคุมความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตสมรสกับความมั่นคงในชีวิตสมรสอีกทีหนึ่ง แบ่งเป็น 2 ปัจจัย ดังนี้

1.3.1 แรงผลักดันจากภายนอก ได้แก่ บรรทัดฐานทางสังคม แรงบังคับจากสถาบันอื่น ๆ เช่น กฎหมาย สังคม ศาสนา ฯลฯ

1.3.2 แรงดึงดูดจากทางเลือก ที่เกิดจากการเปรียบเทียบผลได้และผลเสียในชีวิตสมรส (rewards & cost) ผลได้ หมายถึง สิ่งดึงดูดให้คู่สมรสมีโอกาสอยู่ร่วมกัน ส่วนผลเสีย ได้แก่ ความเครียด ความขัดแย้ง ปัญหาในการสื่อสารระหว่างคู่สมรส การขาดความกลมเกลียวกัน

ชีวิตสมรสเริ่มต้นจากคนสองคน เมื่อมาใช้ชีวิตร่วมกันย่อมต้องมีการปรับตัวในเรื่องความแตกต่างซึ่งอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้ชีวิตสมรสล้มเหลวได้ จากทฤษฎีดังกล่าวข้างต้น พบว่าความพึงพอใจในชีวิตสมรสขึ้นกับตัวแปรในด้านต่าง ๆ และ การสื่อสารของคู่สมรสที่ดี มีประสิทธิภาพย่อมทำให้มีการปรับตัวเพื่อสร้างให้คู่สมรสเกิดความพึงพอใจในการใช้ชีวิตคู่ร่วมกัน

2. ทฤษฎีการจำแนกแตกต่างระหว่างบทบาท (Role Differentiation Theory) ของพาร์สันและเบลล์ (Parsons & Bales, 1955 อ้างถึงใน เตือนเพ็ญ วอนเพียร, 2531 : 21) เน้นบทบาทของฝ่ายชายในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิ่งภายนอกสถาบันครอบครัว โดยแบ่งแยกและกำหนดบทบาทของคู่สมรสออกเป็น 2 ประเภท คือ

2.1 บทบาทอันเป็นเป้าหมายทางวัตถุ (Instrumental Role) หมายถึงบทบาทในการประกอบอาชีพ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในสถาบันครอบครัว นั่นคือ สามีได้รับการคาดหวังให้เป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัวที่ดี (good provider) เพื่อเป็นหลักประกันแก่คู่สมรส

2.2 บทบาทในการสนองด้านจิตใจ (expressive role) ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูบุตร การให้ความรักความอบอุ่นแก่สมาชิกครอบครัว นั่นคือ ภรรยาได้รับความคาดหวังให้พัฒนาทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ซึ่งเป็นแกนกลางที่ทำให้มีการปรองดองและมีความสุขสบายใจทั้งสองฝ่าย ซึ่งเป็นบทบาทในด้านการบูรณาการ

บทบาททั้ง 2 ประการนี้ ได้แบ่งแยกโดยยึดความแตกต่างระหว่างเพศเป็นพื้นฐานสำคัญ กล่าวคือ บทบาทอันเป็นเป้าหมายทางวัตถุเป็นบทบาทของสามี ซึ่งหมายถึงบทบาทของเพศ

ชาย และบทบาทในการตอบสนองด้านจิตใจเป็นบทบาทของภรรยา ซึ่งหมายถึงบทบาทของเพศหญิง ในสภาพสังคมปัจจุบันที่ผู้หญิงต้องเข้ามามีบทบาทช่วยเหลือครอบครัวทางด้านเศรษฐกิจและ ในขณะที่เดียวกันผู้หญิงต้องรับบทบาทในการประสานและสร้างความราบรื่น รวมทั้งบรรยากาศที่มีความสุขให้แก่ครอบครัว จากทฤษฎีดังกล่าวนี้ จะเห็นได้ว่าถ้าคู่สมรสต้องการชีวิตสมรสที่ราบรื่น คู่สมรสต้องสร้างความเข้าใจในบทบาท และความคาดหวังทางบทบาท ของแต่ละฝ่ายให้ชัดเจนและมีความสอดคล้องกันย่อมนำไปสู่ความพึงพอใจในชีวิตสมรส

3.แนวทฤษฎีการปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ (Symbolic interaction Theory)

Hill and Hansen , 1966 (อ้างอิงใน จันทรพีญ , 2526) กล่าวว่า ครอบครัวเป็นหน่วยของบุคคลที่มาปฏิสัมพันธ์กัน แต่ละคนดำรงบทบาทซึ่งได้มีการวางไว้แล้วภายในครอบครัว หรือ ความคาดหวังทางบทบาทร่วมกันของสมาชิกอื่น ๆ ในครอบครัวที่มีต่อตัวเขา

Burqess , 1926 : 3 อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในครอบครัวว่า “ หน่วยของบุคคลที่มาปฏิสัมพันธ์กัน หมายถึงการอยู่ร่วมกัน การเปลี่ยนแปลง การเจริญเติบโต ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชีวิตครอบครัว ได้รับประสบการณ์จากการที่สมาชิกในครอบครัวมาปฏิสังสรรค์กัน การที่ครอบครัวดำรงอยู่ได้ หรือ ไม่ได้ อยู่ที่ความสัมพันธ์ที่ประสานกันของสมาชิกครอบครัวดำรงอยู่ได้นานเท่าที่มี การปฏิสังสรรค์เกิดขึ้น และครอบครัวจะสลายไป เมื่อการปฏิสังสรรค์สิ้นสุดลง

แนวคิดหลักของการศึกษาเชิงปฏิสัมพันธ์ คือ บทบาทหรือพฤติกรรมของบุคคลที่ดำรงตำแหน่งหนึ่งในการมีปฏิสัมพันธ์ ซึ่งถูกคาดหวังให้แสดงออกมา เช่น ความสัมพันธ์ของคู่สมรส ตำแหน่งของสามีและภรรยามีบทบาทต่างๆ ที่เชื่อมโยงซึ่งกันและกัน รวมทั้งพฤติกรรมที่ได้รับการคาดหวัง เช่นบทบาทของสามีถูกคาดหวังให้เป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัว ส่วนบทบาทภรรยาถูกคาดหวังให้เป็นผู้เลี้ยงดูและอบรมสั่งสอนลูก บุคคลได้บทบาทเหล่านั้นมาโดยผ่าน การรวมเอาแบบอย่างพฤติกรรมของบุคคลอื่น ๆ แล้วลองปฏิบัติทิศทางใดทิศทางหนึ่ง หลังจากนั้นจึงจะรู้ว่าพฤติกรรมนั้นได้รับการยอมรับหรือไม่

การศึกษาเชิงปฏิสัมพันธ์พบว่า ความคาดหวังทางบทบาทอาจเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา และเปลี่ยนแปลงตามครอบครัวหนึ่งไปสู่อีกครอบครัวหนึ่ง ประเด็นสำคัญ คือขณะที่บุคคลมีความสัมพันธ์กัน มีการรวมเอาบทบาทต่าง ๆ ซึ่งสมาชิกอื่นๆ คาดหวังให้แสดงพฤติกรรมออกมาหน้าทีของความสัมพันธ์คือ การสร้างความคิดเกี่ยวกับสิ่งที่สมาชิกแต่ละคนต้องการให้กระทำนั้นคล้ายกัน หรือเป็นไปในทำนองเดียวกัน ฉะนั้นการปฏิสังสรรค์ส่วนมากที่เกิดขึ้นในชีวิตสมรส มุ่งที่จะทำให้มีความรู้สึก หรือความคิดชอบ จึงมีผลให้สามีและภรรยา รู้ถึงความคาดหวังที่มีต่อกัน และพวกเขาจะสามารถคาดหวังอะไรได้บ้างจากกันและกัน เมื่อความคาดหวังทางบทบาทแตกต่างกัน

กันก็จะทำให้เกิดความขัดแย้งขึ้น จึงต้องมีการปรับบทบาทในความสัมพันธ์ใหม่ กระบวนการนี้จะดำเนิน ไปไม่มีที่สิ้นสุด เนื่องจากบุคคลส่วนมากมีการเปลี่ยนบทบาทเป็นประจำ

แนวคิดข้างต้นทำให้เห็นได้ว่า การติดต่อสื่อสารมีความสำคัญมาก เมื่อมองในแง่การปฏิสังสรรค์ เพราะการสื่อความหมายระหว่างบุคคลส่วนใหญ่ เป็นผลทางการใช้สัญลักษณ์ร่วมกัน ทั้งที่เป็นลายลักษณ์อักษร ที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร เช่นการแสดงกิริยาท่าทาง ความรู้สึก แนวคิด การปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ เน้นการรับรู้เกี่ยวกับตนเอง และการรับรู้เกี่ยวกับบทบาท Mangus (1957 : 206) ซึ่งให้เห็นคุณภาพที่ประสานกัน และมีการปรับตัวได้ของชีวิตสมรส เป็นผลจากระดับความคาดหวังทางบทบาทร่วมกันระหว่างคู่สมรสเอง และกับบุคคลที่มีความสำคัญ หรือมีอิทธิพลต่อคู่สมรสนั้นตรงกัน เมื่อบุคคลแสดงความรู้สึกว่าปัญหาความกดดันระหว่างกันในชีวิตสมรสเป็นผลมาจากความแตกต่าง ระหว่างมโนทัศน์เกี่ยวกับตนเอง และมโนทัศน์เกี่ยวกับบทบาท ซึ่งเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ในชีวิตสมรส สำหรับระดับความคาดหวังของตนเองและของอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งคู่สมรสมีร่วมกันนั้น ถ้าแต่ละฝ่ายสามารถที่จะปฏิบัติตัวเองให้ประสานกันกับการปฏิบัติของอีกฝ่ายหนึ่ง ย่อมเป็นการเสริมสร้างชีวิตสมรสให้ประสานกันและมีการปรับตัวได้ดี แต่ถ้าคู่สมรสมีการรับรู้เกี่ยวกับบทบาท และความคาดหวัง ทางบทบาทเบี่ยงเบนไปจากกันและกันมาก การแสดงบทบาทของทั้งสองฝ่ายก็จะประสบความล้มเหลวในการประสานกัน เป็นผลให้คู่สมรสไม่ปรองดองกัน

2.3 ความสำคัญของความพึงพอใจในชีวิตสมรส

ชีวิตสมรส โดยทั่วไปเริ่มต้นจากคนสองคน ซึ่งเติบโตมาจากครอบครัวที่แตกต่างกัน มีประสบการณ์ในชีวิตที่ไม่เหมือนกัน เมื่อมาใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันย่อมต้องมีการปรับตัวในเรื่องที่มีความแตกต่างกันเหล่านี้ เพราะความไม่เข้าใจกันและการไม่ยอมรับกันอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้ชีวิตสมรสล้มเหลวได้ จากทฤษฎีดังกล่าวข้างต้นพบว่า ความพึงพอใจในชีวิตสมรสขึ้นอยู่กับตัวแปรในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นตัวแปรส่วนบุคคล ได้แก่ ความคล้ายคลึงกันทางอายุ ระยะเวลาการสมรส จำนวนบุตร ความคล้ายคลึงกันทางการศึกษา รายได้ของครอบครัวและการสื่อสารของคู่สมรสเป็นตัวแปรที่สำคัญที่มีสัมพันธ์ต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรสได้แก่ การสื่อสารทั่วไปในชีวิตประจำวัน การสื่อความรักและความผูกพันต่อกัน การพูดคุยกำหนดเป้าหมายชีวิตคู่ร่วมกันและการสื่อสารเพื่อความเข้าใจกันการสื่อสารระหว่างคู่สมรสเป็นส่วนสำคัญของคุณภาพชีวิตสมรสและความมั่นคงในชีวิตสมรส โดยมีงานวิจัยของ Lewis และ Spanier, 1979 (อ้างถึงโดย Bahr) พบว่า คุณภาพชีวิตสมรสที่ดีเกี่ยวข้องกับปรับตัวที่ดี การสื่อสารระหว่างคู่สมรสที่ดี การมีการประสานกันระหว่างคู่สมรสอย่างดี ซึ่งคุณภาพชีวิตสมรสในลักษณะดังกล่าวนี้อาจจะสูงหรือต่ำขึ้นอยู่กับการปฏิสัมพันธ์ของคู่สมรสว่าจะแสดงออกต่อกัน ได้ดีเพียงใด และคู่สมรสจะปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของการเป็นสามีภรรยาได้มากน้อยเพียงใดด้วย

จากการศึกษาของ Nicholas Stinnette (1983: 27-28) ได้ให้แนวคิดว่าคุณสมบัติของครอบครัวที่มีคุณภาพนั้นมีอยู่ 6 ประการ ดังต่อไปนี้

1. การชื่นชมคุณค่าของคนในครอบครัว คุณสมบัติข้อนี้มีความสำคัญมากที่สุดข้อหนึ่ง และในการค้นพบจากงานวิจัยที่คาดไม่ถึง พบว่า การชื่นชมคุณค่ากันนี้แม้จะเป็นสิ่งที่กระทำได้ง่ายที่สุด แต่ว่ามักจะถูกลืมไป ซึ่งความพึงพอใจ ชื่นชม และเห็นคุณค่าซึ่งกันและกันนั้นควรจะได้มีการแสดงออกอย่างชัดเจน โดยปกติคนเรามีส่วนที่ดีในตัวอยู่มากมาย เมื่อคนในครอบครัวแสดงความรู้สึกรักหรือการกระทำที่มีความพึงพอใจในกันและกัน ตระหนักถึงคุณค่าซึ่งกันและกัน คุณสมบัติประการนี้เปรียบเสมือนพื้นฐานของความอบอุ่นและความมั่นคงของครอบครัว อีกทั้ง ยังช่วยหล่อหลอมสมาชิกของสังคมให้มีทัศนคติในแง่ดีต่อสังคมส่วนรวมอีกด้วย

2. การมีเวลาอยู่ร่วมกัน หมายถึง การที่สมาชิกในครอบครัวได้ร่วมกันทำกิจกรรมต่าง ๆ และเป็นกิจกรรมทุกคนเต็มใจและพึงพอใจ มิใช่เพราะถูกบังคับหรือโดยบังเอิญ กิจกรรมดังกล่าว ได้แก่ การรับประทานอาหารร่วมกันอย่างพร้อมหน้า เล่นกีฬา ไปเที่ยวชมสถานที่ต่าง ๆ หรืออาจมีงานอดิเรกร่วมกัน เป็นต้น

3. การมีพันธะต่อความสุขและสวัสดิภาพของครอบครัวร่วมกัน คือ คนในครอบครัวต้องมีหน้าที่ส่งเสริมให้สมาชิกคนอื่นได้รับความสุขและมีสวัสดิภาพที่ดี เป็นการห่วงใยกันและกันอย่างแท้จริง ใช้ชีวิตประจำวันทุกวันนี้นักคนรุ่นวัยกับการทำงานหรือการเรียนของแต่ละคนไม่ค่อยมีเวลาว่าง แม้ในครอบครัวที่มีคุณภาพก็ประสบกับปัญหานี้ด้วยกัน แต่ว่าทุกคนในครอบครัวจะมานั่งลงพร้อมหน้าและเล่าสู่กันฟังถึงสิ่งที่ตนได้ทำหรือพบเจอ วิธีนี้แสดงให้เห็นว่า โดยแท้จริงแล้ว เวลาไม่ได้เป็นอุปสรรคของการห่วงใยสวัสดิภาพซึ่งกันและกัน

4. การติดต่อสื่อสารระหว่างกันเป็นอย่างดี ครอบครัวที่มีคุณภาพจะมีวิธีการติดต่อสื่อสารระหว่างกันที่ดี ครอบครัวทั่ว ๆ ไปที่มักมีปัญหา ก็เนื่องจากไม่มีเวลาพูดคุยกัน แต่ในครอบครัวที่มีคุณภาพจะติดต่อสื่อสารกันโดยตรง มีเวลาสำหรับพูดคุยปรึกษาหารือกันอยู่เสมอ สมาชิกในครอบครัวต่างเป็นผู้ฟังที่ดี และมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน เมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้นก็จะนำความขัดแย้งมาพูดคุยกัน ไม่ปกปิด ไม่เก็บไว้ในใจแต่พยายามร่วมกันรับรู้ความรู้สึกของกันและกัน และพยายามเลือกวิธี แก้ไขที่ดีที่สุดสำหรับทุกคน

5. การมีศรัทธาต่อศาสนา พบว่า ในครอบครัวที่มีคุณภาพ ไม่ว่าจะนับถือศาสนาใดก็ตาม สมาชิกในครอบครัวจะมีความศรัทธาต่อศาสนานั้นในระดับสูง และมักจะมีกิจกรรมทางศาสนา ร่วมกัน เช่น ไปโบสถ์ทุกวันอาทิตย์ หรือเข้าวัดฟังเทศน์ร่วมกัน เป็นต้น การที่คนในครอบครัวมีศรัทธาต่อศาสนา จะทำให้มีสติ มีความอดทนต่อกัน มีการให้อภัยต่อกัน ผู้อื่น ระงับ

ความโกรธได้เร็วและรู้จักที่จะช่วยเหลือผู้อื่นในสังคมซึ่งเป็นพื้นฐานของความรับผิดชอบต่อสังคม โดยส่วนรวม

6. การมีความสามารถในการจัดการกับวิกฤติการณ์ในครอบครัวได้ดี เป็นการป้องกันปัญหาสังคมได้ดีทางหนึ่ง กล่าวคือ ครอบครัวที่มีคุณภาพจะมีวิธีการที่ดีในการแก้ไขปัญหาหรือ กอบกู้สถานการณ์ที่วิกฤตให้กลับคืนสู่สภาพที่ดีได้ดั้งเดิม ถึงแม้ว่าการประสบปัญหาทุกขัยจะเป็นธรรมชาติของทุกคน แต่ครอบครัวที่มีคุณภาพจะจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ได้ดี แม้ในความยากลำบากอย่างที่สุด ก็ตาม คนในครอบครัวจะมีความมั่นใจและไว้วางใจต่อกัน ให้กำลังใจซึ่งกันและกัน ร่วมกันต่อสู้กับปัญหาจนคลี่คลายได้ในที่สุด แทนที่จะทอดทิ้งหรือแตกแยกไปคนละทาง

จากแนวคิดดังกล่าว หากคู่สมรสนำไปประยุกต์ปฏิบัติให้เข้ากับสถานการณ์และโอกาสที่เหมาะสม ย่อมนำไปสู่สัมพันธภาพที่ดี มีความสุขและความราบรื่นในการดำเนินชีวิต สมรส จากแนวคิดของ Bahr ที่กล่าวถึงเรื่องการปรับตัวในชีวิตสมรสนั้น ได้อ้างถึงแนวคิดที่ Burgess & Cottrell (1930) เคยเสนอไว้ว่าการปรับตัวในชีวิตสมรสในแง่ของการประเมินจากประสบการณ์ชีวิตโดยทั่ว ๆ ไป ประกอบด้วย

1. ความเห็นที่สอดคล้องกันระหว่างคู่สมรสเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ที่ถือว่าเป็นประเด็นสำคัญ

2. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมและมีความสนใจร่วมกัน

3. การแสดงออกถึงความรักและเชื่อถือและไว้วางใจต่อกันอย่างเปิดเผย

4. การมีเรื่องที่ต้องบ่น หรือมีความคับข้องใจน้อย

5. การมีความรู้สึกโดดเดี่ยว อ้างว้าง หงุดหงิดหรือมีความทุกข์ใจน้อย

นอกจากนี้ Judson T. Landis และ Mary G. Landis, 1968 (อ้างถึงโดย Bahr) ได้เสนอแบบแผนของการปรับตัวในชีวิตสมรส 3 ประการ คือ

1. การปรับตัวเข้าหากันอย่างประนีประนอม (Compromise) ใช้ความประนีประนอมต่อกัน คู่สมรสจะเกิดความพอใจและเห็นอกเห็นใจซึ่งกัน สร้างความรู้สึกมั่นคง อีกทั้งยังเป็นการแสดงความเสียสละไม่เห็นแก่ตัวอีกด้วย

2. การปรองดองกัน (Accommodation) โดยฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดยอมลงให้อีกฝ่ายหนึ่ง เพื่อความเป็นปึกแผ่นของครอบครัว คู่สมรสต้องไม่มีทิฐิและไม่ต่อต้าน พยายามร่วมมือกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น แม้ว่าในบางครั้งคู่สมรสอาจมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันออกไปบ้าง แต่จำเป็นต้องมีเป้าหมายร่วมกัน

3. ความขัดแย้งหรือเป็นปฏิปักษ์ต่อกัน (Hostility) คู่สมรสแต่ละฝ่ายอาจสร้างความตึงเครียด โดยไม่ยอมยืดหยุ่น ยึดความต้องการของตนเองเป็นหลัก ทำให้เกิดการทะเลาะเบาะแว้งกัน

เพื่อระบายอารมณ์หรือความรู้สึกออกมา ซึ่งในทางที่เป็นผลดีเมื่อกลับมาค้นคิดกันอาจทำให้คู่สมรสเข้าใจกัน เห็นอกเห็นใจกันและรักกันมากขึ้น แต่ในทางกลับกันก็เป็นการเสี่ยงต่อความแตกแยกได้ หากไม่เข้าใจกันและไม่ร่วมมือกัน

โสภา ชปิลมันน์ และคณะ (2534:63-63) กล่าวว่า การปรับตัวเป็นรากฐานสำคัญของครอบครัวที่จะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว การปรับตัวไม่ใช่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเท่านั้นที่ต้องปรับ แต่ต้องร่วมมือกันทั้งสองฝ่ายเพื่อเลือกแนวทางที่เหมาะสม ความรักและความเข้าใจซึ่งกันและกันที่จะช่วยประคับประคองชีวิตคู่ให้ยืนนาน ระยะเวลาแรกนั้นทั้งคู่จะพยายามปกปิดความประพฤตินี้ที่แท้จริงของตนเอง แต่หลังจากนั้นแต่ละฝ่ายจะมีความรู้สึกผิดหวังในสิ่งที่คาดไว้ เพราะเหตุการณ์หรือความเป็นจริงให้แปรผันไป เช่น นุคลิกบางอย่างที่ฝ่ายหนึ่งไม่เคยชินและเห็นว่าเป็นปัญหา แต่อีกฝ่ายหนึ่งไม่เห็นความจำเป็นที่จะต้องแก้ไขหรือแก้ไขไม่ได้ จึงจำเป็นต้องยอมรับความบกพร่องของกันและกัน และให้อภัยไม่คิดว่าสิ่งนั้นเป็นจุดสำคัญของชีวิต ไม่พยายามไปเน้นสิ่งที่เป็นปมด้อยของเขา ควรให้เกียรติและยกย่องกันตามสมควร การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ซึ่งทั้งคู่คิดว่าคงจัดการได้อย่างเรียบร้อยแต่ความเป็นจริงอาจไม่เป็นเช่นนั้นเสมอไป เมื่อรักกันใหม่ ๆ ชายหญิงจะมองข้ามสิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ คิดว่าสภาพความเป็นจริงเพื่อความผาสุกของครอบครัว

ในการศึกษาเรื่องความพึงพอใจในชีวิตสมรส จึงใช้ทฤษฎีคุณภาพชีวิตและความมั่นคงในชีวิตสมรส ทฤษฎีการจำแนกแตกต่างระหว่างบทบาท และ ทฤษฎีการปฏิสังสรรค์เชิงสัญลักษณ์ มาเป็นกรอบในการศึกษาการสื่อสารของกลุ่มสมรส และความสัมพันธ์ของการสื่อสารของกลุ่มสมรสกับความพึงพอใจในชีวิตสมรส

3. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสื่อสารระหว่างคู่สมรส ดังนี้

1. ความคล้ายคลึงกันทางอายุ

จากทฤษฎีคุณภาพชีวิตสมรสและความมั่นคงในชีวิตสมรส กล่าวว่า ความคล้ายคลึงกันทางอายุของคู่สมรสยังมีความคล้ายคลึงกันมากย่อมทำให้เกิดความพึงพอใจในชีวิตสมรสได้มากกว่า เพราะคู่สมรสที่สมรสกัน โดยมีวัยต่างกันมากอาจทำให้เกิดปัญหาในชีวิตสมรสได้ เพราะวัยที่ต่างกันจะทำให้ทั้งคู่ประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตด้วยกันทุกด้าน ไม่ใช่ดำรงตนเป็นแต่เพียงผู้เดียว และที่สำคัญคือ เป็นคู่ร่วมใจ เป็นคู่คิด ที่พอจะปรึกษาแลกเปลี่ยนความคิดและความรู้สึกระหว่างกันได้ ดังนั้น ในคู่สมรสที่มีวัยต่างกันมากฝ่ายที่มีอายุน้อยกว่าอาจถือว่าอีกฝ่ายย่อมมี

ความรู้สึกดีกว่าตอน ถึงจะเข้าไปทักท้วงหรือออกความเห็นก็ไม่สู้จะมีน้ำหนัก ดังนั้นลักษณะการเป็น เพื่อคู่คิดจึงเกิดขึ้นไม่ได้

เทอร์แมน (Terman, 1938 cited by Baber, 1953:133) พบว่า กลุ่มที่สามีอายุมากกว่า ภรรยา 3-5 ปี จะมีความสุขในชีวิตสมรสมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ

คิง (King, 1952 cited by Udry, 1971:280) ได้ทำการศึกษาชาวผิวดำทางตอนใต้ของ สหรัฐ พบว่า คู่สมรสที่อายุเท่ากันจะมีความสุขพึงพอใจในชีวิตของตน

อูดรี (Udy, 1971:280-281) พบว่า ชายหรือหญิงมักจะเลือกคู่ครองที่มีอายุเท่ากันกับตน หรือฝ่ายชายอายุมากกว่า ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่าหากคู่สมรสมีอายุใกล้เคียงหรือเท่ากันจะทำให้ชีวิต สมรสมีลักษณะของความเป็นเพื่อนคู่ชีวิตได้มากกว่า

บัมพาสส์และสวีท (Bumpass & Sweet, 1972 อ้างใน สมเกียรติ เบญจศาสตร์, 2541:88) กล่าวไว้ว่า ความแตกต่างระหว่างอายุของสามีและภรรยา อาจก่อให้เกิดความไม่สมดุล ของการมีสิทธิอำนาจในครอบครัว โดยเฉพาะภรรยาที่มีอายุมากกว่าสามี ผลการศึกษาพบว่า ยิ่งคู่ สมรสมีความแตกต่างกันทางอายุมากกว่าเท่าใด ย่อมทำให้เกิดความไม่มั่นคงในชีวิตสมรสมากขึ้น เท่านั้น

เซง (Tzeng, 1992: 609) พบว่า ความแตกต่างด้านอายุของคู่สมรสมีผลต่อความมั่นคง ในชีวิตสมรส คู่สมรสที่สามีมีอายุมากกว่าภรรยาตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไป จะประสบปัญหาการสิ้นสุดของ ชีวิตสมรสมากกว่าคู่สมรสที่มีอายุคล้ายคลึงกัน และคู่สมรสที่มีภรรยาอายุมากกว่าสามี

วันทนา กลิ่นงาม (2525: 13) พบว่า ในคู่สมรสที่มีการหย่าร้างส่วนใหญ่สามีจะมีอายุ มากกว่าภรรยา 2 ปีขึ้นไป ในขณะที่คู่สมรสที่อยู่ด้วยกันสามีจะมีอายุเท่ากับภรรยา หรือมากกว่า ภรรยาประมาณ 1 ปี

จากแนวคิดเชิงทฤษฎีและงานวิจัยข้างต้นความคล้ายคลึงกันทางอายุเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิด ปัญหาในชีวิตสมรสได้ เพราะถ้าทั้งสองฝ่ายมีอายุต่างกันจะทำให้มีมุมมองในการดำเนินชีวิตที่ ต่างกัน ได้ง่าย แต่ถ้าคู่สมรสมีวัยใกล้เคียงหรือเท่ากันจะทำให้ทั้งคู่มีความสามารถในการปรับตัวเข้าหากันได้ง่ายและเกิดความพึงพอใจในชีวิตสมรสได้

2. ระยะเวลาการสมรส

ความพึงพอใจในชีวิตสมรสของบุคคลจะเปลี่ยนไปตามช่วงชีวิตในลักษณะ รูปตัวยู ตามวงจรชีวิตครอบครัว โดยความพึงพอใจจะมีมากที่สุดเมื่อเริ่มต้นชีวิตสมรส เพราะคู่สมรสได้มี เวลาอยู่ด้วยกันตามลำพัง ความสุขยังไม่เสื่อมคลาย จากนั้นความพึงพอใจจะเริ่มลดลงอย่างรวดเร็ว เมื่อมีบุตรคนแรก และลดลงเรื่อย ๆ จนถึงระยะบุตรอยู่ในวัยเรียน เพราะบุตรทำให้คู่สมรสเบน ความสนใจไปจากกัน ทำให้ความรู้สึกที่ผูกพันกันและเวลาที่เคยมีให้กันลดน้อยลงไปกว่าในช่วงที่ยัง

ไม่มีบุตร หลังจากนั้นความพึงพอใจในชีวิตสมรสจะเพิ่มขึ้นจนถึงระยะที่บุตรเพิ่มมีครอบครัวเป็นของตนเองและแยกครอบครัวออกไป ในช่วงนี้ชีวิตสมรสจะกลับมาให้ความสนใจและดูแลกันอีกครั้ง

กลิกและนอร์ตัน (Glick & Norton, 1971:307) พบว่า ครึ่งหนึ่งของการหย่าร้างของคนผิวขาวจะเกิดขึ้นหลังจากการสมรสครั้งแรกผ่านไปไม่ต่ำกว่า 8 ปี ในกลุ่มคนผิวดำระยะเวลาสมรสจะเร็วกว่า 8 ปี เล็กน้อย

โซเฮน (Schoen, 1975:548) พบว่า อัตราการหย่าร้างสูงสุดในเพศชายอยู่ที่ระยะเวลาสมรส 3 ปี และเพศหญิงจะอยู่ที่ 4 ปี เมื่อระยะเวลาสมรสเพิ่มขึ้น อัตราการหย่าร้างจะลดลงตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Greenstein, 1996: 285; Jnhnson, et al., 198:31-42; Tzeng, 1992:609)

กลิกและคนอื่น ๆ (Glick, et al., 1987 อ้างอิง วรรณมา คงสุริยะนาวิณ, 2540:25) พบว่า ช่วงวิกฤตที่มีการหย่าร้างมากที่สุดโดยเฉลี่ยในช่วงปีแรกของการแต่งงาน คิดเป็นร้อยละ 5 และร้อยละ 9 คู่สมรสจะหย่าร้างใน 2-3 ปีแรกของการแต่งงาน

เบอร์และเกสส์ และวิลลิน (Burgess & Wallin, 1989 อ้างอิง วรรณมา คงสุริยะนาวิณ, 2540:25) ได้ศึกษาระยะเวลาการอยู่ร่วมกันของคู่สมรส 1,000 คู่ ตั้งแต่เริ่มแต่งงานจนถึงระยะวัยกลางคน พบว่า มีเพียง 666 คู่ ที่ยังอยู่กับคู่สมรสเดิมหลังจากสมรสแล้ว 4-6 ปี อีก 400 คู่ ที่ยังคงอยู่ด้วยกันหลังจากสมรสแล้ว 20 ปี และยังมีส่วนในการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ของคู่สมรสรวมกันอยู่

สุดา ภิรมย์แก้ว (2522: 82) พบว่า คู่สมรสส่วนใหญ่จะหย่าร้างกันในช่วง 1-3 ปีแรกของการสมรส

วันทนา กลิ่นงาม (2525:38-39) พบว่า ผู้หย่าร้างส่วนใหญ่หย่าร้างกันในช่วงระยะเวลาการสมรสไม่ถึง 5 ปี และอัตราส่วนของผู้อหย่าร้างลดลงเรื่อย ๆ เมื่อระยะเวลาสมรสเพิ่มขึ้นแสดงให้เห็นว่าชีวิตสมรสในระยะแรกมีความมั่นคง เพราะคู่สมรสต่างมองเห็นแต่สิ่งที่สวยงามระหว่างกัน ในระยะต่อมาความพึงพอใจในชีวิตสมรสเกิดจากคู่สมรสพยายามปรับตัวเข้าหากัน มีมุมมองในสิ่งต่าง ๆ อยู่บนพื้นฐานความเป็นจริงมากขึ้น มีการยอมรับและปรับความคาดหวังให้สอดคล้องและไปในทิศทางเดียวกัน มีความเข้าใจกันมากขึ้น

ความพึงพอใจในชีวิตสมรสสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามระยะเวลาการสมรส และระยะเวลาการสมรสที่เป็นระยะอันตราย สามารถบั่นทอนความพึงพอใจในชีวิตสมรส มักเกิดขึ้นใน 4 ช่วงของชีวิต คือ ระยะแรกที่สมรสกันใหม่ ๆ ต้องมีการเรียนรู้และพยายามปรับตัวเข้าหากัน ระยะที่สองช่วงหลังจากสมรสแล้วประมาณ 7 ปี ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย ทำให้ความรู้สึกของคู่สมรสเปลี่ยนแปลงไป และระยะที่สามช่วงที่มีบุตรทำให้อีกฝ่ายคิดว่าตนเองถูก

ทอดทิ้ง ไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่ และระยะช่วงที่สี่ช่วงเข้าสู่วัยสูงอายุ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านร่างกายและจิตใจ หากคู่สมรสไม่พยายามเรียนรู้ อาจส่งผลให้ชีวิตสมรสไม่ประสบความสำเร็จได้จากข้อเท็จจริง

3. จำนวนบุตร

ในสังคมไทยครอบครัวเกิดจากชายและหญิงที่มีความต้องการจะใช้ชีวิตร่วมกันเป็นสามีและภรรยา โดยมีจุดประสงค์ที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การมีบุตรไว้เพื่อดูแลช่วยเหลือเมื่อยามเจ็บป่วย และยามชรา ซึ่งเป็นค่านิยมของสังคมไทย (อานนท์ อากาศิรมย์, 2517:12-13) และยังคงอยู่ไม่มีการเปลี่ยนแปลง อาจกล่าวได้ว่าความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ ที่จะได้รับจากบุตรนั้นเป็นผลตอบแทนอย่างหนึ่งที่พ่อแม่จะได้รับ นอกเหนือจากหลักธรรมชาติที่ต้องการทดแทนหรือสืบเชื้อสายให้มีอยู่ต่อไป การมีบุตรเป็นสิ่งที่ทำให้ครอบครัวสมบูรณ์และช่วยยึดเหนี่ยวความสัมพันธ์ของกลุ่มสมรส รวมทั้งทำให้คู่สมรสมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันและได้เรียนรู้วิถีเสียดสละความสุขส่วนตัวเพื่อผู้อื่นและด้าน ประการศาสตร์ ถือว่าคุณค่าของบุตรเป็นหลักประกันไม่ให้เกิดการอย่าร้าง (วิพรรณ ประจวบเหมาะ รูปโฟโร และเกื้อ วงศ์บุญสิน, 2535:22) แต่การมีบุตรและเลี้ยงบุตรให้เติบโตเป็นที่สมบูรณ์ เป็นภาระที่หนักของคู่สมรสยังมีมากภาระย่อมเพิ่มขึ้นตามลำดับ ทำให้เกิดความเบื่อและนำไปสู่ความไม่พึงพอใจในชีวิตสมรส ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สูดสวาท ดิศโรจน์ และมาลินี วงษ์สิทธิ์ (2531 : 22) ที่ว่าการมีบุตรเป็นเพิ่มภาระให้กับสามีภรรยา คือ ภรรยาต้องทำหน้าที่ภายในครอบครัว ได้แก่ การทำงานบ้าน การเตรียมอาหาร ตลอดจนการจัดการหาอุปกรณ์เครื่องใช้ต่าง ๆ เพิ่มขึ้น ในขณะที่สามีต้องทำหน้าที่ในการหารายได้มากขึ้น เนื่องจากมีสมาชิกในครอบครัวเพิ่มขึ้น

ในยุคสังคมข่าวสารเชื่อว่าครอบครัวใหม่ มีแนวโน้มจะเลือกไม่มีบุตรกัน มากขึ้น (Childless families) การที่คู่สมรสต่างพึ่งตนเองได้ ทำให้คนจำนวนไม่น้อยเลือกที่จะเป็นโสดหรือตัดสินใจหย่าร้างหากเกิดปัญหาได้มากกว่าสังคมในยุคก่อน อัลวิน ทอดเฟลอร์ สรุปว่า บางครอบครัวที่ไม่ยอมมีบุตรนั้น เพื่อที่จะอุทิศตนให้กับงานและเห็นว่าการมีบุตรเป็นเรื่องยุ่งยากและสิ้นเปลืองทางเศรษฐกิจ จนไม่รู้ว่ากระบวนการผลิตนั้นเป็นอย่างไร ในยุคสังคมข่าวสารมนุษย์เริ่มหันมารู้จักกับการผลิตบริโภคเพื่อตนเอง โดยเป็นงานที่รวมการผลิตและบริโภคเข้าด้วยกัน prosumption เกิดจากการรวมคำ production เข้ากับ consumption หรือนัยหนึ่งมนุษย์เริ่มเรียนรู้ที่จะพึ่งพาตนเองในกระบวนการผลิตและบริโภคมากขึ้นกว่ายุคก่อน (ชวรัตน์ เชิดชัย , 2538:352-352)

คริสเตนแดนและฟิลบริค (Christensen & Philbrick, 1952:306-312) บลัดและวูล์ฟ (Bloof & Wolf, 1960:262) เฮอร์เลย์และพาโลเน (Hurley & Palone, 1967:483-484) และสตินเนท

และคนอื่น ๆ (Stinnette, et al., 1984:89) พบว่า จำนวนบุตรมีความสัมพันธ์ทางลบกับความพึงพอใจในชีวิตสมรส

วันทนา กลิ่นงาม (2523 : 215-220) ศึกษาว่า สตรีที่หย่าร้างมีจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยเท่ากับ 1.3 คน สตรีที่อยู่กับสามีมีบุตร 2.9 คน โดยอธิบายว่า สาเหตุที่สตรีหย่าร้างมีบุตรน้อยกว่าสตรีที่ยังใช้ชีวิตสมรสอยู่ เพราะว่าสตรีที่หย่าร้างไม่ต้องการมีบุตรหลังจากที่มีเรื่องขัดแย้งเกิดขึ้นในชีวิตสมรสก่อนแยกทางกันโดยนิตินัย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ นิตยา พิริยะธรรมวงศ์ (2533: 68) ที่พบว่า ผู้ที่หย่าร้างมีจำนวนบุตรเฉลี่ยต่ำกว่าผู้ไม่หย่าร้าง

แต่มีงานวิจัยจำนวนมากที่สนับสนุนแนวคิดที่ว่า การมีบุตรช่วยป้องกันการแตกแยกของชีวิตสมรสได้ (Greensteint, 1990:657 Heation, 1977:531 ; Tzeng, 1992:609) โดยมีข้อค้นพบสรุปได้ว่า เหตุผลที่คู่สมรสจะหย่าร้างกันมักจะอยู่ร่วมกันต่อไป แม้ชีวิตสมรสจะไม่มีความสุขก็ตามเพราะเขาเชื่อว่า

1. การหย่าร้างเป็นอันตรายต่อบุตร การทนอยู่ด้วยกันจึงเป็นสิ่งที่ดีต่อบุตร
2. การหย่าร้างเป็นการเพิ่มภาระทางเศรษฐกิจ ในการรับผิดชอบต่อบุตรเป็นทวีคูณ และภาระดังกล่าวทำให้คู่สมรสไม่สามารถยุติชีวิตสมรสได้
3. คู่สมรสเมื่อมีบุตรจะมีฐานะเป็นผู้ปกครองและมีหน้าที่ในการดูแลบุตรและคู่สมรสเองก็จะมีความรักให้แก่บุตร สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้ชีวิตสมรสยังคงอยู่ตลอดไป

จันทร์เพ็ญ คุปต์กาญจนากุล (2526:98) พบว่า จำนวนบุตร ความห่างของการมีบุตรมีผลกระทบโดยตรงกับระดับความเป็นเพื่อคู่ชีวิต และความเป็นเพื่อนคู่ชีวิตมีผลกระทบโดยตรงต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรส ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของอุบลรัตน์ พิชญ์ชยะนนท์ (2531:78) พบว่า การมีบุตรมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตสมรส

4. การศึกษา

การศึกษาเป็นการพัฒนาบุคคลทำให้บุคคลมีความเข้าใจพื้นฐานของการดำรงชีวิตในสังคมได้ดี คู่สมรสที่มีระดับการศึกษาที่ต่างกัน อาจมีมุมมองในชีวิตหรือสิ่งต่าง ๆ ไม่เหมือนกัน รวมทั้งอาจมีความคิดและทัศนคติที่ต่างกันด้วย ทำให้เกิดปัญหาในชีวิตสมรสได้ เพราะคู่สมรสจะไม่ปรึกษากันในกรณีที่มีปัญหาต่าง ๆ แล้วต้องการความช่วยเหลือจากคู่สมรส ในทฤษฎีคุณภาพชีวิตสมรสและความมั่นคงในชีวิตสมรสกล่าวว่า ความคล้ายคลึงกันทางการศึกษาของคู่สมรสมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตสมรส

บลัดและวูว์ฟี (Blood & Wolfe, 1960:256) พบว่า คู่สมรสที่มีการศึกษาเท่าเทียมกันจะมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสมากกว่าคู่สมรสที่มีการศึกษาไม่เท่าเทียมกัน

ลาโพตา (Lapota, 1971 อ้างถึงใน สุภาวดี เดชาเกรียงศักดิ์, 2535:48) ศึกษาสตรีจำนวน 571 คนในซีกาโก พบว่า สตรีที่มีความเกี่ยวข้องกับกลุ่มสังคมและมีโอกาสได้รับการศึกษา เช่นเดียวกับสตรีอื่น ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูง มีความสามารถในการบริหารและมีความคิดริเริ่ม มีความเป็นไปได้ที่จะมีความพึงพอใจในตนเอง และมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสมากกว่าผู้ที่มีลักษณะตรงกันข้าม

บัมพาสและสวีท (Bumpass & Sweet, 1972: 754-766) พบว่า คู่สมรสที่มีการศึกษาต่างกันมากเท่าใดย่อมทำให้ไม่พึงพอใจในชีวิตสมรสมากขึ้น โดยเฉพาะคู่สมรสที่ภรรยาไม่มีการศึกษาสูงกว่าสามี จะมีอัตราการหย่าร้างสูงกว่ากลุ่มคู่สมรสที่สามีมีระดับการศึกษาสูงกว่าภรรยา และกลุ่มคู่สมรสที่มีสามี-ภรรยาไม่มีการศึกษาเท่ากัน

บิตเตอร์ (Bitter, 1986 อ้างถึงใน บุญประคอง ภาณุรัตน์, 2531:25) พบว่า ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงจะเป็นผู้ที่มีความรู้มาก สามารถมองปัญหาและมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาได้มากกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำ ซึ่งเป็นสิ่งที่สนับสนุนให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว รวมทั้งก่อให้เกิดความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้วย

บิตเตอร์ (Bitter, 1986:631) พบว่า ความแตกต่างของการศึกษามีผลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรส ขนาดและทิศทางของผลกระทบขึ้นอยู่กับขนาดของความแตกต่าง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ (Tzeng, 1992:80) พบว่า คู่สมรสที่มีความแตกต่างด้านการศึกษาจะมีประสบการณ์ในการสิ้นสุดชีวิตสมรสมากกว่าคู่สมรสที่มีการศึกษาค้ำค้ำคลึงกัน

อุบลรัตน์ พิชญ์ชยะนนท์ (2531:80) ศึกษาพบว่า ความคล้ายคลึงกันทางการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตสมรส และนิคยา พิริยะธรรมวงศ์ (2533:68) พบว่าความแตกต่างทางการศึกษาของชายและหญิงโดยรวม ไม่มีความแตกต่างกันระหว่างผู้หย่าร้างกับผู้ไม่หย่าร้าง

ความคล้ายคลึงกันทางการศึกษามีส่วนช่วยลดช่องว่างด้านค่านิยม ความคาดหวังและแบบแผนพฤติกรรมที่ต่างกันของกลุ่มสมรส และยังเป็นเครื่องมือช่วยให้คู่สมรสสามารถปรับปรุงตัวเองให้เข้าสังคมและกลุ่มเพื่อนของอีกฝ่าย ทำให้เกิดความพึงพอใจในชีวิตสมรสได้

5. รายได้

ทฤษฎีคุณภาพชีวิตและความมั่นคงในชีวิตสมรส สรุปว่า รายได้ของครอบครัวเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตสมรส คือ คู่สมรสที่มีรายได้ดีกว่าย่อมมีความพึงพอใจในชีวิตสมรส ส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตสมรสที่ดี

ชีวิตสมรสที่ราบรื่นและมีความสุขต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่าง นอกจากจะมีความเห็นใจ ความรักและความเข้าใจกันแล้ว รายได้ที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ชีวิต

สมรสดำเนินไปได้อย่างมีความสุขภายใต้ภาวะเศรษฐกิจยุคปัจจุบัน แต่ไม่ใช่ว่าเงินเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในชีวิตสมรส แต่การจัดการทางการเงินเป็นปัจจัยพื้นฐานที่ทำให้เกิดความขัดแย้ง แม้กระทั่งในชีวิตสมรสที่มีความมั่นคง มีรายได้เพียงพอยังมีความขัดแย้งในการใช้จ่ายเงิน ปัญหาการเงินเป็นเหตุให้ คู่สมรสเกิดความคับข้องใจ เพราะไม่สามารถตอบสนองความต้องการของตนได้

ฟรืดแมนและคอมส์ (Freedman & Combs, 1970 อ้างถึงใน สุภาวดี เดชาเกรียงศักดิ์, 2535:49) สรุปว่า รายได้สูงเป็นปัจจัยส่งเสริมความสามารถในการสะสมทรัพย์สินสมบัติในรูปแบบของการออม การลงทุน และการใช้ดุลพินิจภายในบ้าน ดังนั้น ภาวะที่ส่งเสริมให้คู่สมรสมีความรู้สึกว่าตนเองมีความมั่นคงในชีวิต จะทำให้เกิดความพึงพอใจในชีวิตสมรส

คัตไรท์ (Cutright, 1971 อ้างถึงใน สุภาวดี เดชาเกรียงศักดิ์, 2535:49) พบว่ารายได้ของครอบครัวมีผลกระทบต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรส และคู่สมรสที่มีรายได้สูงจะมีความพึงพอใจในชีวิตสมรส ทำให้ชีวิตสมรสมีความมั่นคงมากกว่าคู่สมรสที่มีรายได้น้อย

กัลลิแกนและบาร์ (Galligan & Banr, 1978:283) ศึกษาพบว่า รายได้มีผลเพียงเล็กน้อยต่อการสิ้นสุดชีวิตสมรส

วิลคอกซ์และโฮเวสแอดท์ (Wilcoxon & Hovestadt, 1893:431-343) พบว่า รายได้ของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวในชีวิตสมรส

สตินเนทท์และวอลเตอร์ (Stinnett & walters, 1974:80) พบว่า ครอบครัวที่มีรายได้สูงมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสมากกว่าครอบครัวที่มีรายได้น้อย

สุภาวดี เดชาเกรียงศักดิ์ (2535:97) และไชยยันต์ สุขบาล (2538:89) พบว่า รายได้ของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตสมรส

อุบลรัตน์ พิชญ์ชยะนนท์ (2531:80) พบว่า รายได้ของครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตสมรส และบุญประคอง ภาณุรัตน์ (2531: 78) พบว่า รายได้มีความสัมพันธ์กับความไม่มั่นคงในชีวิตสมรส

ในสังคมที่ให้ความสำคัญแก่เศรษฐกิจ และแสวงหาความเจริญทางวัตถุเป็นเป้าหมายในการดำรงชีวิต เกียรติยศชื่อเสียงวัดกันที่ความร่ำรวยเป็นหลัก คู่สมรสต้องมีระบบการบริหารการเงินที่ดี ให้สอดคล้องกับรายได้ที่ทำได้ ไม่ใช่จ่ายเงินเกินฐานะ มีความพอใจในสิ่งที่ตนมี และเป็นอยู่ สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้ดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างราบรื่นและมีความสุข

6. การสื่อสารของคู่สมรส

ชีวิตสมรสปัจจุบันการสื่อสารมีความสำคัญมากเพราะชีวิตสมรสเกิดจากชายหญิงตัดสินใจจะใช้ชีวิตร่วมกัน ทั้งที่มีความแตกต่างแฝงอยู่ในบุคลิก ทัศนคติ และภูมิหลังของครอบครัว ซึ่งเป็นเรื่องที่สองฝ่ายต้องปรับตัวเข้าด้วยกัน โดยอาศัยการสื่อสารที่ดีมีประสิทธิภาพ

ไม่จำกัดว่าการสื่อสารนั้นจัดอยู่ในประเภทใด หรือมีรูปแบบอย่างไร และไม่ใช่ว่าหมายถึงการพูดเพียงอย่างเดียว แต่รวมถึงการมองตากัน จับมือกัน การอยู่ร่วมกัน เป็นต้น เพียงแต่ว่าการสื่อสารนั้นมีผลต่อเราอย่างไร แต่โดยส่วนมากการสื่อสารที่ดีมักไม่เกิดขึ้นเนื่องจากสาเหตุสำคัญ 2 ประการ คือ

1. คนส่วนใหญ่ไม่ค่อยเรียนรู้เรื่องการสื่อสารมาก่อน เพราะครอบครัวเดิมเรื่องนี้ไม่มีบทบาทสำคัญนัก ส่วนในโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยก็ไม่ได้สอนเช่นกัน

2. ความขัดแย้งที่เป็นอยู่นั้นมีมากและเป็นมานานแล้ว จนไม่อาจติดต่อหรือมีการสื่อสารที่ดีต่อกันได้

คู่สมรสที่ประสบความสำเร็จและเป็นสุข มีการสื่อสารระหว่างกันอย่างมีประสิทธิภาพ โดยสามารถเปิดเผยความรู้สึกให้อีกฝ่ายได้รับรู้ และเข้าใจว่ามีความต้องการอย่างไร เพื่ออีกฝ่ายจะตอบสนองได้อย่างถูกต้องและเกิดความพึงพอใจ แต่สังคมไทยส่วนใหญ่มักสื่อสารกัน ทางเดียว กล่าวคือ อีกฝ่ายไม่เปิดเผยว่าตนคิดอะไร จะสงวนท่าทีแล้วคิดว่าอีกฝ่ายคิดอย่างไร ตรงกับที่ตนคิดไว้หรือไม่ ดูเหมือนว่าเป็นลักษณะของการประนีประนอม เพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้ง แต่แท้จริงแล้วกลับเป็นจุดเริ่มต้นของความขัดแย้ง เพราะหากสิ่งที่ต่างฝ่ายคิดไว้เกิดไม่ตรงกันขึ้นมา ก็จะเกือบคความไม่พึงพอใจนั้นไว้ แล้วปล่อยออกมาทั้งทางอารมณ์และท่าทางที่แสดงออก ซึ่งเป็นจุดอันตรายของการใช้ชีวิตคู่ร่วมกัน

การไม่แสดงความรู้สึกให้อีกฝ่ายได้รับรู้ ทำให้ขาดทักษะในการสื่อสารทางตรง ขาดการพัฒนาการใช้วาจาและภาษาที่ถูกต้องเหมาะสม การขาดข้อมูล ความด้อยทางการศึกษา ได้กลายเป็นอุปสรรคในการติดต่อสื่อสารภายในกับตนเองและกับบุคคลอื่น สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นปัญหาหลักที่ทำให้ปัญหาต่าง ๆ ไม่ได้รับการแก้ไข ดังนั้น การแก้ไขปัญหาชีวิตเฉพาะบุคคลหรือระหว่างบุคคลจึงเริ่มที่การเรียนรู้ และการฝึกให้สามารถแสดงอารมณ์และความรู้สึกได้ จากนั้นค่อยพัฒนาเรียนรู้ที่จะฝึกความกล้าหาญในการเจรจาต่อรอง เพื่อปกป้องสิทธิของตนได้

งานวิจัยปัจจุบันแสดงให้เห็นว่า เป็นได้ว่าคู่สมรสที่มีความพึงพอใจในชีวิต สมรสมีทักษะในการสื่อสารมากกว่าคู่สมรสที่ไม่มีความพึงพอใจในชีวิตสมรส (Fowerx & Olson, 1986; Devinson & Gottman, 1983; Marglin & Wampold, 1981; Olson, et al., 1983; Rusbult, et al., 1986; Tim - Toomey , 1983 อ้างถึงใน สุภาวดี เศษกรียงศักดิ์ , 2535:53)

อุบลรัตน์ พิชญ์ชยะนนท์ (2531:80) และทินัมพร ศรีสังข์ (2539:78) ศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพของการสื่อสารมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตสมรส

สุภาวดี เศษกรียงศักดิ์ (2535:122) พบว่า ประสิทธิภาพของการสื่อสารเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตสมรสในระดับสูงสุด

กลิตและคนอื่นๆ (Glick, et al., 1987 อ้างถึงใน วรรณภา คงสุริยะนาวิณ, 2540: 40) พบว่า การติดต่อสื่อสารที่ชัดเจน ตรงไปตรงมาจะทำให้กลุ่มสมรรถภาพและพร้อมที่จะทำหน้าที่ของครอบครัว ได้แก่ การช่วยเหลือดูแลอาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย รวมทั้งการจัดระบบในครอบครัว และพิจารณาแก้ไขปัญหาย่างรอบคอบมากขึ้น

จากสภาพสังคมที่มีแนวโน้มเป็นวัตถุนิยมมากขึ้น สมาชิกในครอบครัวต้องร่วมกันรับผิดชอบและแบ่งเบาภาระต่าง ๆ มากขึ้น ทำให้เกิดความสับสนในบทบาทหน้าที่ที่ได้รับ และมีผลต่อการสื่อสารภายในครอบครัว

7. อาชีพ

อาชีพ มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสุขในชีวิตสมรส Kephart (อ้างโดย Winch และ McGinnis, 1959) วิเคราะห์เกี่ยวกับอาชีพของผู้หย่าร้าง โดยศึกษาที่ฟิลาเดลเฟีย ใช้ข้อมูลด้านอาชีพของผู้หย่าร้างตั้งแต่ ค.ศ. 1973-1950 โดยสุ่มตัวอย่างร้อยละ 4 จากทั้งหมดพบว่า ในกลุ่มอาชีพแรงงานที่ให้บริการมีอัตราหย่าร้างสูงที่สุด ส่วนในกลุ่มอาชีพผู้ใช้วิชาชีพและเป็นเจ้าของธุรกิจมีอัตราการหย่าร้างต่ำที่สุด เช่นเดียวกับ Weeks (อ้างโดย Winch และ McGinnis, 1959) ได้ศึกษาโดยใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับมัธยมในเมือง Spokane รัฐวอชิงตัน ปรากฏว่า บิดามารดาของนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มอาชีพเสมียน แรงงานฝีมือและกลุ่มฝีมือมีอัตราหย่าร้างสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ กล่าวคือ ร้อยละ 10.4 , 11.6 และ 13.4 ตามลำดับ ในขณะที่กลุ่มผู้ใช้วิชาชีพและกลุ่มผู้มีกิจการเป็นของตนเองมีอัตราการหย่าร้างต่ำกว่า คือ ร้อยละ 6.8 และ 8.4 ตามลำดับ และ Monahan (อ้างโดย วันทนา, 2525) ศึกษาจากผู้หย่าร้างในรัฐไอโอวา พบว่า อัตราการหย่าร้างต่อคู่สมรส 1,000 คน สูงที่สุดในบุคคลที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม (31.8) รองลงมาได้แก่ อาชีพแรงงานฝีมือ (3.9) นอกจากนี้ ScanZoni (อ้างโดย Udry, 1971) ได้ศึกษาถึงสถานภาพทางอาชีพของสามีภรรยา พบว่า ครอบครัวที่สามีมี สถานภาพทางอาชีพที่ต่ำกว่าภรรยาจะประสบความล้มเหลวสูงที่สุด (ร้อยละ 60) ในขณะที่กว่าร้อยละ 50 ของคู่สมรสมีภรรยาที่อยู่ในสถานภาพอาชีพเดียวกันมีชีวิตที่สุขสมบูรณ์ ในทำนองเดียวกันจากการศึกษาทางสถิติด้านสามะโนประชากร (วรรณภา, 2530) พบว่า อัตราส่วนที่สูงของความมั่นคงใน

ชีวิตสมรสนั้นพบในพวกวิชาชีพและช่างเทคนิค (Technical worker) ผู้จัดการเจ้าหน้าที่ (officials) และเจ้าของกิจการ (Proprietors) ในขณะที่อัตราส่วนที่สูงของความไม่มั่นคงในชีวิตสมรสจะเป็นพวก ผู้ใช้แรงงานและพวกบริการ (Service Works)

นิตยา (2533) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบคุณลักษณะด้านประชากรเศรษฐกิจและสังคมของผู้หย่าร้าง และผู้ที่ไม่หย่าร้างในกรุงเทพมหานคร พบว่า การหย่าร้างในกรุงเทพมหานครเกิดขึ้นกับบุคคลที่มีสถานภาพทางอาชีพสูง โดยพบว่า ฝ่ายหญิงหย่าร้างสูงมากในกลุ่มผู้หญิงที่มี

อาชีพพนักงานบริษัท/รัฐวิสาหกิจ และผู้ประกอบการวิชาชีพชั้นสูง ข้าราชการอื่น ๆ ส่วนฝ่ายชายก็พบในทำนองเดียวกัน คือ กลุ่มผู้ประกอบการวิชาชีพชั้นสูง/ ข้าราชการอื่น ๆ เป็นกลุ่มที่มีการหย่าร้างสูงกว่ากลุ่มอาชีพอื่น ๆ

8. ความเป็นเพื่อนคู่ชีวิต

ทฤษฎีคุณภาพชีวิตและความมั่นคงในชีวิตสมรส กล่าวว่า การมีความสัมพันธ์แบบเพื่อนคู่ชีวิต มีผลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรส หากคู่สมรสได้ใช้ชีวิตด้วยกันฉันท์เพื่อน ได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน และเรียนรู้วิธีแก้ไขปัญหาด้วยกันสิ่งเหล่านี้ช่วยให้คู่สมรสมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสเพิ่มมากขึ้น

เบอร์เกสและล็อกเก้ (Burgess & Lock, 1950:260) กล่าวถึง แบบแผนของคู่สมรสในสังคมเมืองที่มีลักษณะเป็นเพื่อนคู่ชีวิตว่าเป็นการที่คู่สมรสได้แสดงออกถึงความต้องการของตนอย่างเปิดเผย และในขณะเดียวกันก็มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยอาศัยปัจจัยต่อไปนี้เป็นสิ่งที่เชื่อมความสัมพันธ์ ได้แก่ ความรัก ความพอใจ การมีสิ่งที่น่าสนใจร่วมกัน การพึ่งพาภาวะทางอารมณ์ต่อกัน มีหลักในการดำเนินชีวิตและค่านิยมที่สอดคล้องกัน และมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในครอบครัวอย่างเสมอภาคกัน

บลัดและวูล์ฟ (Blood & Wolfe, 1960:149) กล่าวถึงความ เป็นเพื่อนคู่ชีวิตในแง่จิตวิทยาว่าจะสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ คือ ต้องการความรักและความอบอุ่นตอบสนองจากอีกฝ่าย กล่าวคือ ก่อนที่คู่สมรสจะอยู่กันนั้นทั้งคู่ต่างไม่รู้จักกัน เมื่อมาใช้ชีวิตคู่ร่วมกันจึงพยายามตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของตน ทำให้เกิดความผูกพันในลักษณะของความเป็นเพื่อนคู่ชีวิต

ลิตเติล (Littele, 1982:19) กล่าวถึงความคาดหวังของคู่สมรส ที่ได้จากการเป็นเพื่อนคู่ชีวิต ซึ่งมีลักษณะความสัมพันธ์ที่สอดคล้องกัน 4 ประการ คือ 1) ความสนใจในการทำกิจกรรมยามว่างร่วมกัน 2) ร่วมรับรู้ในความรู้สึกรักและความคิดของกันและกัน 3) พึ่งความคิดเห็นและให้กำลังใจกันและกัน 4) มีความพึงพอใจในความสัมพันธ์ทางเพศร่วมกัน

ชยวัฒน์ ปัญงพงษ์และคนอื่น (2524:19) กล่าวถึงชีวิตสมรสในรูปแบบของความรักเพื่อน (companioniate) ว่าเป็นการแสดงออกด้วยการให้ความสนใจ ความนับถือ มิตรภาพ และความเป็นเพื่อนซึ่งกันและกัน โดยมีจุดมุ่งหมายในการครองชีวิตร่วมกัน

จันทรเพ็ญ คุปต์กาญจนานกุล (2526:95) ศึกษาพบว่า ความเป็นเพื่อนคู่ชีวิตผลกระทบทางตรงกับความพึงพอใจในชีวิตสมรส เมื่อเปรียบเทียบกับความสมานฉันท์ทางบทบาทและความเสียเปรียบสัมพันธ์แล้ว มีผลกระทบต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรสน้อยกว่าที่สุด

สุภาวดี เดชาเกรียงศักดิ์ (2535:123) พบว่า ความเป็นเพื่อนคู่ชีวิตเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตสมรส รองลงมาจากประสิทธิภาพของการสื่อสาร ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตสมรสในระดับสูง

จากทฤษฎี สรุปได้ว่า ความเป็นเพื่อนคู่ชีวิต หมายถึง การที่คู่สมรสอยู่ร่วมกันโดยมีการพึ่งพาภาวะอารมณ์ มีความเข้าใจกันและรับรู้ถึงความรู้สึกระหว่างกัน ต่างยอมรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน การมีเวลาให้กันและกันมีค่านิยมที่คล้ายกัน โดยมีจุดมุ่งหมายในการคลองชีวิต ร่วมกัน เพื่อตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานระหว่างกัน นั่นคือ การต้องการความรักและความอบอุ่น

9. ความด้อยเปรียบสัมพัทธ์

ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์ที่ว่าด้วยความพึงพอใจ มีแนวคิดว่าการประเมินความพึงพอใจในสถานการณ์ของตน ขึ้นอยู่กับการเปรียบเทียบกับบุคคลอื่นที่มีความสำคัญต่อเรา (สุภาวดี เดชาเกรียงศักดิ์, 2535:41-42) นับว่าเป็นแนวคิดที่ได้รับความสนใจอย่างมาก ทั้งด้านสังคมวิทยา และจิตวิทยา

ทางจิตวิทยา เมื่อกกล่าวถึง reference group คือ reference individual หมายถึง การที่บุคคลยึดหลักหรือแบบอย่างบางอย่าง เพื่อใช้เป็นแนวปฏิบัติซึ่งอาจเป็นหลักของบุคคลหรือหลักของกลุ่ม เมื่อนำแนวคิดนี้มาใช้กับสภาพการณ์ในชีวิตสมรสแล้ว พบว่า ทฤษฎีนี้จะทำนายว่า หากบุคคลคิดว่าสภาพชีวิตสมรสของตนดีกว่าหรือเหมือนกับชีวิตสมรสของคนอื่นที่ใช้เป็นหลักในการเปรียบเทียบ บุคคลมีแนวโน้มจะพึงพอใจในชีวิตสมรสของตน ในทางกลับกันหากบุคคลคิดว่าสภาพชีวิตสมรสของตนด้อยกว่าชีวิตสมรสของคนอื่น ก็มีแนวโน้มที่จะพึงพอใจในชีวิตสมรสของตนน้อยลง หรือไม่มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสของตนเลย

เบอร์ (Burr, 1976 อ้างในจันทร์เพ็ญ คุปต์กาญจนากุล, 2526:27) ตั้งสมมติฐานว่าหากคู่สมรสมองความสัมพันธ์ในชีวิตสมรสของตนอยู่ในลักษณะที่ด้อยกว่า หรือเสียเปรียบมากเพียงใด คู่สมรสจะมีความพอใจในชีวิตสมรสของตนน้อยลงเพียงนั้น

จันทร์เพ็ญ คุปต์กาญจนากุล (2526:95) ศึกษาพบว่า ความสมานฉันท์ทางบทบาท ความเป็นเพื่อนคู่ชีวิต และความเสียเปรียบสัมพันธ์มีผลกระทบต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรส แต่เมื่อเปรียบเทียบความแปรผันของตัวแปรทั้งสามแล้ว พบว่า ความเสียเปรียบสัมพันธ์มีผลกระทบต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรสอยู่ในลำดับที่สองรองจากความสมานฉันท์ทางบทบาท

อุบลรัตน์ พิชญ์ชยะนนท์ (2531:80) พบว่า เมื่อพิจารณาจากค่าเกมมา ความเสียเปรียบสัมพันธ์ เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตสมรสมากที่สุด

สุภาวดี เดชาเกรียงศักดิ์ (2536:119) พบว่า ความเสียเปรียบสัมพันธ์เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตสมรสในลำดับที่สาม รองมาจากประสิทธิภาพของการสื่อสารและความเป็นเพื่อนคู่ชีวิต

ทิฆัมพร ศรีสังข์ (2539:78) พบว่า ความสมานฉันท์ทางบทบาท ประสิทธิภาพของการสื่อสารและความเสียเปรียบสัมพันธ์ มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตสมรส

ในการใช้ชีวิตคู่ หากทั้งสองฝ่ายมีความสามารถที่จะผสมผสานให้ครอบครัวมีความรัก ความผูกพัน เอาใจใส่กันและกัน รู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ตามความจำเป็น ไม่แข่งขันกับรอบข้างให้เกิดปมด้อยขึ้นมา จะสามารถประคองให้ชีวิตสมรสดำเนินไปได้ตามที่หวังไว้

10. ความสมานฉันท์ทางบทบาท

คู่สมรสที่มีความพึงพอใจในชีวิตสมรส จำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่ช่วยให้การดำเนินชีวิตสมรสเป็นไปอย่างราบรื่น การปรับตัวให้เป็นไปตามความคาดหวังทางบทบาทของคู่สมรสเป็นสิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญ ถ้าคู่สมรสมีความคาดหวังทางบทบาทที่สอดคล้องและมีหลักการปฏิบัติที่คล้ายคลึงกัน จะเกิดความปรองดองขึ้นระหว่างคู่สมรส แต่ถ้าหากคู่สมรสไม่สามารถทำให้ความคาดหวังในเรื่องบทบาทของแต่ละฝ่ายมีความสอดคล้องกัน อาจทำให้เกิดความขัดแย้งขึ้นได้

อรณรงค์ อินทรจิตร (2537:5-7) กล่าวว่า ความคาดหวังระหว่างคู่สมรสในชีวิตคู่ นั้น ผู้หญิงไทยมีความคาดหวังสูงมากจากผู้ชาย โดยหวังให้เป็นทุกอย่างแทนทุกคนในชีวิต ไม่มีการเตรียมตัวที่จะรับความผิดหวัง มองชีวิตสมรสแต่ในด้านของความสุข มอบหมายและยอมให้อำนาจการตัดสินใจอยู่ในมือฝ่ายชาย ไม่ได้เตรียมการแก้ไขเหตุการณ์ในวันที่ผู้ชายเปลี่ยนไป พร้อมให้อภัยและตั้งต้นใหม่เหมือนเดิม ไม่พร้อมที่จะเป็นตัวของตัวเอง และไม่พร้อมจะกำหนดชีวิตด้วยตนเอง ปฏิเสธอำนาจในตัวเอง ชอบเป็นคนอ่อนแอและแสดงความอ่อนแอ ส่วนผู้ชายแรกเริ่มรับปากรับคำมั่นสัญญาและยึดหยุ่นไปตามเวลา สามารถเปลี่ยนตัวเองได้มากกว่า แต่คงคาดหวังให้ผู้หญิงยังเหมือนเดิม ไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงของผู้หญิง นั่นคือ ยังคงคาดหวังว่าผู้หญิงคงเป็นทาสในเรือนเบี้ยต่อไป ทนเห็นผู้หญิงลุกขึ้นมาต่อต้านหรือเป็นตัวของตัวเองไม่ได้ ในขณะที่ตัวเองเปลี่ยนไป คาดหวังว่าผู้หญิงจะเป็นผู้ช่วยเหลือในการทำมาหากิน แต่ไม่ให้เกียรติ ไม่แบ่งอำนาจ ไม่ยอมรับอำนาจการดำเนินชีวิตคู่ มีความอ่อนแอแต่ไม่ยอมรับความอ่อนแอของตน

คนทั่วไปคิดว่าครอบครัวเป็นสถาบันที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ดังนั้น ตำแหน่งของผู้หญิงและผู้ชายจึงลงตัวและเป็นไปตามธรรมชาติ ความจริงความสัมพันธ์ผู้หญิงและผู้ชายภายในครอบครัวนั้น ส่วนใหญ่เป็นเรื่องของวัฒนธรรม คือ สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น ส่วนที่เป็นธรรมชาตินั้นมี

อยู่น้อยมาก เมื่อสังคมและผู้คนเข้าในผิดจึงเกิดการแบ่งงานกันทำบนฐานของลักษณะประจำทางเพศที่คนเราเข้าใจผิดว่าเป็นธรรมชาติ (ฉลาดชาย รมิตานนท์ 2537: 17)

จันทร์เพ็ญ คุปต์กาญจนากู (2526:95) พบว่า ความสมานฉันท์ทางบทบาทความเป็นเพื่อนคู่ชีวิต และความเสียเปรียบสัมพันธ์ มีผลกระทบต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรส จากการเปรียบเทียบความแปรผันทั้งสามตัวแปร พบว่า ความสมานฉันท์ทางบทบาท มีผลกระทบต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรสมากที่สุด

อุบลรัตน์ พิชญ์ชยะนนท์ (2531:80) ศึกษาพบว่า ความสมานฉันท์ทางบทบาทมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตสมรส

สุภาวดี เดชาเกรียงศักดิ์ (2535:บทคัดย่อ) ศึกษาพบว่า ความสมานฉันท์ทางบทบาทเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตในลำดับที่สี่ รองลงมาจากประสิทธิภาพของการสื่อสาร ความเป็นเพื่อนคู่ชีวิตและความเสียเปรียบสัมพันธ์

ทิพย์พร ศรีสังข์ (2539 : 78) พบว่า ความสมานฉันท์ทางบทบาท ประสิทธิภาพของการสื่อสารและความเสียเปรียบสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตสมรส

ในยุคที่เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองเปลี่ยนแปลงไป ผู้หญิงมีการศึกษามากขึ้น มีส่วนช่วยในการแบ่งเบาภาระครอบครัวมากขึ้น ด้วยการออกไปประกอบอาชีพนอกบ้านทำให้มีการปรับบทบาท โดยมีแนวโน้มสู่การแสดงบทบาทระหว่างคู่สมรส โดยเฉพาะบทบาทในการหาเลี้ยงครอบครัว อาจกล่าวได้ว่ามีแนวโน้มสู่ความเสมอภาค ระหว่างคู่สมรสมีความเท่าเทียมกันเกี่ยวกับบทบาทความรับผิดชอบในครอบครัว ทั้งการหารายได้เลี้ยงครอบครัว การดูแลงานบ้านและอบรมเลี้ยงดูบุตร ภายใต้เงื่อนไขเหล่านี้เป็นไปไม่ได้ที่ผู้ชายจะอ้างว่าเพราะเป็นผู้ชายจึงไม่ช่วยผู้หญิงทำงานบ้านหรือเสียเหลี่ยมลูกผู้ชาย เพราะทั้งงานบ้านและงานนอกบ้านต่างมีความสำคัญต่อความอยู่รอด ความสุข ความก้าวหน้าและอนาคตของครอบครัว

11. ความสุขในด้านเพศสัมพันธ์

เพศสัมพันธ์ คือวิธีการสื่อความหมายที่ลึกซึ้งระหว่างชายหญิงที่เกิดบนรากฐานของความสัมพันธ์ที่ดีมีความเข้าใจ ความรู้สึกผูกพันจนกลายเป็นความรักเป็นความรู้สึกปรารถนาให้คนที่เรารักมีความสุข เพราะฉะนั้น ความสุขจากเพศสัมพันธ์จึงเป็นความสุขที่ทั้งสองฝ่ายควรจะได้รับ มิใช่เป็นความสุขของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

ในการมีเพศสัมพันธ์กันนั้น ทั้งฝ่ายชายและฝ่ายหญิงจะต้องเรียนรู้ถึงความต้องการของกันและกันและเข้าใจถึงความแตกต่างด้านสรีระและด้านจิตใจของแต่ละคน โดยธรรมชาติแล้วเพศชายมักเป็นฝ่ายที่มีความรู้ในความใคร่ได้รวดเร็วกว่าหญิงและเมื่อได้สำเร็จความใคร่แล้วก็จะหมดความรู้สึกทันที ในขณะที่ความใคร่ของหญิงเกิดได้ช้ากว่าแต่เมื่อสำเร็จแล้วก็ยังมีความรู้สึกอยู่อีก

เพศชายควรจะได้เข้าใจความรู้สึกและความต้องการ โดยแสดงความรักใคร่อย่างนุ่มนวลมีการเล้าโลมเพื่อให้เกิดความรู้สึกเช่นเดียวกันและเมื่อฝ่ายชายถึงจุดสุดยอดแล้ว ก็จะต้องมีการดูแลช่วยเหลือไม่ให้อีกฝ่ายเกิดอารมณ์ค้างได้ ฉะนั้น คู่สมรสจะต้องรู้จักที่จะปรับตัวทางเพศ รู้จักให้ความสุขทางเพศซึ่งกันและกันด้วยความรักความเข้าใจ จะเป็นการช่วยเสริมสร้างความสมบูรณ์ของชีวิตให้มีความสุขยิ่งขึ้น

เมื่อกล่าวถึงเพศสัมพันธ์ในชีวิตสมรส จะต้องคำนึงถึงความรักระหว่างหญิงและชายทั้งทางด้านจิตใจและด้านร่างกายด้วยเสมอ ความสำเร็จและความสุขสมบูรณ์ในชีวิตสมรสต้องอาศัยทั้งสองสิ่งนี้ควบคู่กันไป ในลักษณะที่พอดี การเรียนรู้อย่างใกล้ชิดในเรื่องเพศกามารมณ์และความรักทั้งทางด้านร่างกายและอารมณ์ การเรียนรู้วิธีและเทคนิคต่าง ๆ ของการร่วมเพศเพียงอย่างเดียวไม่ใช่สิ่งที่จะช่วยให้ชีวิตสมรสมีความสุขสมบูรณ์อย่างแท้จริง คู่สมรสต้องคำนึงถึงความสุขของอีกฝ่ายตลอดเวลาในขณะที่มีเพศสัมพันธ์ คู่สมรสจะต้องสร้างความพึงพอใจให้เกิดขึ้นทุกครั้งที่มีเพศสัมพันธ์

ความเป็นจริงในสังคมไทย ผู้หญิงได้รับการสั่งสอนเรื่องพฤติกรรมการรักนวลสงวนตัวและปกปิดของสวามาแต่โบราณ ถือว่าเรื่องนี้เป็นสิ่งที่น่าอับอายไม่ควรพูดถึง ถ้าหญิงคนไหนแสดงออกในเรื่องนี้อย่างเปิดเผยจะถูกสังคมประณามว่าเป็นผู้หญิงไม่ดี ไม่มีคุณค่าไม่สมควรไปเกี่ยวข้องกับผู้ชาย ความเชื่อนี้เป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดอุปสรรคในการดำเนินชีวิตสมรสได้

การปรับตัวทางเพศ

สามีภรรยาที่อยู่ด้วยกัน จำเป็นจะต้องมีการปรับตัวในเรื่องเพศเช่นเดียวกับการปรับตัวด้านอื่นๆ ในชีวิตของการสมรส คู่สมรสที่มีการปรับตัวได้ดีในเรื่องเพศจะมีลักษณะ ดังนี้

- ตกลงกันได้ในเรื่องความถี่ของการร่วมเพศ
- มีความปรารถนาที่สมดุลกันในเรื่องเพศ
- ภรรยาบรรลุจุดสุดยอดเมื่อร่วมเพศ
- ทั้งสองฝ่ายมีความพอใจในการร่วมเพศ
- ฝ่ายหนึ่งไม่ปฏิเสธ เมื่อฝ่ายหนึ่งต้องการจะร่วมเพศ
- ทั้งสองฝ่ายไม่เคยแสดงความไม่พอใจเมื่อมีการร่วมเพศ

สามีภรรยาควรจะรู้จักปรับตัวเข้าหากันในเรื่องเพศเพื่อความสุขของครอบครัว โดย

- เมื่อฝ่ายหนึ่งมีความต้องการ อีกฝ่ายควรจะสนองตอบเพื่อให้เกิดความสมดุลซึ่งกันและกัน
- การมีเพศสัมพันธ์ต้องร่วมมือร่วมใจกัน เข้าใจปฏิบัติและตระหนักในความต้องการของกันและกัน และเต็มใจที่จะเรียนรู้กันและกัน

- สามิที่ตีควรจะรู้จักเล้าโลมกรรยาให้มืควรรู้สืกก่อน เพราะโดยชรรมชชาติกรรยาข้อมมืควรอาขยอยู่เล้า
- ขณะมืกรรยเวศ สามิควรจะได้รู้จักกรหรือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่ปล่อยให้อีกฝ้ายมือรณค้ำง
- สามิกรรยาควรจะต้อมืควรอดทนในการปรับต้วเร่องเวศเพราะบางคู้สามารถปรับได้เร็ว แต่บางคู้ปรับได้ช้า หรือบางคู้อาจจะประสบควรล้มเหลวในเร่องนี้

สาเหตุของควรล้มเหลวในการรรมเวศ

- ค้านร่างกายได้แก่ ควรพิการขอรร่างกายต้งแต่กำเนิดไม่มีลูกอ้ณะหรือเป็นโรคร้ยแรง การเจ็บป่วยที่เรื่อรง เช่น โรคระบบหัวใจ โรคเบาหวาน
 - ค้านจิตใจ ได้แก่ ควรเครียด ควรวิตกกังวล ควรขัดแย้งระหว่งสามิกรรยาต้ง ๆ
- เหล่านี้ เป็นการทาลายอรณค้ำง

เบอร์ (Burr, 1973 : 411) เสนอแนวคืดว่า ควรพ้งพอใจในชีวิตสมรสเป็นเป้าหมายสำคัญในชีวิตสมรส ดั่งนั้น ถ้าควรปรารณขอรบุคคล เช่น ควรต้อการทางเวศได้รับการตอบสนองในระดับที่พ้งพอใจ อาจเป็นผลกระทบทางบวกทำให้เกิดควรพ้งพอใจในชีวิตสมรส

แลนคิส (Landis, อ้างถึงใน ชัยวัฒน์ ปัญงษ์ และคนอื่น ๆ , 2543:194) สรฐสาเหตุการขอรร่างกายที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การปรับต้วในเร่องเวศ เหมือนกับคนต้อการน้าอาหารหรืออากาศสำหรับหายใจ ดั่งนั้น การสมรสจึงเป็นการบ้ำบคควรไคร่ทางเวศที่ถูคต้อตามกฎหมาย วัฒนธรรมและประเพณีขอรสังคม คู้สมรสจึงควรปฏิบัติกรทางเวศอย่างสุนทรี รู้จักวิธีการเล้าโลมให้เกิดอรณค้ำงรรมกันเสยก่อน จึงบรรลุลูกต้อครวมกันจึงจะทาลให้เพรสที่ได้รับสมบูรณ

เทอร์แมนและอลสัน (Terman & Olson, 1938 อ้างใน ทวีรสิม ธินาม, 2542:166-167) หากคู้สมรสปรับต้วเข้ากันได้ใน 9 เร่อง จะเป็นคู้สมรสที่พกับควรพ้งพอใจด้านเวศสัมพันธ์ และมีผลต่อควรมั่นคงในชีวิตสมรส ได้แก่

1. ตกลงกันได้เร่องควรถ้ขอรการมืเวศสัมพันธ์
2. มืควรปรารณเสมอกันในเร่องเวศ
3. กรรยาบรรลุลูกต้อครวมกันในเร่องเวศสัมพันธ์
4. ทั้งคู้มืควรพอใจในการมืเวศสัมพันธ์
5. คู้สมรสไม่มีเวศสัมพันธ์หรือต้อการมืเวศสัมพันธ์กับผู้อื่นที่มีใช้คู้สมรสขอรตน
6. ฝ้ายหนึ่งเห็นใจอีกฝ้ายหนึ่งหรือไม่รู้สืกพอใจเมืออีกฝ้ายหนึ่งปฏิบัติกรมืเวศสัมพันธ์

7. ฝ่ายหนึ่งไม่เคยหรือน้อยครั้งที่จะขัดขึ้นเมื่ออีกฝ่ายปรารถนาที่จะมีเพศสัมพันธ์
8. ต่างฝ่ายไม่บันหรือน้อยไม่เคยไม่พอใจเมื่อมีเพศสัมพันธ์กับคู่สมรสของตน
9. คู่สมรสไม่มีเพศสัมพันธ์กับผู้อื่นภายหลังการสมรส

จากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่กล่าวมาจึงสามารถสรุปได้ว่า การสื่อสารเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการรักษาและดำเนินชีวิตสมรสต่อไปได้ เพราะว่าทั้งความพึงพอใจในชีวิตสมรส คุณภาพชีวิตสมรส การปรับตัวในชีวิตสมรส ความสุขในชีวิตสมรส รวมทั้งความมั่นคงในชีวิตสมรสจะเกิดขึ้นได้นั้นก็ต้องมาจากการสื่อสารที่ดีระหว่างคู่สมรสทั้งสิ้น

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แนวคิดเรื่องการสื่อสารระหว่างคู่สมรส และประสิทธิภาพของการสื่อสาร ของ Stinnette และ alter (1983) แนวคิด ทฤษฎีคุณภาพชีวิตสมรส และความมั่นคงในชีวิต ทฤษฎีการจำแนกแตกต่างระหว่างบทบาท ทฤษฎีการปฏิสังสรรค์เชิงสัญลักษณ์และความพึงพอใจในชีวิตสมรส มาสรุปเป็นกรอบแนวความคิด เพื่อศึกษาวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารของคู่สมรสกับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของข้าราชการตำรวจภูธร จังหวัดนครนายก”

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ถือว่าเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารของกลุ่มสมรสกับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของข้าราชการตำรวจกองบังคับการตำรวจภูธร จังหวัดนครนายก และวิธีการวิจัย มีดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ บุคลากรที่ดำรงตำแหน่งข้าราชการตำรวจประจำกองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดนครนายก สังกัดกองบัญชาการตำรวจภูธร 2 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่มีคู่สมรสฉันท์สามีภรรยา กำลังอยู่ในสถานภาพสมรส จำนวนทั้งสิ้น 560 คู่

กลุ่มตัวอย่างและการสุ่มตัวอย่าง

ขั้นที่ 1 กำหนดกองบังคับการตำรวจภูธรที่จะศึกษา โดยกองบัญชาการตำรวจภูธร 2 สามารถแบ่งเป็นกองบังคับการตำรวจภูธร 8 จังหวัด นั่นคือ กองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดชลบุรี กองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดระยอง กองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดจันทบุรี กองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดตราด กองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดฉะเชิงเทรา กองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดนครนายก กองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดปราจีนบุรี และกองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดสระแก้ว โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลากเลือกกองบังคับการตำรวจภูธรที่เป็นตัวแทน 1 กองบังคับการตำรวจภูธร ซึ่งได้แก่ กองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดนครนายก

ขั้นที่ 2 ข้าราชการตำรวจประจำกองบังคับการตำรวจภูธรนครนายกมีสถานภาพสมรส จำนวน 560 คู่ ได้คำนวณ ขนาดกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำในการวิจัยครั้งนี้ตามสูตรของ ยามาเน (YAMANE, 1976 : 886) โดยยอมให้เกิดความผิดพลาดได้ 2% ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ซึ่งมีสูตรดังนี้

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

$$n = \frac{560}{1+(560 \times 0.05^2)}$$

$$= 233$$

แต่การวิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 233 คู่ โดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิชนิดที่เป็น สัดส่วน (Proportional Stratified Sampling) และการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้วิธีจับฉลากชื่อกลุ่มตัวอย่างแต่ละหน่วยงาน

ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่า การที่จะประเมินนั้น ข้อมูลที่ได้ต้องมาจากคู่สมรสทั้งสองฝ่าย คือ สามีและภรรยา ดังนั้น งานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงใช้การกลุ่มตัวอย่างที่เป็นคู่สามีภรรยาเดียวกัน เพื่อให้ได้ผลวิจัยที่ชัดเจนยิ่งขึ้น และจะได้นำมาประเมินของระดับการสื่อสารของคู่สมรส และ ระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสตรงตามความเป็นจริงมากที่สุด

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนตัวอย่างแต่ละชั้นภูมิ

สังกัดประชากรแต่ละชั้นภูมิ	จำนวนกำลังพล		จำนวนตัวอย่างแต่ละชั้นภูมิ	
	สถานภาพ		สัญญาบัตร	ประทวน
	สมรส (N)			
	สัญญาบัตร	ประทวน	สัญญาบัตร	ประทวน
ภ.จว.นครนายก	15	82	8	38
สภ.อ.เมืองนครนายก	16	130	8	54
สภ.อ.บ้านนา	11	100	6	45
สภ.อ.องครักษ์	10	85	6	38
สภ.อ.ปากพลี	7	54	4	22
สภ.อ.คงละคร	5	23	2	9
สภ.อ. นาหินลาด	1	21	1	9
รวม	65	495	35	215

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเองจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน กรอบแนวคิดและทฤษฎี สามารถแบ่งแบบสอบถามได้เป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปที่เกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 6 ข้อคำถาม ได้แก่ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้รวมกันต่อเดือนของกลุ่มสมรส ระยะเวลาการสมรส และจำนวนบุตร

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการสื่อสารของกลุ่มสมรส การตอบแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าของ Likert Scale 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามชุดนี้ โดยศึกษาแบบแนวคิดของ Stinnet และ Walter(1983) ที่กล่าวถึงการสื่อสารของกลุ่มสมรส มีองค์ประกอบ 5 ประการ โดยคำถามทั้ง 18 ข้อจะนำมาวัดว่า กลุ่มสมรสมีระดับการสื่อสารในแต่ละองค์ประกอบ และโดยรวมระดับใดซึ่งแบ่งคำถามตามองค์ประกอบทั้ง 5 ประการ ได้ดังนี้

1. การพูดคุยกันสม่ำเสมอ	ข้อ 1-5
2. การเปิดเผยตนเองระหว่างกัน	ข้อ 6-8
3. การเป็นผู้ฟังที่ดี	ข้อ 9-12
4. ความเข้าใจความหมายตรงกัน	ข้อ 13-15
5. ความเห็นอกเห็นใจกันและกัน	ข้อ 16-18

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรส การตอบแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า แบบ Likert Scale แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ก่อนข้างเห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามชุดนี้ โดยศึกษาแนวทางจากแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยเกี่ยวกับ ความพึงพอใจในชีวิตคู่สมรส การปรับตัวในชีวิตคู่สมรสความรักและความอบอุ่นในครอบครัว โดยคำถามทั้ง 37 ข้อ จะนำมาวัดความพึงพอใจในแต่ละด้าน และโดยรวมระดับใด ซึ่งแบ่งคำถามได้ดังนี้

1. ความเป็นเพื่อนคู่ชีวิต	ข้อ 1-11
2. ความคล้ายเปรียบสัมพันธ์	ข้อ 12-20
3. ความสมานฉันท์ทางบทบาท	ข้อ 21-29
4. ความสุขในด้านเพศสัมพันธ์	ข้อ 30-37

แบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 จะมีข้อคำถามที่มีความหมายทั้งทางบวกและทางลบ กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ

ตารางที่ 3.2 แสดงเกณฑ์การให้คะแนน

กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน	ข้อคำถามที่มีความหมาย	
	ทางบวก / คะแนน	ทางลบ / คะแนน
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	1
เห็นด้วย	4	2
ก่อนข้างเห็นด้วย	3	3
ไม่เห็นด้วย	2	4
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	5

สำหรับคะแนนที่ได้ทั้งหมดจะนำไปแปลผล เป็นช่วงคะแนนเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ผลจากคำตอบที่ได้รับอีกครั้ง

ตอนที่ 4 คำถามปลายเปิด ผู้วิจัยได้ใช้ประเด็นคำถามสอดคล้องกับที่ใช้ในแบบสอบถาม เพื่อให้สามารถอธิบายผลการวิจัยได้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ โดยเน้นคำถามเพื่อให้เห็นความคิดเห็นเหตุผลจากประสบการณ์จริงเป็นหลัก รวมทั้งข้อเสนอแนะซึ่งคำถามมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. ท่านคิดว่า ท่านและคู่สมรส สามารถสื่อสารกันได้ดี หรือไม่ อย่างไร
2. ถ้าย้อนเวลากลับไปได้ ท่านยังคงต้องการแต่งงานกับคู่สมรสของท่านหรือไม่ เพราะเหตุใด

เหตุใด

การแปลผลคะแนน

การแปลผลคะแนนที่ได้รับสามารถนำคะแนนที่ได้รับจำแนกแบ่งระดับของการสื่อสารของคู่สมรส และความพึงพอใจในชีวิตสมรส เป็นรายด้านจำแนกตามข้อคำถาม ซึ่งสามารถคำนวณได้จากสูตร

$$\begin{aligned} \text{ระดับความคิดเห็น} &= \frac{\text{ค่าสูงสุด} - \text{ค่าต่ำสุด}}{\text{อันตรภาคชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{3} \\ &= 1.33 \end{aligned}$$

การแปลผลคะแนนของกลุ่มตัวอย่าง สามารถจำแนกได้จากคะแนนดังต่อไปนี้

ระดับคะแนน : หมายถึง	การสื่อสารของคู่สมรส	ความพึงพอใจในชีวิตสมรส
1.00 – 2.33	ระดับไม่ดี	ระดับต่ำ
2.34 – 3.66	ระดับปานกลาง	ระดับปานกลาง
3.67 – 5.00	ระดับดี	ระดับสูง

การทดสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. การตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ความเหมาะสมของภาษา โดยนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบเนื้อหาของแบบสอบถาม
2. การหาค่าความเชื่อมั่น ด้วยการนำแบบสอบถาม ไปทดสอบทำ (Pre test) กับข้าราชการตำรวจกองบังคับการตำรวจภูธรปราจีนบุรีและคู่สมรสจำนวน 30 คู่ เพื่อให้แน่ใจว่า

แบบสอบถามสามารถสื่อความให้ผู้ตอบแบบสอบถามเข้าใจตรงกัน และวัดสิ่งที่ต้องการตาม ประเด็นได้อย่างสม่ำเสมอ แล้วนำผลที่ได้รับไปทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ด้วยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามสูตรของ Cronbach (Cronbach, 1970 : 161) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์และผลจากการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของ แบบสอบถามมีดังต่อไปนี้

2.1 แบบสอบถามวัดความคิดเห็นเกี่ยวกับการสื่อสารของกลุ่มสมรส 5 ด้าน ค่าความ เชื่อมั่นรวม = 0.9457 โดยแยกเป็นค่าความเชื่อมั่นรายด้านดังนี้

● ด้านการพูดคุยสม่ำเสมอ	ค่าความเชื่อมั่น = 0.8540
● ด้านการเปิดเผยตนเองระหว่างกัน	ค่าความเชื่อมั่น = 0.8907
● ด้านการเป็นผู้ฟังที่ดี	ค่าความเชื่อมั่น = 0.7672
● ด้านความเข้าใจความหมายตรงกัน	ค่าความเชื่อมั่น = 0.8108
● ด้านความเห็นอกเห็นใจกัน	ค่าความเชื่อมั่น = 0.7884

2.2 ความพึงพอใจในชีวิตสมรส 4 ด้าน ค่าความเชื่อมั่นรวม = 0.9501 และแยกเป็นค่า ความเชื่อมั่นรายด้านดังนี้

● ด้านการเป็นเพื่อนคู่ชีวิต	ค่าความเชื่อมั่น = 0.8188
● ด้านการด้วยเปรียบสัมพัทธ์	ค่าความเชื่อมั่น = 0.7786
● ด้านความสมานฉันท์ทางบทบาท	ค่าความเชื่อมั่น = 0.9433
● ด้านความสุขทางเพศ	ค่าความเชื่อมั่น = 0.8289

แบบสอบถามทั้ง 2 ชุด เมื่อพิจารณาโดยรวมมีค่าความเชื่อมั่นที่สูงพอที่จะมั่นใจได้ว่าเป็นมาตรวัดที่เชื่อถือได้ และผู้วิจัยได้สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ ความเข้าใจ และความชัดเจน ในการเรียบเรียงภาษา รวมทั้งความเหมาะสม ของคำถามแต่ละข้อ และนำผลไปปรับปรุงข้อคำถาม ก่อนนำแบบสอบถามไปใช้จริง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามมีขั้นตอนดังนี้

3.1 ขออนุญาตรับรองจากสาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อขออนุญาตในการเก็บข้อมูลมายังกองบังคับการตำรวจภูธร จังหวัดนครนายกและเพื่อรับรองการ

3.2 เก็บข้อมูลที่จะเป็นความลับ สำหรับผู้ตอบแบบสอบถาม และผู้วิจัยจะนำไปใช้เพื่อการศึกษาจริง

3.3 ขอความร่วมมือจากผู้บังคับการตำรวจภูธร จังหวัดนครนายก และข้าราชการตำรวจในการเก็บข้อมูล

3.4 นำแบบสอบถามเข้าไปเก็บรวบรวมกับกลุ่มตัวอย่างและกลุ่มสมรสโดยใช้แบบสอบถาม 250 ชุด เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับมา 250 ชุด ตรวจสอบความสมบูรณ์ได้ครบ 233 ชุด คิดเป็น 93.2 % ของกลุ่มตัวอย่าง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ มีทั้งข้อมูลเชิงปริมาณ ได้จากแบบสอบถามปลายปิด กับ ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้จากแบบสอบถามปลายเปิด

4.2 ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์ เพื่อหาค่าทางสถิติดังต่อไปนี้

4.2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงบรรยาย (Descriptive Statistics)

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกความถี่ หาค่าร้อยละ เพื่อนำเสนอข้อมูลลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้รวมกันต่อเดือนของกลุ่มสมรส ระยะเวลาสมรส และจำนวนบุตร

4.2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติในเชิงอนุมาน (Analytical Statistics)

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาสถิติ ที่นำไปตอบปัญหานำวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้สถิติการทดสอบค่า Chi – square (χ^2) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ ระหว่างการสื่อสารของกลุ่มสมรส และความพึงพอใจในชีวิตสมรส โดยกำหนดระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารของกลุ่มสมรสและความพึงพอใจในชีวิตสมรสข้าราชการตำรวจนครนายก” ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 233 คู่สมรส ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งครอบคลุม ข้อมูลทั่วไปที่มีลักษณะให้เลือกตอบและเติมคำประกอบ ข้อมูลเกี่ยวกับการสื่อสารของกลุ่มสมรส ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจในชีวิตสมรส และข้อเสนอแนะอื่นๆ โดยอิสระแบบปลายเปิด ผลการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาระดับการสื่อสารของข้าราชการตำรวจนครนายก จังหวัดนครนายก กับคู่สมรส
2. ศึกษาระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของข้าราชการตำรวจนครนายก จังหวัดนครนายก กับคู่สมรส
3. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารของกลุ่มสมรสกับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของข้าราชการตำรวจนครนายก จังหวัดนครนายก

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 6 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง
- ตอนที่ 2 การสื่อสารของกลุ่มสมรส
- ตอนที่ 3 ความพึงพอใจในชีวิตสมรส
- ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสื่อสารของกลุ่มสมรสและความพึงพอใจในชีวิตสมรส
- ตอนที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารของกลุ่มสมรส และ ความพึงพอใจในชีวิตสมรส
- ตอนที่ 6 ความสัมพันธ์ระหว่างแต่ละองค์ประกอบของการสื่อสารของกลุ่มสมรส และ ความพึงพอใจในชีวิตสมรส

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

1.1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพในครอบครัว ระดับการศึกษา อาชีพของกลุ่มสตรี ซึ่งแสดงรายละเอียดไว้ ดังนี้

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล (n = 466) และตาม

ลักษณะการเป็นคู่สมรส (n = 233)

รายการ	ลักษณะส่วนบุคคล					
	สามี		ภรรยา		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
อายุ (ปี)						
20 – 30	21	4.5	48	10.3	69	14.8
31 – 40	114	24.5	114	24.5	228	48.9
41 – 50	83	17.8	66	14.2	149	32.0
50 ปีขึ้นไป	15	3.2	5	1.1	20	4.3
รวม	233	50.0	233	50.0	466	100.0
ระดับการศึกษา						
ประถมศึกษา(ป.4 / ป.6 / ป.7)	3	0.6	11	2.4	14	3.0
มัธยมศึกษาตอนต้น / เทียบเท่า	22	4.7	23	4.9	45	9.7
มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช./ เทียบเท่า	94	20.2	74	15.9	168	36.1
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง / อนุปริญญา / เทียบเท่า	48	10.3	57	12.2	105	22.5
ปริญญาตรี	58	12.4	63	13.5	121	25.9
อื่นๆ	8	1.7	5	1.1	13	2.8
รวม	233	50.0	233	50.0	466	100.0
อาชีพของกลุ่มสตรี						
รับราชการ	199	42.7	51	10.9	250	53.7
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	1	0.2	16	3.4	17	3.7

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

รับจ้าง	14	3.0	97	20.8	111	23.8
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	15	3.2	51	10.9	66	14.2
อื่นๆ	18	3.9	4	0.9	22	4.7
รวม	233	50.0	233	50.0	466	100.0

จากตารางที่ 4.1 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามีสถานภาพเป็นสามี ร้อยละ 50.0 และเป็นภรรยา ร้อยละ 50.0 จากจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 466 คน

อายุของสามีและภรรยา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นสามี ส่วนใหญ่มีอายุในช่วง 31 – 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.5 รองลงมาอยู่ในช่วงอายุ 41-50 ปี 20 – 30 ปี และ 50 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 17.8 , 4.5 และ 3.2 ตามลำดับ ส่วนภรรยา มีลักษณะเช่นเดียวกันกับของกลุ่มสามี คือ ส่วนใหญ่มีอายุในช่วง 31 – 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.5 รองลงมาอยู่ในช่วงอายุ 41-50 ปี 20 – 30 ปี และ 50 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 14.2 , 10.3 และ 1.1 ตามลำดับ

ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นสามี ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช./เทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 20.2 รองลงมา คือ ระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 12.4 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง / อนุปริญญา /เทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 10.3 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น / เทียบเท่าคิดเป็นร้อยละ 4.7 ระดับประถมศึกษา(ป.4 / ป.6 / ป.7) มีจำนวนน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 0.6 ส่วนภรรยาส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช./เทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 15.9 รองลงมา คือ ระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 13.5 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง / อนุปริญญา /เทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 12.2 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น / เทียบเท่าคิดเป็นร้อยละ 4.9 ระดับประถมศึกษา(ป.4 / ป.6 / ป.7) มีจำนวนน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 2.4 และ อื่นๆร้อยละ 1.1

อาชีพของกลุ่มสมรส พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นสามี ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับราชการ คิดเป็นร้อยละ 42.7 รองลงมาเป็นอาชีพ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 3.2 อาชีพรับจ้าง 3.0 พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.2 ส่วนภรรยาส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 20.8 รองลงมา คือ รับราชการ และค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 10.9 และ พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 3.4

1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับความใกล้เคียงกันทางอายุของกลุ่มสมรส รายได้รวมของครอบครัวต่อเดือน ระยะเวลาสมรส และ จำนวนบุตร

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มสมรส (N=233)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ความใกล้เคียงกันทางอายุของกลุ่มสมรส		
อายุใกล้เคียงกัน (0-2ปี)	105	45.1
อายุใกล้เคียงกันปานกลาง (3-5ปี)	86	36.9
อายุใกล้เคียงกันน้อย (6ปีขึ้นไป)	42	18.0
รายได้รวมของครอบครัวต่อเดือนของครอบครัว		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	35	15.0
10,001 – 20,000 บาท	112	48.1
20,001 – 30,000 บาท	60	25.8
30,001 บาทขึ้นไป	26	11.2
ระยะเวลาสมรส		
0 - 5 ปี	57	24.5
6 - 10 ปี	64	27.5
11 - 15 ปี	42	18.0
15 ปีขึ้นไป	70	30.0
จำนวนบุตร		
ไม่มีบุตร	28	12.0
1 คน	97	41.6
2 คน	83	35.6
3 คนขึ้นไป	25	10.7

จากตารางที่ 4.2 แสดงการนำเสนอในภาพรวมของกลุ่มสมรส จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ดังต่อไปนี้ (N=233)

ความใกล้เคียงกันทางอายุของกลุ่มสมรส พบว่า กลุ่มสมรสที่มีอายุใกล้เคียงกันมาก (0 – 2 ปี) มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 45.1 รองลงมา คือ อายุใกล้เคียงกันปานกลาง (3 – 5 ปี) ร้อยละ 36.9 และอายุใกล้เคียงกันน้อย (6 ปีขึ้นไป) ร้อยละ 18.0

รายได้รวมต่อเดือน (ของครอบครัว) พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้รวมต่อเดือน 10,001 - 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 48.1 รองลงมาคือ รายได้รวมต่อเดือน 20,001 - 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 25.8 ส่วนรายได้รวมต่อเดือน ต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 15.0 และรายได้รวมต่อเดือน 30,000 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 11.2

ระยะเวลาสมรส พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระยะเวลาสมรสกันตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 30.0 รองลงมาคือ ระยะเวลา 6 – 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.5 ระยะเวลาสมรส 0 - 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.5 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาสมรสน้อยที่สุดได้แก่ ระยะเวลา 11 - 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 18.0

จำนวนบุตรของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่แล้วเป็นผู้ที่มีบุตร 1 คน มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 41.6 รองลงมาคือ มีบุตรจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 35.6 ส่วนไม่มีบุตร คิดเป็นร้อยละ 12.0 มีบุตร 3 คนขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 10.7

ตารางที่ 4.3 จำนวน ค่าทางสถิติ (ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด) ของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อายุสามีและภรรยา ความใกล้เคียงกันทางอายุของกลุ่มสมรส รายได้ของครอบครัว ระยะเวลาที่สมรส และจำนวนบุตร

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	\bar{X}	SD	ฐานนิยม	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด
1. อายุสามี (ปี)	233	39.76	7.130	36	25	57
2. อายุภรรยา (ปี)	233	36.80	6.864	40	22	53
3. ความใกล้เคียงกันทางอายุของกลุ่มสมรส (ปี)	233	3.39	3.045	2	<1	26
4. รายได้ของครอบครัว (บาท)	233	20,483.6	14203.2	20,000	7,000	170,000
5. ระยะเวลาที่สมรส (ปี)	233	11.73	7.259	10	<1	35
6. จำนวนบุตร (คน)	233	1.47	0.886	1	0	5

จากตารางที่ 4.3 แสดงค่าทางสถิติของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ทราบถึงลักษณะของกลุ่มตัวอย่างได้ชัดเจนขึ้น ดังนี้

อายุของกลุ่มสมรส พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นสามี จำนวน 233 คน มีอายุสูงสุด 57 ปี อายุต่ำสุด 25 ปี อายุโดยเฉลี่ยที่ 39.76 ปี และอายุที่พบมากที่สุดคือ 36 ปี สำหรับภรรยา มีจำนวน 233 คน มีอายุสูงสุด 53 ปี อายุต่ำสุด 22 ปี อายุโดยเฉลี่ยที่ 36.8 ปี และอายุที่พบมากที่สุดคือ 40 ปี

ความใกล้เคียงกันทางอายุของกลุ่มสมรส จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 233 คู่ พบว่ากลุ่มสมรส ความแตกต่างกันของอายุมากที่สุด ที่ 26 ปี น้อยที่สุดคือมีอายุเท่ากัน โดยเฉลี่ยมีอายุต่างกันว่า 3.39 ปี และความต่างกันของอายุพบมากที่สุดที่ 2 ปี

รายได้ของครอบครัว จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 233 คู่ พบว่ากลุ่มสมรสมีรายได้รวมของครอบครัวสูงสุด ที่ 170,000.-บาท รายได้รวมน้อยที่สุดที่ 7,000.-บาท รายได้โดยเฉลี่ยอยู่ที่ 20,483.60 บาท ส่วนมากมีรายได้รวมของครอบครัวอยู่ที่ 20,000.00บาท

ระยะเวลาที่สมรส จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 233 คู่ พบว่ากลุ่มสมรสมีระยะเวลาสมรสนานที่สุดที่ 35 ปี น้อยที่สุดมีเวลาสมรสไม่ถึง 1 ปี โดยเฉลี่ยแล้วมีระยะเวลาสมรส 11.73 ปี ส่วนมากกลุ่มตัวอย่างมีระยะเวลาสมรสที่ 10 ปี

จำนวนบุตรจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 233 คู่ พบว่ากลุ่มสมรสมีบุตรมากที่สุดจำนวน 5 คน น้อยที่สุดคือยังไม่มีบุตรเลย โดยเฉลี่ยกลุ่มสมรสมีบุตร 1 คน และส่วนมากก็มีบุตรที่ 1 คน เช่นกัน

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลด้านการสื่อสารของกลุ่มสมรส

งานวิจัยนี้ได้จำแนกการสื่อสารของกลุ่มสมรสออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ การพูดคุยกันอย่างสม่ำเสมอ การเปิดเผยตนเองระหว่างกัน การเป็นผู้ฟังที่ดี การเข้าใจความหมายตรงกัน และความเห็นอกเห็นใจกันและกัน ซึ่งระดับการสื่อสารของกลุ่มสมรสของกลุ่มตัวอย่างแสดงในตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการสื่อสารของกลุ่มสมรส (n=466)

องค์ประกอบ	จำนวน			รวม	\bar{X}	SD	ระดับการสื่อสาร
	ต่ำ	กลาง	สูง				
1. ด้านการพูดคุยกันอย่างสม่ำเสมอ	88	277	101	466	4.22	0.79	ดี
2. ด้านการเปิดเผยตนเองระหว่างกัน	109	296	61	466	4.16	0.88	ดี
3. ด้านการเป็นผู้ฟังที่ดี	100	347	19	466	4.13	0.86	ดี
4. ด้านการเข้าใจความหมายตรงกัน	102	293	71	466	4.00	0.82	ดี
5. ด้านความเห็นอกเห็นใจกันและกัน	120	339	7	466	3.87	0.74	ดี
การสื่อสารของกลุ่มสมรสในภาพรวม	91	364	11	466	4.12	0.76	ดี

จากตารางที่ 4.4 แสดงให้เห็นว่าการสื่อสารในภาพรวมของกลุ่มสมรสมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับสูง เท่ากับ 4.12 และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านของการสื่อสาร พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงเช่นกัน โดยด้านการพูดคุยกันอย่างสม่ำเสมอ ด้านการเปิดเผยตนเองระหว่างกัน ด้านการเป็นผู้ฟังที่ดี ด้านการเข้าใจความหมายตรงกัน และด้านความเห็นอกเห็นใจกันและกัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 4.16 4.13 4.00 และ 3.87 ตามลำดับ

สำหรับรายละเอียดขององค์ประกอบในแต่ละด้านของการสื่อสาร ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการพูดคุยกันอย่างสม่ำเสมอ ด้านการเปิดเผยตนเองระหว่างกัน ด้านการเป็นผู้ฟังที่ดี ด้านการเข้าใจความหมายตรงกัน และด้านความเห็นอกเห็นใจกันและกัน ได้แสดงไว้ในตารางที่ 7 – 10 ดังนี้

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแต่ละองค์ประกอบของการสื่อสารของกลุ่มสมรส ด้านการพูดคุยกันอย่างสม่ำเสมอ (n=466)

องค์ประกอบ	\bar{X}	SD	ระดับการสื่อสาร
1. ท่านและคู่สมรสสนทนาพูดคุยกันอยู่เสมอ	4.18	0.79	ดี
2. การพูดคุยระหว่างท่านกับคู่สมรสเป็นเรื่องจำเป็น	4.17	0.84	ดี
3. เมื่อมีปัญหาท่านและคู่สมรสจะพูดคุยเพื่อหาทางแก้ปัญหาาร่วมกัน	4.14	0.79	ดี

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

4.เมื่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเริ่มต้นการสนทนา อีกฝ่ายก็จะสนทนาได้ตอบด้วยเสมอ	4.06	0.83	ดี
5.ท่านและคู่สมรสชอบปรึกษากันหรือร่วมกันในแทบทุกเรื่อง	3.97	0.92	ดี
ด้านการพูดคุยกันอย่างสม่ำเสมอโดยรวม	4.22	0.79	ดี

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ค่าเฉลี่ยโดยรวมด้านการพูดคุยกันอย่างสม่ำเสมอ อยู่ในระดับดีเท่ากับ 4.22 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในแต่ละองค์ประกอบ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีเช่นกัน โดยองค์ประกอบที่ระบุว่า สนทนาพูดคุยกันอย่างสม่ำเสมอมีค่ามากที่สุด เท่ากับ 4.18 รองลงมา คือ การพูดคุยเป็นเรื่องจำเป็น พูดคุยเพื่อหาทางแก้ปัญหาาร่วมกัน ได้ตอบสนทนาด้วยเสมอ และ มีการปรึกษากันทุกเรื่อง ซึ่งมีค่าเท่ากับ 4.17 4.14 4.06 และ 3.97 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแต่ละองค์ประกอบของการสื่อสารของคู่สมรสด้านการเปิดเผยตนระหว่างกัน (n=466)

องค์ประกอบ	\bar{X}	SD	ระดับการสื่อสาร
1.ท่านและคู่สมรสสามารถแสดงอารมณ์ หรือความรู้สึกที่แท้จริงที่มีต่อกันได้อย่างตรงไปตรงมา	4.02	0.84	ดี
2. ในระหว่างการพูดคุย ท่านและคู่สมรสสามารถเข้าใจความต้องการของอีกฝ่ายหนึ่งได้อย่างถูกต้อง	4.00	0.84	ดี
3. ท่านและคู่สมรสพูดคุยกันอย่างเปิดเผยทุกเรื่อง	3.96	0.91	ดี
ด้านการเปิดเผยตนเองระหว่างกันโดยรวม	4.16	0.88	ดี

จากตารางที่ 4.6 พบว่าค่าเฉลี่ยโดยรวมด้านการเปิดเผยตนเองระหว่างกัน อยู่ในระดับดี เท่ากับ 4.16 และ เมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยในแต่ละองค์ประกอบอยู่ในระดับดีเช่นกัน โดยองค์ประกอบที่ระบุว่า แสดงอารมณ์และความรู้สึกที่แท้จริง มีค่ามากที่สุด เท่ากับ 4.02 รองลงมาคือองค์ประกอบที่ระบุว่าเข้าใจความต้องการของอีกฝ่ายได้ ถูกต้อง และ พุดคุยกันอย่างเปิดเผย ซึ่งมีค่าเท่ากับ 4.00 และ 3.96 ตามลำดับ ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแต่ละองค์ประกอบของการสื่อสารของกลุ่มสมรส ด้านการเป็นผู้ฟังที่ดี (n=466)

องค์ประกอบ	\bar{X}	SD	ระดับการสื่อสาร
1. ท่านและคู่สมรสยินดีรับฟังปัญหาซึ่งกันและกันเสมอ	4.03	0.82	ดี
2. ท่านและคู่สมรสให้ความสนใจซึ่งกันและกัน ขณะพุดคุยกันเสมอ	4.00	0.83	ดี
3. แม้ความเห็นไม่ตรงกัน ท่านและคู่สมรสก็ยอมรับความคิดเห็นของกันและกันเสมอ	3.91	0.86	ดี
4. ท่านและคู่สมรสมักเปลี่ยนเรื่องพุดคุยทันทีเมื่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เริ่มพุดในเรื่องที่อีกฝ่ายไม่สนใจ	3.65	1.07	ปานกลาง
ด้านการเป็นผู้ฟังที่ดีโดยรวม	3.89	0.86	ดี

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ค่าเฉลี่ยโดยรวมด้านการเป็นผู้ฟังที่ดี อยู่ในระดับดี เท่ากับ 3.89 และเมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยแต่ละองค์ประกอบอยู่ในระดับดีเช่นกัน โดยองค์ประกอบที่ระบุว่า ยินดีรับฟังปัญหาซึ่งกันและกันมีค่ามากที่สุด เท่ากับ 4.03 รองลงมา คือ องค์ประกอบที่ระบุว่า ให้ความสนใจขณะพุดคุยกัน และ ยอมรับความเห็นที่ต่างกัน ซึ่งมีค่าเท่ากับ 4.00 และ 3.91 ตามลำดับ ในขณะที่องค์ประกอบของการสื่อสารด้านการเป็นผู้ฟังที่ดี ที่ระบุว่า คู่สมรสมักเปลี่ยนเรื่องพุดคุยทันทีเมื่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเริ่มพุดในเรื่องที่อีกฝ่ายไม่สนใจ อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแต่ละองค์ประกอบของการสื่อสารของกลุ่มสมรส
ด้านความเข้าใจความหมายตรงกัน (n = 466)

องค์ประกอบ	\bar{X}	SD	ระดับการสื่อสาร
1. ในระหว่างการสนทนา ท่านและคู่สมรส เข้าใจความหมายที่อีกฝ่ายหนึ่งต้องการบอกได้ เป็นอย่างดี	3.93	0.79	ดี
2. ท่านและคู่สมรสมีคำพูดและท่าทางเฉพาะที่ เข้าใจตรงกัน	3.83	0.81	ดี
ด้านความเข้าใจความหมายตรงกัน โดยรวม	3.88	0.82	ดี

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ค่าเฉลี่ยโดยรวมด้านความเข้าใจความหมายตรงกัน อยู่ในระดับดี เท่ากับ 3.88 และเมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยแต่ละองค์ประกอบอยู่ในระดับดีเช่นกัน โดย องค์ประกอบที่ระบุว่า เข้าใจความหมายอีกฝ่ายได้ดี มีค่ามากที่สุดเท่ากับ 3.93 รองลงมาคือ องค์ประกอบที่ระบุว่า มีคำพูดและท่าทางเฉพาะที่เข้าใจตรงกัน ซึ่งมีค่าเท่ากับ 3.83

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแต่ละองค์ประกอบของการสื่อสารของกลุ่มสมรสด้าน
ความเห็นอกเห็นใจกันและกัน(n=466)

องค์ประกอบ	\bar{X}	SD	ระดับการสื่อสาร
1. แม้จะอยู่ไกลกัน ท่านและคู่สมรสต่างห่วงใย ซึ่งกันและกัน	4.11	0.85	ดี
2. ท่านและคู่สมรสมักให้กำลังใจ และ คำแนะนำที่ดีต่อกันเสมอ	4.07	0.82	ดี
3. ท่านและคู่สมรสเอาใจใส่ความรู้สึกของกัน และกันเสมอ	3.98	0.84	ดี

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

4.แม้อยู่ด้วยกันทุกวัน บางครั้งท่านและคู่ สมรสก็รู้สึกเหมือนต่างคนต่างอยู่	2.53	1.23	ปานกลาง
ด้านความเห็นอกเห็นใจกันและกัน โดยรวม	3.67	0.74	ดี

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ค่าเฉลี่ยโดยรวมด้านความเห็นอกเห็นใจกันและกัน อยู่ในระดับดี เท่ากับ 3.67 และเมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยแต่ละองค์ประกอบอยู่ในระดับดีเช่นกัน โดย องค์ประกอบที่ระบุว่า ห่วงใยซึ่งกันและกัน มีค่ามากที่สุดเท่ากับ 4.11 รองลงมา คือ องค์ประกอบที่ระบุว่า ให้กำลังใจและคำแนะนำ และเอาใจใส่ความรู้สึกกันและกันเสมอ ซึ่งมีค่าเท่ากับ 4.11 และ 3.98 ตามลำดับ ในขณะที่องค์ประกอบของการสื่อสารด้านความเห็นอกเห็นใจกันและกัน ระบุว่า คู่สมรสแม้อยู่ด้วยกันทุกวัน บางครั้งรู้สึกเหมือนต่างคนต่างอยู่ อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.53

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจในชีวิตสมรส

ความพึงพอใจในชีวิตสมรสของกลุ่มสมรส เป็นการปรับตัวเข้าหากัน ได้ที่มีความเป็นหนึ่งเดียวกัน มีความสุข มีคุณภาพชีวิตสมรสที่ดี ในการวิจัยนี้มุ่งเน้นศึกษาความพึงพอใจด้านการสื่อสารระหว่างคู่สมรส โดยจำแนกความพึงพอใจในชีวิตสมรสออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ความเป็นเพื่อนคู่ชีวิต ความด้อยเปรียบสัมพัทธ์ ความสมานฉันท์ทางบทบาท และความสุขในด้านเพศสัมพันธ์ ซึ่งระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของกลุ่มตัวอย่าง แสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานขอความพึงพอใจในชีวิตสมรสของกลุ่มสมรส

รวม 4 ด้าน

องค์ประกอบ	จำนวน			รวม	\bar{X}	SD	ระดับความ พึงพอใจ
	ต่ำ	กลาง	สูง				
ด้านความเป็นเพื่อนคู่ชีวิต	72	316	78	466	3.32	0.63	ปานกลาง
ด้านความด้อยเปรียบสัมพัทธ์	80	300	86	466	4.05	0.79	สูง
ด้านความสมานฉันท์ทางบทบาท	87	267	112	466	4.00	0.86	สูง
ด้านความสุขในด้านเพศสัมพันธ์	82	309	75	466	3.65	0.73	ปานกลาง
ความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวม	88	315	63	466	3.76	0.62	สูง

ตารางที่ 4.10 แสดงให้เห็นว่าความพึงพอใจในชีวิตคู่สมรสในภาพรวม ทั้ง 4 ด้านนั้น กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวม อยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.76 และเมื่อพิจารณาความพึงพอใจในชีวิตสมรสเป็นรายด้าน พบว่า ความพึงพอใจในชีวิตสมรส ด้านความด้อยเปรียบสัมพัทธ์ ด้านความสมานฉันท์ทางบทบาท อยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 และ 4.00 ตามลำดับ ในขณะที่ความพึงพอใจในชีวิตคู่สมรสด้านความสุขในด้านเพศสัมพันธ์ และด้านความเป็นเพื่อนคู่ชีวิต อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 และ 3.32 ตามลำดับ สำหรับรายละเอียดในแต่ละองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน ของความพึงพอใจในชีวิตคู่สมรส ได้แสดงในตารางที่ 14 – 17 ดังนี้

ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานขององค์ประกอบความพึงพอใจในชีวิตสมรส
ด้านความเป็นเพื่อนคู่ชีวิต (n=466)

องค์ประกอบ	\bar{X}	SD	ระดับความพึงพอใจ
1. ท่านและคู่สมรสเอาใจใส่ ดูแลกันเมื่อยามเจ็บป่วย	4.16	0.83	สูง
2. ท่านและคู่สมรสถือเป็นคู่ทุกข์คู่ยาก	3.97	0.88	สูง
3. ท่านและคู่สมรสมักไปเยี่ยมญาติมิตรของทั้งสองฝ่ายด้วยกัน	3.87	0.88	สูง
4. ท่านและคู่สมรสมักใช้เวลาว่างในการพักผ่อนด้วยกัน	3.79	0.93	สูง
5. ท่านสามารถปรึกษาปัญหาต่างๆกับคู่สมรสของท่านได้ทุกเรื่อง	3.70	0.98	สูง
6. ท่านและคู่สมรสมองตากันก็สามารถรับรู้ความรู้สึกของกันและกัน	3.55	0.94	ปานกลาง
7. ท่านมักเก็บความรู้สึกคับข้องใจมิให้คู่สมรสรับรู้	3.02	1.13	ปานกลาง
8. ท่านมักเป็นคนตัดสินใจเรื่องต่างๆในครอบครัว แทนที่จะคิดร่วมกันกับคู่สมรส	2.76	1.14	ปานกลาง
9. ชีวิตสมรสเป็นสิ่งที่ทำให้ท่านขาดอิสระ	2.65	1.15	ปานกลาง

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

10. ท่านมักนำเรื่องในครอบครัวไปปรึกษาเพื่อนฝูง หรือญาติพี่น้องของท่าน	2.40	1.10	ปานกลาง
11. คู่สมรสของท่านชอบเที่ยวเตร่กับเพื่อนฝูงตามลำพัง	2.32	1.12	ต่ำ
ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านความเป็นเพื่อนคู่ชีวิตโดยรวม	3.33	0.63	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.11 พบว่าค่าเฉลี่ยโดยรวมด้านความเป็นเพื่อนคู่สมรส อยู่ในระดับปานกลาง เท่ากับ 3.33 เมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบด้านความเป็นเพื่อนคู่สมรส พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยระดับสูง ในองค์ประกอบที่ระบุว่า ดูแลกันยามเจ็บป่วย มีค่ามากที่สุดเท่ากับ 4.16 รองลงมา คือ การเป็นคู่ทุกข์ คู่ยาก การเชื่อมญาติของทั้งสองฝ่ายด้วยกัน การใช้เวลาว่างในการพักผ่อนด้วยกัน และ การปรึกษาปัญหาได้ทุกเรื่อง ซึ่งมีค่าเท่ากับ 3.97 3.87 3.79 และ 3.70 ตามลำดับ ในขณะที่องค์ประกอบด้านความเป็นเพื่อนคู่สมรส ของกลุ่มตัวอย่างที่มีค่าเฉลี่ยระดับปานกลาง ได้แก่ องค์ประกอบที่ระบุว่า มองตาก็สามารถรู้ความรู้สึก การเก็บความรู้สึกคับข้องใจ การตัดสินใจเรื่องในครอบครัวคนเดียว ชีวิตสมรสทำให้ขาดอิสระ และ การปรึกษาเพื่อนหรือญาติพี่น้อง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.55 3.02 2.76 2.65 และ 2.40 ตามลำดับ ส่วนองค์ประกอบด้านความเป็นเพื่อนคู่ชีวิตที่ระบุว่า คู่สมรสชอบเที่ยวเตร่กับเพื่อนตามลำพัง อยู่ในระดับต่ำ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.32

ตารางที่ 4.12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานขององค์ประกอบความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านความด้อยเปรียบสัมพัทธ์ (n=466)

องค์ประกอบรายด้าน	\bar{X}	SD	ระดับความพึงพอใจ
1. เมื่อเทียบกับคนอื่น ชีวิตคู่ของท่านกับคู่สมรสราบรื่นมาโดยตลอด	3.92	0.93	สูง
2. ท่านไม่คิดแก้ปัญหาชีวิตคู่ด้วยการแยกทางกันเหมือนอย่างที่คุณสมรสอื่นทำ	3.78	1.18	สูง

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

3.การรู้สึกว่าการคบครวอื่นไม่มีปัญหาเรื่องรายได้ รายจ่าย	3.11	1.16	ปานกลาง
4. ท่านมีครอบครัวที่อบอุ่น เช่นเดียวกับครอบครัว อื่นโดยทั่วไป	3.98	0.85	สูง
5.ท่านมีความภาคภูมิใจในตัวคู่สมรสของท่าน เสมอ	4.07	0.95	สูง
6.ท่านมีความสุข ยามที่เห็นครอบครัวอื่นสร้าง ฐานะได้อย่างมั่นคง	3.83	0.99	สูง
7.ความสำเร็จในชีวิตของท่าน เป็นตัวอย่างที่ดี ให้กับลูกๆ ได้	4.11	0.86	สูง
8.ท่านและคู่สมรสพยายามแสวงหาทรัพย์สิน และ ข้าวของ เครื่องใช้ให้ทัดเทียมกับครอบครัวอื่น	3.38	1.08	ปานกลาง
9.ท่านโชคดีที่ได้ใช้ชีวิตคู่กับคู่สมรสของท่าน	4.05	0.85	สูง
ความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านความด้อยเปรียบ สัมพัทธ์โดยรวม	4.05	0.80	สูง

จากตารางที่ 4.12 พบว่าค่าเฉลี่ยโดยรวมด้านความด้อยเปรียบสัมพัทธ์ อยู่ในระดับสูง เท่ากับ 4.05 เมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบด้านความด้อยเปรียบสัมพัทธ์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยระดับสูง ในองค์ประกอบที่ระบุว่า เป็นตัวอย่างที่ดีให้ลูก มีค่ามากที่สุด เท่ากับ 4.11 รองลงมาคือ องค์ประกอบที่ระบุว่า ภูมิใจในตัวคู่สมรส รู้สึกโชคดีที่ได้ใช้ชีวิตคู่ร่วมกับคู่สมรส คิดว่ามีครอบครัวที่อบอุ่น ชีวิตคู่ราบรื่น มีความสุขเมื่อเห็นครอบครัวอื่นมีฐานะมั่นคง และไม่คิดแก้ปัญหาด้วยการแยกทาง ซึ่งมีค่าเท่ากับ 4.07 4.05 3.98 3.92 3.83 และ 3.78 ตามลำดับ ในขณะที่องค์ประกอบด้านความด้อยเปรียบสัมพัทธ์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยปานกลาง ในองค์ประกอบที่ระบุว่า พยายามให้ทัดเทียมครอบครัวอื่น และรู้สึกว่าการคบครวอื่นไม่มีปัญหาเรื่องรายได้ – รายจ่าย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.38 และ 3.11 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจในชีวิตสมรส ด้านความ
 สมานฉันท์ทางบทบาท

องค์ประกอบรายด้าน	\bar{X}	SD	ระดับความ พึงพอใจ
1. ท่านโชคดีที่ได้ใช้ชีวิตคู่กับคู่สมรสของท่าน	4.11	0.83	สูง
2. ท่านและคู่สมรสพยายามแสวงหาทรัพย์สิน และ ข้าวของ เครื่องใช้ให้ทัดเทียมกับครอบครัวอื่น	4.06	0.82	สูง
3. ท่านมีความสุข ยามที่เห็นครอบครัวอื่นสร้าง ฐานะได้อย่างมั่นคง	3.90	0.82	สูง
4. ท่านมีความภาคภูมิใจในตัวคู่สมรสของท่าน เสมอ	3.87	0.92	สูง
5. เมื่อเทียบกับคนอื่น ชีวิตคู่ของท่านกับคู่สมรส ราบรื่นมาโดยตลอด	3.77	0.96	สูง
6. ท่านรู้สึกว่าการครอบครัวอื่นไม่มีปัญหารายได้ไม่พอ กับรายจ่าย	3.75	0.95	สูง
7. ความสำเร็จในชีวิตของท่าน เป็นตัวอย่างที่ดี ให้กับลูกๆ ได้	3.74	0.92	สูง
8. ท่านมีครอบครัวที่อบอุ่น เช่นเดียวกับครอบครัว อื่นโดยทั่วไป	3.69	0.99	สูง
9. ท่านไม่คิดแก้ปัญหาชีวิตคู่ด้วยการแยกทางกัน เหมือนอย่างที่คุณสมรสอื่นทำ	3.64	0.94	ปานกลาง
ความพึงพอใจในชีวิตสมรส ด้านความสมานฉันท์ทางบทบาทโดยรวม	4.00	0.86	สูง

ตารางที่ 4.13 พบว่าค่าเฉลี่ยโดยรวมด้านความสมานฉันท์ทางบทบาท ของกลุ่ม
 ตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยระดับสูง ในองค์ประกอบที่ระบุว่า ความเห็นตรงกันด้านการเลี้ยงดูบุตร การดูแล
 ข้าวของ การเงิน การจัดเตรียมอาหาร การทำความสะอาด การดูแลต้นไม้ สัตว์เลี้ยง และการรดน้ำ
 ซึ่งมีค่าเท่ากับ 4.06 3.90 3.87 3.77 3.75 3.74 และ 3.69 ตามลำดับ ในขณะที่องค์ประกอบของด้าน

ความสมานฉันท์ ทางบทบาทระหว่างความเห็นตรงกันด้านการล้างด้วยซาม อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.64

ตารางที่ 4.14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจในชีวิตสมรส ด้านความสุขในด้านเพศสัมพันธ์ (N = 466)

องค์ประกอบรายด้าน	\bar{X}	SD	ระดับความพึงพอใจ
1.การมีเพศสัมพันธ์กับคู่สมรสเป็นความสุขอย่างหนึ่งในชีวิต	4.01	0.86	สูง
2.การเปิดเผยความรู้สึกในเรื่องความต้องการทางเพศระหว่างท่านและคู่สมรสเป็นเรื่องปกติ	3.93	0.89	สูง
3.ท่านและคู่สมรสต่างตอบสนองความต้องการทางเพศซึ่งกันและกัน	3.90	0.90	สูง
4.ท่านมีความสุขทุกครั้งที่มีเพศสัมพันธ์กับคู่สมรส	3.82	0.88	สูง
5.ท่านและคู่สมรสรู้วิธีทำให้อีกฝ่ายมีความสุขในการมีเพศสัมพันธ์	3.81	0.89	สูง
6.ท่านและคู่สมรสเห็นตรงกันในเรื่องจำนวนครั้งของการมีเพศสัมพันธ์	3.47	1.14	ปานกลาง
7.ท่านอายุที่จะบอกความรู้สึกที่แท้จริงของการมีเพศสัมพันธ์ต่อคู่สมรส	2.69	1.15	ปานกลาง
8.ในบางครั้งท่านมีความรู้สึกอยากผูกพันใกล้ชิดเป็นพิเศษกับผู้อื่นที่ไม่ใช่คู่สมรสของท่าน	2.59	1.30	ปานกลาง
ความพึงพอใจในชีวิตสมรส ด้านความสุขในด้านเพศสัมพันธ์โดยรวม	3.65	0.73	ปานกลาง

ตารางที่ 4.14 พบว่าค่าเฉลี่ยโดยรวมด้านความสุขในด้านเพศสัมพันธ์ กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจโดยรวมในระดับกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 เมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยระดับสูง ในองค์ประกอบที่ระบุว่า เพศสัมพันธ์เป็นความสุขในชีวิต

มีค่ามากที่สุด 4.01 รองลงมาคือ การเปิดเผยความต้องการทางเพศ การตอบสนองความต้องการทางเพศซึ่งกันและกัน การมีความสุขทุกครั้งที่มีเพศสัมพันธ์ การรู้วิธีทำให้อีกฝ่ายมีความสุข ซึ่งมีค่าเท่ากับ 3.93 3.90 3.82 และ 3.81 ตามลำดับ ในขณะที่องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยปานกลาง พบในองค์ประกอบที่ระบุว่า ความเห็นตรงกันในเรื่องจำนวนครั้งการมีเพศสัมพันธ์ การอายุที่จะบอกความรู้สึกทางเพศ และความรู้สึกอยากใกล้ชิดเป็นพิเศษกับผู้อื่น โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.47 2.69 และ 2.59 ตามลำดับ

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะด้านการสื่อสาร ระหว่างคู่สมรส และด้านความพึงพอใจในชีวิตสมรส ดังนี้

1. การสื่อสารระหว่างคู่สมรสได้ดี คู่สมรส ส่วนใหญ่ร้อยละ 92.73 มีความเห็นว่า คู่สมรส จะมีความคิดเห็นตรงกัน เข้าใจซึ่งกันและกัน สื่อสารกันรู้เรื่อง รองลงมา คือ คู่สมรส มีการปรึกษาหารือกันได้ทุกเรื่อง รับฟังซึ่งกันและกันเสมอ ใช้เหตุผลในการพูดคุย อยู่ร่วมกันมานาน มีความคล้ายคลึงกัน มีความรักและผูกพันกัน

2. การสื่อสารระหว่างคู่สมรสได้ไม่ดี คู่สมรส ร้อยละ 7.27 มีความเห็นว่ามีสาเหตุมาจากความไม่เข้าใจกัน ใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผล

3. ความพึงพอใจในชีวิตสมรส คู่สมรสร้อยละ 92.73 มีความเห็นว่า คู่สมรสของตนเองนั้นเป็นคู่สมรสที่ดี มีความรับผิดชอบ รักครอบครัว รองลงมาคือ สามารถเข้าใจกันได้ดี มีความรัก ความผูกพัน รู้สึกดีต่อกัน อยู่ด้วยแล้วมีความสุข สามารถอยู่ด้วยกันได้ ใช้เวลาศึกษานิสัยกันมานาน อยู่ด้วยกันมาหลายปี เป็นผู้ที่ใช้เหตุผล

4. ความพึงพอใจในชีวิตสมรสคู่สมรสร้อยละ 7.27 มีความเห็นว่า ถ้าย้อนเวลากลับไปได้ไม่ต้องการแต่งงานกับคู่สมรส ต้องการใช้ชีวิตโสดมากกว่า น่าจะดูใจและศึกษากันนานกว่าเดิม ไม่เข้าใจกันเท่าที่ควร อยากเปลี่ยนคนใหม่ รู้สึกเบื่อชีวิตสมรสที่มีปัญหา สามารถอยู่หรือแยกจากกันได้ได้ ไม่สามารถทำตามใจตัวเองได้ ต้องทำตามกฎเกณฑ์ จารีตประเพณี และสิ่งเปลี่ยนโดยใช่เหตุ

ตอนที่ 5 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการสื่อสารของคู่สมรส กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของข้าราชการตำรวจนครบาลนครนายก

5.1 ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติการทดสอบค่า Chi – square (χ^2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างระดับการสื่อสารของคู่สมรส โดยรวม กับ ระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวม โดยกำหนดตัวแปรทั้งหมด 9 ตัวแปร ประกอบด้วยตัวแปรต้น คือ การสื่อสารของคู่สมรส จำนวน 5 ตัวแปร ได้แก่ การพูดคุยกันอย่างสม่ำเสมอ การเปิดเผยตนเองระหว่างกัน การเป็น

ผู้ฟังที่ดี ความเข้าใจความหมายตรงกัน ความเห็นอกเห็นใจกันและกัน และ ตัวแปรตาม คือ ความพึงพอใจในชีวิตสมรส จำนวน 4 ตัวแปร ได้แก่ ความเป็นเพื่อนคู่ชีวิต ความด้อยเปรียบสัมพัทธ์ ความสมานฉันท์ทางบทบาท ความสุขในด้านเพศสัมพันธ์ พบว่า ระดับการสื่อสารของกลุ่มสมรสในภาพรวม มีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสในภาพรวม ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (ตารางที่ 18)

ตารางที่ 4.15 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ระดับการสื่อสารกลุ่มสมรสโดยรวม กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวม

ระดับการสื่อสารของกลุ่มสมรส	ระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรส			รวม
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	
ไม่ดี	66 (14.2)	25 (5.4)	0 (0.0)	91 (19.5)
ปานกลาง	22 (4.7)	285 (61.2)	57 (12.2)	364 (78.1)
ดี	0 (0.0)	5 (1.1)	6 (1.3)	11 (2.4)
รวม	88 (18.9)	315 (67.6)	63 (13.5)	466 (100.0)

$$\chi^2 = 195.76 \quad df = 4 \quad p = 0.000$$

จากตารางที่ 4.15 แสดงให้เห็นว่าระดับการสื่อสารของกลุ่มสมรสในภาพรวม มีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสในภาพรวม ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยพบว่า ส่วนใหญ่กลุ่มสมรสที่มีระดับการสื่อสารของกลุ่มสมรสในภาพรวมปานกลาง มีระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสปานกลางเช่นกัน คิดเป็นร้อยละ 61.2

5.2 ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติการทดสอบค่า Chi – square (χ^2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างระดับการสื่อสารของกลุ่มสมรส จำนวน 5 ตัวแปร ได้แก่ การพูดคุยกันอย่างสม่ำเสมอ การเปิดเผยตนเองระหว่างกัน การเป็นผู้ฟังที่ดี ความเข้าใจความหมายตรงกัน ความเห็นอกเห็นใจกันและกัน กับ ระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวม พบว่า ระดับการสื่อสารของกลุ่มสมรส ทั้ง 5 ตัวแปร มีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสในภาพรวม ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (ตารางที่ 19-23) ดังนี้

ตารางที่ 4.16 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ระดับการสื่อสารกลุ่มสมรส ด้านการพูดคุยกันอย่าง
สม่ำเสมอ กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวม

การสื่อสารของกลุ่มสมรส ด้านการพูดคุยกันอย่างสม่ำเสมอ	ความพึงพอใจในชีวิตสมรส			รวม
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	
ไม่ดี	54 (11.6)	33 (7.1)	1 (0.2)	88 (18.9)
ปานกลาง	30 (6.4)	220 (47.2)	27 (5.8)	277 (59.4)
ดี	4 (0.9)	62 (13.3)	35 (7.5)	101 (21.7)
รวม	88 (18.9)	315 (67.6)	63 (13.5)	466 (100.0)

$$\chi^2 = 169.880 \quad df = 4 \quad p = 0.000$$

จากตารางที่ 4.16 แสดงให้เห็นว่าระดับการสื่อสารของกลุ่มสมรสด้านการพูดคุยกันอย่างสม่ำเสมอ มีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวม ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยพบว่าส่วนใหญ่กลุ่มสมรสที่มีระดับการสื่อสารด้านการพูดคุยกันอย่างสม่ำเสมอปานกลาง มีระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสปานกลางเช่นกัน คิดเป็นร้อยละ 47.2

ตารางที่ 4.17 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ระดับการสื่อสารกลุ่มสมรส ด้านการเปิดเผยตนเอง
ระหว่างกัน กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวม

ระดับการสื่อสารของกลุ่มสมรส ด้านการเปิดเผยตนเองระหว่างกัน	ระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรส			รวม
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	
ไม่ดี	64 (13.7)	45 (9.7)	0 (0.0)	109 (23.4)
ปานกลาง	23 (4.9)	234 (50.2)	39 (8.4)	296 (63.5)
ดี	1 (0.2)	36 (7.7)	24 (5.2)	61 (13.1)
รวม	88 (18.9)	315 (67.6)	63 (13.5)	466 (100.0)

$$\chi^2 = 182.974 \quad df = 4 \quad p = 0.000$$

จากตารางที่ 4.17 แสดงให้เห็นว่าระดับการสื่อสารของกลุ่มสมรส ด้านการเปิดเผยตนเอง ระหว่างกันมีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวม ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยพบว่าส่วนใหญ่กลุ่มสมรสที่มีระดับการสื่อสารด้านการเปิดเผยตนเองปานกลาง มีระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสปานกลางเช่นกัน คิดเป็นร้อยละ 50.2

ตารางที่ 4.18 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ระดับการสื่อสารกลุ่มสมรส ด้านการเป็นผู้ฟังที่ดี กับ ระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวม

ระดับการสื่อสารของกลุ่มสมรส ด้านการเป็นผู้ฟังที่ดี	ระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรส			รวม
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	
ไม่ดี	64 (13.7)	35 (7.5)	1 (0.2)	100 (21.5)
ปานกลาง	23 (4.9)	272 (58.4)	52 (11.2)	347 (74.5)
ดี	1 (0.2)	8 (1.7)	10 (2.1)	19 (4.1)
รวม	88 (18.9)	315 (67.6)	63 (13.5)	466 (100.0)

$$\chi^2 = 165.112 \quad df = 4 \quad p = 0.000$$

จากตารางที่ 4.18 แสดงให้เห็นว่าระดับการสื่อสารของกลุ่มสมรสด้านการเป็นผู้ฟังที่ดี มีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวม ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยพบว่าส่วนใหญ่กลุ่มสมรสที่มีระดับการสื่อสารด้านการเป็นผู้ฟังที่ดี ปานกลาง มีระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสปานกลางเช่นกัน คิดเป็นร้อยละ 58.4

ตารางที่ 4.19 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ระดับการสื่อสารกลุ่มสมรส ด้านการเข้าใจความหมาย ตรงกัน กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวม

ระดับการสื่อสารของกลุ่มสมรส ด้านการเข้าใจความหมายตรงกัน	ระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรส			รวม
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	
ไม่ดี	62 (13.3)	40 (8.6)	0 (0.0)	102 (21.9)
ปานกลาง	25 (5.4)	233 (50.0)	35 (7.5)	293 (62.9)
ดี	1 (0.2)	42 (9.0)	28 (6.0)	71 (15.2)
รวม	88 (18.9)	315 (67.6)	63 (13.5)	466 (100.0)

$$\chi^2 = 191.607 \quad df = 4 \quad p = 0.000$$

จากตารางที่ 4.19 แสดงให้เห็นว่าระดับการสื่อสารของกลุ่มสมรสด้านการเข้าใจความหมายตรงกัน มีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวม ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยพบว่าส่วนใหญ่กลุ่มสมรสที่มีระดับการสื่อสารด้านการเข้าใจความหมายตรงกันปานกลาง มีระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสปานกลางเช่นกัน คิดเป็นร้อยละ 50.0

ตารางที่ 4.20 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ระดับการสื่อสารกลุ่มสมรส ด้านความเห็นอกเห็นใจกัน และกัน กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวม

ระดับการสื่อสารของกลุ่มสมรส ด้านความเห็นอกเห็นใจกัน	ระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรส			รวม
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	
ไม่ดี	62 (13.3)	55 (11.8)	3 (0.6)	120 (25.8)
ปานกลาง	26 (5.6)	257 (55.2)	56 (12.0)	339 (72.7)
ดี	0 (0.0)	3 (0.6)	4 (0.9)	7 (1.5)
รวม	88 (18.9)	315 (67.6)	63 (13.5)	466 (100.0)

$$\chi^2 = 115.276 \quad df = 4 \quad p = 0.000$$

จากตารางที่ 4.20 แสดงให้เห็นว่าระดับการสื่อสารของกลุ่มสมรสด้านความเห็นอกเห็นใจกัน มีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวม ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยพบว่าส่วนใหญ่กลุ่มสมรสที่มีระดับการสื่อสารด้านความเห็นอกเห็นใจกัน มีระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสในระดับปานกลางเช่นกัน คิดเป็นร้อยละ 55.2

5.3 ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติการทดสอบค่า Chi - square (χ^2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรส จำนวน 4 ตัวแปร ได้แก่ ความเป็นเพื่อนคู่ชีวิต ความด้อยเปรียบสัมพัทธ์ ความสมานฉันท์ทางบทบาท ความสุขในด้านเพศสัมพันธ์ กับ ระดับการสื่อสารของกลุ่มสมรสโดยรวม พบว่า ระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรส ทั้ง 4 ตัวแปร มีความสัมพันธ์กับระดับการสื่อสารของกลุ่มสมรสโดยรวม ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (ตารางที่ 24-27) ดังนี้

ตารางที่ 4.21 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรส ด้านความเป็นเพื่อนคู่ชีวิต กับระดับการสื่อสารกลุ่มสมรสโดยรวม

ระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรส ด้านความเป็นเพื่อนคู่ชีวิต	ระดับการสื่อสารกลุ่มสมรส			รวม
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	
ไม่ดี	44 (9.4)	28 (6.0)	0 (0.0)	72 (15.5)
ปานกลาง	46 (9.9)	261 (56.0)	9 (1.9)	316 (67.8)
ดี	1 (0.2)	75 (16.1)	2 (0.4)	78 (16.7)
รวม	91 (19.5)	364 (78.1)	11 (2.4)	466 (100.0)

$$\chi^2 = 92.880 \quad df = 4 \quad p = 0.000$$

จากตารางที่ 4.21 แสดงให้เห็นว่าระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรส ด้านความเป็นเพื่อนคู่ชีวิต มีความสัมพันธ์กับระดับการสื่อสารของกลุ่มสมรสโดยรวม ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยพบว่าส่วนใหญ่กลุ่มสมรสที่มีระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้านความเป็นเพื่อนคู่ชีวิต มีระดับการสื่อสารของกลุ่มสมรสในภาพรวม ที่ระดับปานกลางเช่นกัน คิดเป็นร้อยละ 56.0

ตารางที่ 4.22 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรส ด้านความด้อยเปรียบสัมพัทธ์ กับระดับการสื่อสารกลุ่มสมรสโดยรวม

ระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรส ด้านความด้อยเปรียบสัมพัทธ์	ระดับการสื่อสารกลุ่มสมรส			รวม
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	
ไม่ดี	59 (12.7)	21 (4.5)	0 (0.0)	80 (17.2)
ปานกลาง	31 (6.7)	264 (56.7)	5 (1.1)	300 (64.4)
ดี	1 (0.2)	79 (17.0)	6 (1.3)	86 (18.5)
รวม	91 (19.5)	364 (78.1)	11 (2.4)	466 (100.0)

$$\chi^2 = 163.977 \quad df = 4 \quad p = 0.000$$

จากตารางที่ 4.22 แสดงให้เห็นว่าระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรส ด้านความด้อยเปรียบสัมพัทธ์ มีความสัมพันธ์กับระดับการสื่อสารของกลุ่มสมรสโดยรวม ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยพบว่าส่วนใหญ่กลุ่มสมรสที่มีระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรส ด้านความด้อยเปรียบสัมพัทธ์ มีระดับการสื่อสารของกลุ่มสมรสในภาพรวม ที่ระดับปานกลางเช่นกัน คิดเป็นร้อยละ 56.7

ตารางที่ 4.23 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรส ด้านความ
 สมานฉันท์ทางบทบาท กับระดับการสื่อสารคู่สมรสโดยรวม

ระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรส ด้านความสมานฉันท์ทางบทบาท	ระดับการสื่อสารคู่สมรส			รวม
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	
ไม่ดี	60 (12.9)	27 (5.8)	0 (0.0)	87 (18.7)
ปานกลาง	29 (6.2)	236 (50.6)	2 (0.2)	267 (57.3)
ดี	2 (0.4)	101 (21.7)	9 (1.9)	112 (24.0)
รวม	91 (19.5)	364 (78.1)	11 (2.4)	466 (100.0)

$$\chi^2 = 162.798 \quad df = 4 \quad p = 0.000$$

จากตารางที่ 4.23 แสดงให้เห็นว่าระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรส ด้านความสมานฉันท์ทางบทบาท มีความสัมพันธ์กับระดับการสื่อสารของคู่สมรสโดยรวม ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยพบว่าส่วนใหญ่คู่สมรสที่มีระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรส ด้านความสมานฉันท์ทางบทบาท มีระดับการสื่อสารของคู่สมรสในภาพรวมที่ระดับปานกลางเช่นกัน คิดเป็นร้อยละ 50.6

ตารางที่ 4.24 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรส ด้านความสุขใน
 ด้านเพศสัมพันธ์ กับระดับการสื่อสารคู่สมรสโดยรวม

ระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรส ด้านความสุขในด้านเพศสัมพันธ์	ระดับการสื่อสารคู่สมรส			รวม
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	
ไม่ดี	46 (9.9)	36 (7.5)	1 (0.2)	82 (17.6)
ปานกลาง	39 (8.4)	265 (56.9)	5 (1.1)	309 (66.3)
ดี	6 (1.3)	64 (13.7)	5 (1.1)	75 (16.1)
รวม	91 (19.5)	364 (78.1)	11 (2.4)	466 (100.0)

$$\chi^2 = 76.144 \quad df = 4 \quad p = 0.000$$

จากตารางที่ 4.24 แสดงให้เห็นว่าระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรส ด้านความสุขในด้านเพศสัมพันธ์ มีความสัมพันธ์กับระดับการสื่อสารของกลุ่มสมรสโดยรวม ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยพบว่าส่วนใหญ่กลุ่มสมรสที่มีระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรส ด้านความสุขในด้านเพศสัมพันธ์ มีระดับการสื่อสารในภาพรวม ที่ระดับปานกลางเช่นกัน คิดเป็นร้อยละ 56.9

ตอนที่ 6 ความสัมพันธ์ระหว่างแต่ละองค์ประกอบของการสื่อสารของกลุ่มสมรส และ ความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวม

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติการทดสอบค่า Chi - square (χ^2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างระดับการสื่อสารของกลุ่มสมรส แต่ละองค์ประกอบของทั้ง 5 ตัวแปร รวม 18 องค์ประกอบ กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวม พบว่า ระดับการสื่อสารของกลุ่มสมรสทั้ง 5 ตัวแปร รวม 18 องค์ประกอบ มีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสในภาพรวม ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (ตารางที่ 28-45)

ตารางที่ 4.25 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของการสื่อสารของกลุ่มสมรส ด้านการ พุดคุยสม่ำเสมอ กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวม

องค์ประกอบด้านการพูดคุย	ระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรส			รวม
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	
สม่ำเสมอ				
ไม่ดี	7 (1.5)	2 (0.4)	0 (0.0)	9 (1.9)
ปานกลาง	43(9.2)	38(8.2)	3(0.6)	84(18.0)
ดี	38(8.2)	275(59)	60(12.9)	373(80.0)
รวม	88 (18.9)	315 (67.6)	63 (13.5)	466 (100.0)

$$\chi^2 = 84.318 \quad df = 4 \quad p = 0.000$$

จากตารางที่ 4.25 แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบของการสื่อสารของกลุ่มสมรส ด้านการ พุดคุยสม่ำเสมอ มีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของกลุ่มสมรสในภาพรวม ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยพบว่าส่วนใหญ่กลุ่มสมรสที่มีระดับการพูดคุยสม่ำเสมอสูง มีความพึงพอใจ ในชีวิตสมรสในภาพรวม ที่ระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 59

ตารางที่ 4.26 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง องค์ประกอบของการสื่อสารของกลุ่มสมรส ด้านการ พุดคุยเพื่อแก้ปัญหาาร่วมกัน กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวม

องค์ประกอบด้านการพูดคุยเพื่อ แก้ปัญหาาร่วมกัน	ระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรส			รวม
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	
ไม่ดี	9(1.9)	0(0.0)	0(0.0)	9(1.9)
ปานกลาง	42(9.0)	42(9.0)	4(0.9)	88(18.9)
ดี	37(7.9)	273(58.6)	59(12.7)	369(79.2)
รวม	88 (18.9)	315 (67.6)	63 (13.5)	466 (100.0)

$$\chi^2 = 92.183 \quad df = 4 \quad p = 0.000$$

จากตารางที่ 4.26 แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบของการสื่อสารของกลุ่มสมรส ด้านการ พุดคุยเพื่อแก้ปัญหาาร่วมกัน มีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของกลุ่มสมรสใน ภาพรวม ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยพบว่าส่วนใหญ่กลุ่มสมรสที่มีระดับการพูดคุยเพื่อแก้ปัญหาาร่วมกันสูง มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสในภาพรวม ที่ระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 58.6

ตารางที่ 4.27 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง องค์ประกอบของการสื่อสารของกลุ่มสมรส ด้านการ พุดคุยเป็นเรื่องจำเป็น กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวม

องค์ประกอบด้านการพูดคุยเป็น เรื่องจำเป็น	ระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรส			รวม
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	
ไม่ดี	5(1.1)	9(1.9)	0(0.0)	14(3.0)
ปานกลาง	43(9.2)	40(8.6)	3(0.6)	86(18.5)
ดี	40(8.6)	266(57.1)	60(12.9)	366(78.5)
รวม	88 (18.9)	315 (67.6)	63 (13.5)	466 (100.0)

$$\chi^2 = 69.106 \quad df = 4 \quad p = 0.000$$

จากตารางที่ 4.27 แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบของการสื่อสารของกลุ่มสมรส ด้านการ พุดคุยเป็นเรื่องจำเป็น มีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของกลุ่มสมรสในภาพรวม ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยพบว่าส่วนใหญ่กลุ่มสมรสที่มีระดับการพูดคุยเป็นเรื่องจำเป็นสูง มีความพึง พื่อใจในชีวิตสมรสในภาพรวม ที่ระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 57.1

ตารางที่ 4.28 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง องค์ประกอบของการสื่อสารของกลุ่มสมรส ด้านได้ตอบ การสนทนา กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวม

องค์ประกอบด้านการได้ตอบการ สนทนาด้วยเสมอ	ระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรส			รวม
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	
ไม่ดี	7(1.5)	8(1.7)	0(0.0)	15(3.2)
ปานกลาง	53(11.4)	42(9.0)	2(0.4)	97(20.8)
ดี	28(6.0)	265(56.9)	61(13.1)	354(76.0)
รวม	88 (18.9)	315 (67.6)	63 (13.5)	466 (100.0)

$$\chi^2 = 111.505 \quad df = 4 \quad p = 0.000$$

จากตารางที่ 4.28 แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบของการสื่อสารของกลุ่มสมรส ด้านการ ได้ตอบการสนทนาด้วยเสมอ มีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของกลุ่มสมรสใน ภาพรวม ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยพบว่าส่วนใหญ่กลุ่มสมรสที่มีระดับได้ตอบการสนทนาด้วยเสมอ สูง มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสในภาพรวมที่ระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 56.9

ตารางที่ 4.29 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง องค์ประกอบของการสื่อสารของกลุ่มสมรส ด้านการ ปรึกษาหารือกันทุกเรื่อง กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวม

องค์ประกอบด้านการปรึกษาหารือ กันทุกเรื่อง	ระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรส			รวม
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	
ไม่ดี	18(3.9)	7(1.5)	0(0.0)	25(5.4)
ปานกลาง	48(10.3)	48(10.3)	6(1.3)	102(21.9)
ดี	22(4.7)	260(55.8)	57(12.2)	339(72.7)
รวม	88 (18.9)	315 (67.6)	63 (13.5)	466 (100.0)

$$\chi^2 = 122.284 \quad df = 4 \quad p = 0.000$$

จากตารางที่ 4.29 แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบของการสื่อสารของกลุ่มสมรส ด้านการ ปรึกษาหารือกันทุกเรื่อง มีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของกลุ่มสมรสใน ภาพรวม ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยพบว่าส่วนใหญ่กลุ่มสมรสที่มีระดับการปรึกษาหารือกันทุกเรื่องสูงมี ความพึงพอใจในชีวิตสมรสในภาพรวม ที่ระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 55.8

ตารางที่ 4.30 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง องค์ประกอบของการสื่อสารของกลุ่มสมรส ด้านการ
พูดคุยกันอย่างเปิดเผย กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวม

องค์ประกอบด้านการพูดคุยกันอย่าง เปิดเผย	ระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรส			รวม
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	
ไม่ดี	19(4.1)	10(2.1)	0(0.0)	29(6.2)
ปานกลาง	39(8.4)	49(10.5)	6(1.3)	94(20.2)
ดี	30(6.4)	256(54.9)	57(12.2)	343(73.6)
รวม	88 (18.9)	315 (67.6)	63 (13.5)	466 (100.0)

$$\chi^2 = 97.943 \quad df = 4 \quad p = 0.000$$

จากตารางที่ 4.30 แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบของการสื่อสารของกลุ่มสมรส ด้านการ
พูดคุยกันอย่างเปิดเผย มีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของคู่สมรสในภาพรวม
ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยพบว่าส่วนใหญ่คู่สมรสที่มีระดับการปรึกษาหารือกันทุกเรื่องสูงมีความ
พึงพอใจในชีวิตสมรสในภาพรวม ที่ระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 54.9

ตารางที่ 4.31 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง องค์ประกอบของการสื่อสารของกลุ่มสมรส ด้านการ
แสดงอารมณ์และความรู้สึกแท้จริง กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวม

องค์ประกอบด้านการแสดงอารมณ์ และความรู้สึกแท้จริง	ระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรส			รวม
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	
ไม่ดี	14(3.0)	3(0.6)	0(0.0)	17(3.6)
ปานกลาง	50(10.7)	53(11.4)	1(0.2)	104(22.3)
ดี	24(5.2)	259(55.6)	62(13.3)	345(74.0)
รวม	88 (18.9)	315 (67.6)	63 (13.5)	466 (100.0)

$$\chi^2 = 133.092 \quad df = 4 \quad p = 0.000$$

จากตารางที่ 4.31 แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบของการสื่อสารของกลุ่มสมรส ด้านการ
แสดงอารมณ์และความรู้สึกแท้จริง มีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของคู่
สมรสในภาพรวม ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยพบว่าส่วนใหญ่คู่สมรสที่มีระดับการแสดงอารมณ์

และความรู้สึกแท้จริงสูง มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสในภาพรวม ที่ระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 55.6

ตารางที่ 4.32 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง องค์ประกอบของการสื่อสารของกลุ่มสมรส ด้านเข้าใจความต้องการของอีกฝ่ายได้ถูกต้อง กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวม

องค์ประกอบด้านเข้าใจความต้องการของอีกฝ่ายได้ถูกต้อง	ระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรส			รวม
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	
ไม่ดี	17(3.6)	3(0.6)	0(0.0)	20(4.3)
ปานกลาง	48(10.3)	42(9.0)	2(0.4)	92(19.7)
ดี	23(4.9)	270(57.9)	61(13.1)	354(76.0)
รวม	88 (18.9)	315 (67.6)	63 (13.5)	466 (100.0)

$$\chi^2 = 145.114 \quad df = 4 \quad p = 0.000$$

จากตารางที่ 4.32 แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบของการสื่อสารของกลุ่มสมรส ด้านการเข้าใจความต้องการของอีกฝ่ายได้ถูกต้อง มีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของกลุ่มสมรสในภาพรวม ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยพบว่าส่วนใหญ่กลุ่มสมรสที่มีระดับความเข้าใจความต้องการของอีกฝ่ายได้ถูกต้องสูง มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสในภาพรวม ที่ระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 57.9

ตารางที่ 4.33 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง องค์ประกอบของการสื่อสารของกลุ่มสมรส ด้านให้
ความสนใจและพูดคุยกัน กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวม

องค์ประกอบด้านให้ความสนใจ และพูดคุยกัน	ระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรส			รวม
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	
ไม่ดี	12(2.6)	4(0.9)	0(0.0)	16(3.4)
ปานกลาง	54(11.6)	41(8.8)	3(0.6)	98(21.0)
ดี	22(4.7)	270(57.9)	60(12.9)	352(75.5)
รวม	88 (18.9)	315 (67.6)	63 (13.5)	466 (100.0)

$$\chi^2 = 139.959 \quad df = 4 \quad p = 0.000$$

จากตารางที่ 4.33 แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบของการสื่อสารของกลุ่มสมรส ด้านให้
ความสนใจและพูดคุยกัน มีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของกลุ่มสมรสใน
ภาพรวม ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยพบว่าส่วนใหญ่กลุ่มสมรสที่มีระดับการให้ความสนใจและ
พูดคุยกันสูงมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสในภาพรวม ที่ระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 57.9

ตารางที่ 4.34 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง องค์ประกอบของการสื่อสารของกลุ่มสมรส ด้านรับฟัง
ปัญหาซึ่งกันและกัน กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวม

องค์ประกอบด้านรับฟังปัญหาซึ่ง กันและกัน	ระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรส			รวม
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	
ไม่ดี	16(3.4)	3(0.6)	0 (0.0)	19(4.1)
ปานกลาง	51(10.9)	35(7.5)	2(0.4)	88(18.9)
ดี	21(4.5)	277(59.4)	61(13.1)	359(77.0)
รวม	88 (18.9)	315 (67.6)	63 (13.5)	466 (100.0)

$$\chi^2 = 161.198 \quad df = 4 \quad p = 0.000$$

จากตารางที่ 4.34 แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบของการสื่อสารของกลุ่มสมรส ด้านรับฟัง
ปัญหาซึ่งกันและกัน มีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของกลุ่มสมรสในภาพรวม
ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยพบว่าส่วนใหญ่กลุ่มสมรสที่มีระดับการด้านรับฟังปัญหาซึ่งกันและกันสูง
มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสในภาพรวมที่ระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 59.4

ตารางที่ 4.35 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง องค์ประกอบของการสื่อสารของกลุ่มสมรส ด้านยอมรับ ฟังความคิดเห็นของกันและกันเสมอ กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวม

องค์ประกอบด้านสมรสด้านยอมรับ ฟังความคิดเห็นของกันและกันเสมอ	ระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรส			รวม
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	
ไม่ดี	16(3.4)	9(1.9)	0(0.0)	25(5.4)
ปานกลาง	56(12.0)	49(10.5)	5(1.1)	110(23.6)
ดี	16(3.4)	257(55.2)	58(12.4)	331(71.0)
รวม	88 (18.9)	315 (67.6)	63 (13.5)	466 (100.0)

$$\chi^2 = 144.727 \quad df = 4 \quad p = 0.000$$

จากตารางที่ 4.35 แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบของการสื่อสารของกลุ่มสมรส ด้านยอมรับ ฟังความคิดเห็นของกันและกันเสมอ มีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของกลุ่มสมรสในภาพรวม ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยพบว่าส่วนใหญ่กลุ่มสมรสที่มีระดับการยอมรับฟังความคิดเห็นของกันและกันเสมอสูง มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสในภาพรวมที่ระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 55.2

ตารางที่ 4.36 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง องค์ประกอบของการสื่อสารของกลุ่มสมรส ด้านเปลี่ยน เรื่องทันทีเมื่อเริ่มพูดเรื่องที่ยกฝ่ายไม่สนใจ กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวม

องค์ประกอบด้านเปลี่ยนเรื่องทันที เมื่อเริ่มพูดเรื่องที่ยกฝ่ายไม่สนใจ	ระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรส			รวม
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	
ไม่ดี	27(5.8)	31(6.7)	8(1.7)	66(14.2)
ปานกลาง	38(8.2)	81(17.4)	2(0.4)	121(26.0)
ดี	23(4.9)	203(43.6)	53(11.4)	279(59.9)
องค์ประกอบด้านเปลี่ยนเรื่องทันที เมื่อเริ่มพูดเรื่องที่ยกฝ่ายไม่สนใจ	ระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรส			รวม
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	
รวม	88 (18.9)	315 (67.6)	63 (13.5)	466 (100.0)

$$\chi^2 = 67.878 \quad df = 4 \quad p = 0.000$$

จากตารางที่ 4.36 แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบของการสื่อสารของกลุ่มสมรส ด้านเปลี่ยนเรื่องทันทีเมื่อเริ่มพูดเรื่องที่ยกฝ่ายไม่สนใจ มีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของกลุ่มสมรสในภาพรวม ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยพบว่าส่วนใหญ่กลุ่มสมรสที่มีระดับของการเปลี่ยนเรื่องทันทีเมื่อเริ่มพูดเรื่องที่ยกฝ่ายไม่สนใจสูง มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสในภาพรวมที่ระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 43.6

ตารางที่ 4.37 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง องค์ประกอบของการสื่อสารของกลุ่มสมรส ด้านเข้าใจความหมายอีกฝ่ายได้ดี กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวม

องค์ประกอบด้านเข้าใจความหมาย อีกฝ่ายได้ดี	ระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรส			รวม
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	
ไม่ดี	14(3.0)	2(0.4)	0(0.0)	16(3.4)
ปานกลาง	56(12.0)	55(11.8)	1(0.2)	112(24.0)
ดี	18(3.9)	258(55.4)	62(13)	338(72.5)
รวม	88 (18.9)	315 (67.6)	63 (13.5)	466 (100.0)

$$\chi^2 = 159.626 \quad df = 4 \quad p = 0.000$$

จากตารางที่ 4.37 แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบของการสื่อสารของกลุ่มสมรส ด้านเข้าใจความหมายอีกฝ่ายได้ดี มีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของกลุ่มสมรสในภาพรวม ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยพบว่าส่วนใหญ่กลุ่มสมรสที่มีระดับการเข้าใจความหมายอีกฝ่ายได้ดีสูง มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสในภาพรวมที่ระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 55.4

ตารางที่ 4.38 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง องค์ประกอบของการสื่อสารของกลุ่มสมรส ด้านมีคำพูด และท่าทางเฉพาะที่เข้าใจตรงกัน กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวม

องค์ประกอบด้านมีคำพูดและท่าทาง เฉพาะที่เข้าใจตรงกัน	ระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรส			รวม
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	
ไม่ดี	22(4.7)	2(0.4)	0(0.0)	24(5.2)
ปานกลาง	48(10.3)	70(15.0)	5(1.1)	123(26.4)
ดี	18(3.9)	243(52.1)	58(12.4)	319(68.5)
รวม	88 (18.9)	315 (67.6)	63 (13.5)	466 (100.0)

$$\chi^2 = 143.668 \quad df = 4 \quad p = 0.000$$

จากตารางที่ 4.38 แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบของการสื่อสารของกลุ่มสมรส ด้านมีคำพูด และท่าทางเฉพาะที่เข้าใจตรงกัน มีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของกลุ่มสมรส ในภาพรวม ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยพบว่าส่วนใหญ่กลุ่มสมรสที่มีระดับของการมีคำพูดและท่าทางเฉพาะที่เข้าใจตรงกันสูง มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสในภาพรวมที่ระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 52.1

ตารางที่ 4.39 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง องค์ประกอบของการสื่อสารของกลุ่มสมรส ด้านเอาใจ ใส่ความรู้สึกกันและกันเสมอ กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวม

องค์ประกอบด้านเอาใจใส่ความรู้สึก กันและกันเสมอ	ระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรส			รวม
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	
ไม่ดี	13(2.8)	1(0.2)	0(0.0)	14(3.0)
ปานกลาง	51(10.9)	56(12.0)	2(0.4)	109(23.4)
ดี	24(5.2)	258(55.4)	61(13.1)	343(73.6)
รวม	88 (18.9)	315 (67.6)	63 (13.5)	466 (100.0)

$$\chi^2 = 131.671 \quad df = 4 \quad p = 0.000$$

จากตารางที่ 4.39 แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบของการสื่อสารของกลุ่มสมรส ด้านเอาใจ ใสความรู้สึกกันและกันเสมอ มีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของกลุ่มสมรสใน ภาพรวม ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยพบว่าส่วนใหญ่กลุ่มสมรสที่มีระดับของการเอาใจใส่ความรู้สึกกัน และกันเสมอสูง มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสในภาพรวมที่ระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 55.4

ตารางที่ 4.40 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง องค์ประกอบของการสื่อสารของกลุ่มสมรส ด้านห่วงใย
ซึ่งกันและกันเสมอ กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวม

องค์ประกอบด้านห่วงใยซึ่งกัน และกันเสมอ	ระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรส			รวม
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	
ไม่ดี	15(3.2)	0(0.0)	0(0.0)	15(3.2)
ปานกลาง	44(9.4)	40(8.6)	3(0.6)	87(18.7)
ดี	29(6.2)	275(59.0)	60(12.9)	364(78.1)
รวม	88 (18.9)	315 (67.6)	63 (13.5)	466 (100.0)

$$\chi^2 = 132.577 \quad df = 4 \quad p = 0.000$$

จากตารางที่ 4.40 แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบของการสื่อสารของกลุ่มสมรส ด้านห่วงใย
ซึ่งกันและกันเสมอ มีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของกลุ่มสมรสในภาพรวม
ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยพบว่าส่วนใหญ่กลุ่มสมรสที่มีระดับของการห่วงใยซึ่งกันและกันเสมอสูง
มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสในภาพรวมที่ระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 59.0

ตารางที่ 4.41 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง องค์ประกอบของการสื่อสารของกลุ่มสมรส ด้านให้
กำลังใจและคำแนะนำ กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวม

องค์ประกอบด้านให้กำลังใจและ คำแนะนำ	ระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรส			รวม
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	
ไม่ดี	12(2.6)	0(0.0)	0(0.0)	12(2.6)
ปานกลาง	48(10.3)	41(8.8)	2(0.4)	91(19.5)
ดี	28(6.0)	274(58.8)	61(13.1)	363(77.9)
รวม	88 (18.9)	315 (67.6)	63 (13.5)	466 (100.0)

$$\chi^2 = 134.946 \quad df = 4 \quad p = 0.000$$

จากตารางที่ 4.41 แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบของการสื่อสารของกลุ่มสมรส ด้านให้
กำลังใจและคำแนะนำ มีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของกลุ่มสมรสใน
ภาพรวม ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยพบว่าส่วนใหญ่กลุ่มสมรสที่มีระดับของการให้กำลังใจและ
คำแนะนำสูง มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสในภาพรวมที่ระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 58.8

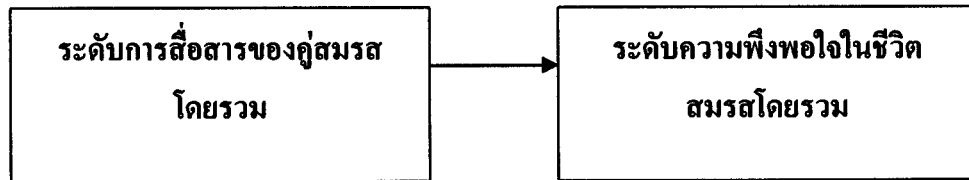
ตารางที่ 4.42 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง องค์ประกอบของการสื่อสารของกลุ่มสมรส ด้านรู้สึก
เหมือนต่างคนต่างอยู่ กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวม

องค์ประกอบด้านรู้สึกเหมือนต่าง คนต่างอยู่	ระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรส			รวม
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	
ไม่ดี	12(2.6)	0(0.0)	0(0.0)	12(2.6)
ปานกลาง	48(10.3)	41(8.8)	2(0.4)	91(19.5)
ดี	28(6.0)	274(58.8)	61(13.1)	363(77.9)
รวม	88 (18.9)	315 (67.6)	63 (13.5)	466 (100.0)

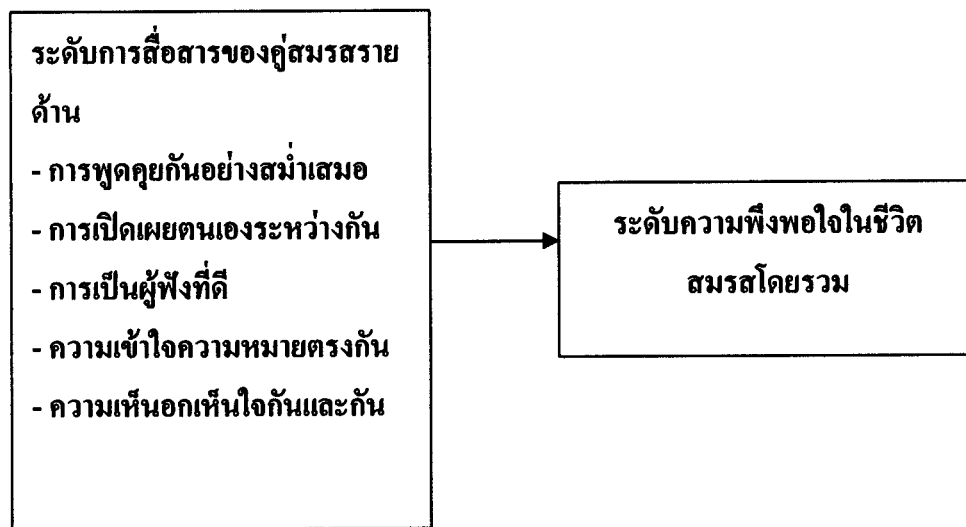
$$\chi^2 = 29.906 \quad df = 4p = 0.000$$

จากตารางที่ 4.42 แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบของการสื่อสารของกลุ่มสมรส ด้านรู้สึก
เหมือนต่างคนต่างอยู่ มีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของกลุ่มสมรสในภาพรวม
ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยพบว่าส่วนใหญ่กลุ่มสมรสที่มีระดับของความรู้สึกเหมือนต่างคนต่างอยู่ต่ำ
มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสในภาพรวมที่ระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 58.8

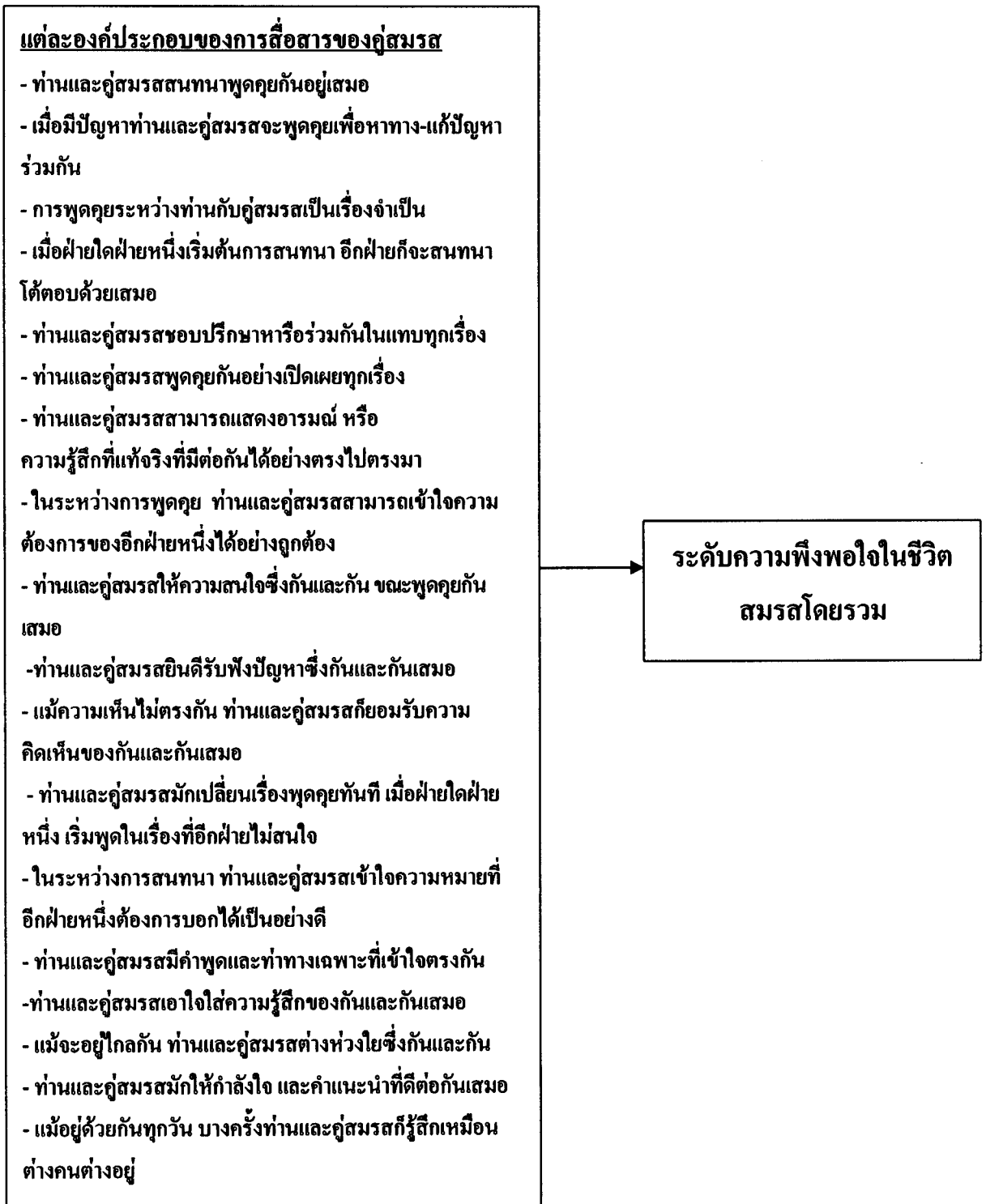
สรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการสื่อสารของกลุ่มสมรส กับ ระดับความพึงพอใจ
ในชีวิตสมรสข้าราชการตำรวจภูธร จังหวัดนครนายก ดังนี้

ภาพที่ 4.1 ความสัมพันธ์ระหว่าง ระดับการสื่อสารของกลุ่มสมรสโดยรวม กับระดับความพึง
พอใจในชีวิตสมรสโดยรวม

ภาพที่ 4.2 ความสัมพันธ์ระหว่าง ระดับการสื่อสารของกลุ่มสมรสรายด้าน กับ ระดับความพึง
พอใจในชีวิตสมรสโดยรวม

ภาพที่ 4.3 ความสัมพันธ์ระหว่าง ความสัมพันธ์ระหว่างแต่ละองค์ประกอบของการสื่อสารของกลุ่มสมรส
และความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวม

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ ความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารของกลุ่มสมรสและความพึงพอใจในชีวิตสมรสข้าราชการตำรวจ จังหวัดนครนายก ” ผู้วิจัยต้องการทราบว่าข้าราชการตำรวจ จังหวัดนครนายก มีระดับการสื่อสารระหว่างคู่สมรสและระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสอย่างไร และความสัมพันธ์ ระหว่างการสื่อสารของกลุ่มสมรสและความพึงพอใจในชีวิตสมรสเป็นเช่นไร

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อศึกษาระดับการสื่อสารของข้าราชการตำรวจ จังหวัดนครนายก กับคู่สมรส

1.1.2 เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของข้าราชการตำรวจ จังหวัดนครนายกกับคู่สมรส

1.1.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารของกลุ่มสมรสกับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของข้าราชการตำรวจ จังหวัดนครนายก

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาระดับการสื่อสาร ระดับความพึงพอใจ และความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารของกลุ่มสมรสกับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของข้าราชการตำรวจ จังหวัดนครนายก กลุ่มตัวอย่างเป็นข้าราชการตำรวจ ทุกระดับชั้นที่สังกัดกองบังคับการตำรวจ จังหวัดนครนายก ที่มีสถานภาพสมรส จำนวน 233 คู่สมรส สุ่มตัวอย่างจากประชากร จำนวน 560 คู่ แบบแบ่งชั้นภูมิชนิดที่เป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Sampling) และการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) และใช้วิธีการจับฉลากชื่อในกลุ่มตัวอย่างแต่ละหน่วยงาน เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดของงานวิจัย แบ่งเป็น 4 ตอน ได้แก่ คำถามเกี่ยวกับคุณลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง 6 ข้อ (อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้รวมกันต่อเดือนของกลุ่มสมรส ระยะเวลาการสมรส และจำนวนบุตร) คำถาม

เกี่ยวกับการสื่อสารและความพึงพอใจ ของคู่สมรส โดยการตอบแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าของ Likert Scale 5 ระดับ คำถามเกี่ยวกับการสื่อสารของคู่สมรส 18 ข้อ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ประการ ส่วนคำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจ 37 ข้อ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ประการ และคำถามปลายเปิดอีก 2 ข้อ

ข้อคำถามนำไปทดสอบทำ (Pre-test) กับข้าราชการตำรวจกองบังคับการตำรวจภูธรปราจีนบุรีและคู่สมรสจำนวน 30 คู่ นำผลที่ได้รับไปทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยใช้การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ Cronbach ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์ แบบสอบถามเกี่ยวกับการสื่อสารของคู่สมรส ได้ค่าความเชื่อมั่น $\bar{X} = 0.9457$ และความพึงพอใจในชีวิตสมรส ได้ค่าความเชื่อมั่น $\bar{X} = 0.9501$

ขั้นต่อไปนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากรตัวอย่าง โดยขอความร่วมมือจากกองบังคับการตำรวจภูธร จังหวัดนครนายก และได้รับความร่วมมืออย่างดี ผู้วิจัยทอดแบบสอบถามทั้งสิ้น 250 คู่ เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับตรวจสอบความสมบูรณ์ได้ครบ 233 คู่ และนำไปหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมืออีกครั้ง โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (Cronbach's Alpha Coefficient) เช่นเดิม ข้อมูลการสื่อสารของคู่สมรส ได้ค่าความเชื่อมั่น $\bar{X} = 0.9186$ และข้อมูลความพึงพอใจในชีวิตสมรส ได้ค่าความเชื่อมั่น $\bar{X} = 0.8366$

การแปลผลคะแนน แบ่งเป็น

1. ระดับของการสื่อสารของคู่สมรส โดยกลุ่มตัวอย่างที่คะแนนระหว่าง 1.00 – 2.33 2.34 – 3.66 และ 3.67 – 5.00 จะถูกจัดไว้ที่ ระดับไม่ดี ปานกลาง และดี ตามลำดับ
2. ระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรส โดยกลุ่มตัวอย่างที่คะแนนระหว่าง 1.00 – 2.33 2.34 – 3.66 และ 3.67 – 5.00 จะถูกจัดไว้ที่ ระดับต่ำ ปานกลาง และสูง ตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์และสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) การแจกความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) วิเคราะห์หาความสัมพันธ์โดยใช้สถิติการทดสอบค่า Chi – square test

1.3 ผลการวิจัย

นำเสนอผลการวิจัยเป็น 4 ส่วน ได้แก่

1. ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง
2. ระดับของการสื่อสาร และความพึงพอใจในชีวิตสมรส ของคู่สมรส
3. ความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารของคู่สมรส และ ความพึงพอใจในชีวิตสมรส

4. ความสัมพันธ์ระหว่างแต่ละองค์ประกอบของการสื่อสารของกลุ่มสมรส และความพึงพอใจในชีวิตสมรส

1. ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิเคราะห์ข้อมูลนี้ เนื่องจากข้อมูลทั่วไปมี 2 ลักษณะ คือเป็นลักษณะส่วนบุคคล และรายคู่ เช่น อายุ การศึกษา อาชีพ เป็นรายบุคคล ดังนั้น จำนวนที่ใช้ในการหาค่าสถิติจะเป็น $n = 466$ ส่วนข้อมูลเกี่ยวกับ ความใกล้เคียงทางอายุ ระยะเวลาสมรส รายได้รวมของครอบครัว และจำนวนบุตร เป็นข้อมูลรายคู่ จำนวนที่ใช้ในการหาค่าสถิติจะเป็น $n = 233$

กลุ่มตัวอย่างมีสถานภาพ เป็นสามี ร้อยละ 50.0 และ เป็นภรรยา ร้อยละ 50.0 จากจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 466 คน

อายุของกลุ่มสมรส พบว่า กลุ่มตัวอย่าง 466 คน สามี มีอายุสูงสุด 57 ปี อายุต่ำสุด 25 ปี อายุโดยเฉลี่ยที่ 39.76 ปี และอายุที่พบมากที่สุดคือ 36 ปี สำหรับภรรยา มีอายุสูงสุด 53 ปี อายุต่ำสุด 22 ปี อายุโดยเฉลี่ยที่ 36.8 ปี และอายุที่พบมากที่สุดคือ 40 ปี เมื่อจัดเป็นช่วงอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นสามี ส่วนใหญ่มีอายุในช่วง 31 – 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.5 รองลงมาอยู่ในช่วงอายุ 41-50 ปี 20 – 30 ปี และ 50 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 17.8 4.5 และ 3.2 ตามลำดับ ในส่วนของภรรยา มีลักษณะเช่นเดียวกันกับของกลุ่มสามี คือ ส่วนใหญ่มีอายุในช่วง 31 – 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.5 รองลงมาอยู่ในช่วงอายุ 41-50 ปี 20 – 30 ปี และ 50 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 14.2 10.3 และ 1.1 ตามลำดับ

ระดับการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่าง 466 คน ที่เป็นสามี ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช./เทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 20.2 รองลงมาคือระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 12.4 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง / อนุปริญญา /เทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 10.3 ซึ่งการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง / อนุปริญญา และปริญญาตรี และจำนวนน้อยที่สุดคือ ร้อยละ 0.6 มีการศึกษาระดับประถมศึกษา (ป.4 / ป.6 / ป.7) สำหรับกลุ่มภรรยาส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช./เทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 15.9 รองลงมา คือ ระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 13.5 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง / อนุปริญญา /เทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 12.2 ระดับประถมศึกษา(ป.4/ป.6/ป.7) มีจำนวนน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 2.4

อาชีพของกลุ่มสมรส พบว่า กลุ่มตัวอย่าง 466 คน ที่เป็นสามี ส่วนใหญ่ร้อยละ 42.7 ประกอบอาชีพรับราชการ รองลงมาเป็นอาชีพ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 3.2 อาชีพรับจ้าง 3.0 พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.2 โดยที่กลุ่มภรรยาส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 20.8 รองลงมา คือ รับราชการ และค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 10.9 และ พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 3.4

ความใกล้เคียงกันทางอายุของกลุ่มสมรส พบว่า กลุ่มตัวอย่าง 233 คู่ คู่สมรสที่มีอายุใกล้เคียงกัน (0 – 2 ปี) มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.85 รองลงมา คือ อายุใกล้เคียงกันปานกลาง (3 – 5 ปี) ร้อยละ 36.90 และอายุใกล้เคียงกันน้อย (6ปีขึ้นไป) ร้อยละ 18.24 โดยมีความแตกต่างกันของอายุมากที่สุด อายุห่างกันถึง 26 ปี น้อยสุดคือมีอายุเท่ากัน โดยเฉลี่ยมีอายุต่างกันที่ 3.39 ปี และที่พบมากที่สุดมีอายุต่างกัน 2 ปี เมื่อนำข้อมูลมาจัดช่วงอายุที่ต่างกัน

รายได้รวมของครอบครัวต่อเดือน พบว่า กลุ่มตัวอย่าง 233 คู่ พบว่าส่วนใหญ่มีรายได้รวมต่อเดือน 10,001 - 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 48.07 รองลงมาคือ รายได้รวมต่อเดือน 20,001 - 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 25.75 ส่วนรายได้รวมต่อเดือน ต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 15.02 และรายได้รวมต่อเดือน 30,000 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 11.15 โดยมีรายได้รวมของครอบครัวสูงสุด 170,000.- บาท รายได้รวมน้อยที่สุด 7,000.- บาท รายได้เฉลี่ย 20,483.60 บาท รายได้รวมของครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างพบมากที่สุด 20,000.- บาท

ระยะเวลาสมรส จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 233 คู่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระยะเวลาสมรสกันตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 30.04 รองลงมาคือ ระยะเวลา 6 – 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.46 ระยะเวลาสมรส 0 - 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.45 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาสมรสน้อยที่สุดได้แก่ ระยะเวลา 11 - 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 18.03 โดยพบว่าคู่สมรสมีระยะเวลาสมรสนานที่สุด 35 ปี น้อยที่สุดมีเวลาสมรสไม่ถึง 1 ปี โดยเฉลี่ยแล้วมีระยะเวลาสมรส 11.73 ปี ส่วนมากกลุ่มตัวอย่างมีระยะเวลาสมรสที่ 10 ปี

จำนวนบุตรของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน 233 คู่ ส่วนใหญ่แล้วเป็นผู้ที่มีบุตร 1 คน มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 41.63 รองลงมาคือ มีบุตรจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 35.62 ส่วนไม่มีบุตร คิดเป็นร้อยละ 12 มีบุตร 3 คนขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 10.73 โดยพบว่าคู่สมรสมีบุตรมากที่สุดจำนวน 5 คน น้อยที่สุดคือยังไม่มีบุตรเลย โดยเฉลี่ยคู่สมรสมีบุตร 1 คน และส่วนมากก็มีบุตรที่ 1 คนเช่นกัน

2. ลักษณะของการสื่อสาร และความพึงพอใจในชีวิตสมรส ของคู่สมรส

2.1 การสื่อสารของคู่สมรสในภาพรวม ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี เท่ากับ 4.12 และองค์ประกอบทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการพูดคุยกันอย่างสม่ำเสมอ ด้านการเปิดเผยตนเองระหว่างกัน ด้านการเป็นผู้ฟังที่ดี ด้านการเข้าใจความหมายตรงกัน และด้านความเห็นอกเห็นใจกันและกัน แต่ละด้านมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 4.16 4.13 4.00 และ 3.87 ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายละเอียดขององค์ประกอบแต่ละด้าน พบว่าส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงเช่นกัน ดังนี้

ด้านการพูดคุยกันอย่างสม่ำเสมอ มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การสนทนาพูดคุยกันอยู่เสมอ การพูดคุยเป็นเรื่องจำเป็น การพูดคุยเพื่อหาทางแก้ปัญหาาร่วมกัน การได้ตอบการสนทนาด้วยเสมอ

ปรึกษาหารือกันทุกเรื่อง ทุกองค์ประกอบมีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับดี ที่คะแนน 4.18 4.17 4.14 4.06 และ 3.97 ตามลำดับ

ด้านการเปิดเผยตนเองระหว่างกัน มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การแสดงอารมณ์และความรู้สึกที่แท้จริง การเข้าใจความต้องการของอีกฝ่าย ได้ถูกต้อง การพูดคุยกันอย่างเปิดเผย ทุกองค์ประกอบมีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับดีที่คะแนน 4.02 4.00 และ 3.96 ตามลำดับ

ด้านการเป็นผู้ฟังที่ดี มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การยินดีรับฟังปัญหาซึ่งกันและกัน การให้ความสนใจและพูดคุยกัน การยอมรับความคิดเห็นที่ต่างกัน แต่ละองค์ประกอบมีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับดี ที่คะแนน 4.00 4.03 3.91 ตามลำดับ ยกเว้น การเปลี่ยนเรื่องทันทีเมื่อเริ่มพูดเรื่องที่อีกฝ่ายไม่สนใจ มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับปานกลาง ที่คะแนน 3.65

ด้านความเข้าใจความหมายตรงกัน มี 2 องค์ประกอบ ได้แก่ การเข้าใจความหมายอีกฝ่ายได้ดี และการมีคำพูดและท่าทางเฉพาะที่เข้าใจตรงกัน ทุกองค์ประกอบมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ระดับดี ที่คะแนน 3.93 และ 3.83 ตามลำดับ

ด้านความเห็นอกเห็นใจกันและกัน มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การห่วงใยซึ่งกันและกัน การให้กำลังใจและคำแนะนำ การเอาใจใส่ความรู้สึกกันและกันเสมอ แต่ละองค์ประกอบ มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับดี ที่คะแนน 4.11 4.07 3.98 ตามลำดับ ยกเว้น ความรู้สึกเหมือนต่างคนต่างอยู่ มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับปานกลาง ที่ 2.53

2.2 ความพึงพอใจในชีวิตสมรสภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง เท่ากับ 3.76 โดยมีองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความด้อยเปรียบสัมพัทธ์ และด้านความสมานฉันท์ทางบทบาท มีค่าเฉลี่ยระดับสูงเท่ากับ 4.05 และ 4.00 ตามลำดับ และองค์ประกอบด้านความสุขในด้านเพศสัมพันธ์ และด้านความเป็นเพื่อนคู่ชีวิต มีค่าเฉลี่ยระดับปานกลาง เท่ากับ 3.65 และ 2.3 เมื่อพิจารณารายละเอียดขององค์ประกอบแต่ละด้าน พบว่าส่วนใหญ่ยังมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงเช่นกัน โดย

ด้านความด้อยเปรียบสัมพัทธ์ ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ที่ระดับสูงเท่ากับ 4.05 มี 9 องค์ประกอบด้วยกัน ได้แก่ การเป็นตัวอย่างที่ดีให้ลูก ความภูมิใจในตัวคู่สมรส ความรู้สึกโชคดีที่ได้ใช้ชีวิตคู่กับคู่สมรส การคิดว่ามีครอบครัวที่อบอุ่น และการมีชีวิตคู่ราบรื่น ทั้ง 7 องค์ประกอบนี้มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ ระดับสูง เท่ากับ 4.11 4.07 4.05 3.98 และ 3.92 ตามลำดับ อีก 2 องค์ประกอบ ได้แก่ การมีความสุขเมื่อเห็นครอบครัวอื่นมีฐานะมั่นคง และ มีการไม่คิดแก้ปัญหาด้วยการแยกทาง มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ ระดับปานกลาง เท่ากับ 3.83 และ 3.78 ตามลำดับ

ด้านความสมานฉันท์ทางบทบาท ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ที่ระดับสูงเท่ากับ 4.00 มี 9 องค์ประกอบด้วยกัน ได้แก่ ความเห็นตรงกันด้านการหาเลี้ยงครอบครัวความเห็นตรงกัน ด้านการเลี้ยงบุตร ด้านการดูแลข้าวของ ด้านการเงิน ด้านการจัดเตรียมอาหาร ด้านการทำความสะดวก ด้านการดูแลต้นไม้ สัตว์เลี้ยง และ ด้านการรีดผ้า 4.11 4.06 3.90 3.87 3.77 3.75 3.69 ตามลำดับ โดยความเห็นตรงกันด้านการล้างถ้วย ชาม มีความพึงพอใจระดับปานกลาง ที่คะแนนเฉลี่ย 3.64

ด้านความสุขในด้านเพศสัมพันธ์ ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ที่ระดับปานกลาง เท่ากับ 3.65 มี 8 องค์ประกอบด้วยกัน ได้แก่ เพศสัมพันธ์เป็นความสุขในชีวิต การเปิดเผยความต้องการทางเพศ การตอบสนองความต้องการทางเพศซึ่งกันและกัน การมีความสุขทุกครั้งที่มีเพศสัมพันธ์ และการรู้วิธีทำให้อีกฝ่ายมีความสุข ทั้ง 5 องค์ประกอบ มีค่าเฉลี่ยระดับสูง เท่ากับ 4.01 3.93 3.90 3.82 และ 3.81 ตามลำดับ อีก 3 องค์ประกอบที่เหลือ ได้แก่ ความเห็นตรงกันในเรื่องจำนวนครั้งการมีเพศสัมพันธ์ การอายุที่จะบอกความรู้สึกทางเพศ และ ความรู้สึกอยากใกล้ชิดเป็นพิเศษกับผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยระดับปานกลาง เท่ากับ 3.47 2.69 และ 2.59 ตามลำดับ

ด้านความเป็นเพื่อนคู่ชีวิต ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจระดับปานกลาง เท่ากับ 3.32 มี 11 องค์ประกอบ ได้แก่ การปรึกษาปัญหาได้ทุกอย่าง การใช้เวลาว่างในการพักผ่อนด้วยกัน การเยี่ยมญาติของทั้งสองฝ่ายด้วยกัน การเป็นคู่ทุกข์ คู่ยาก การดูแลกันยามเจ็บป่วย จำนวนทั้ง 5 องค์ประกอบนี้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับสูง ที่ 3.70 3.79 3.87 3.97 และ 4.16 ตามลำดับ อีก 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การเก็บความรู้สึกคับข้องใจ การมองตาที่สามารถรู้ความรู้สึก การปรึกษาเพื่อนหรือญาติพี่น้อง การตัดสินใจเรื่องในครอบครัวคนเดียว ชีวิตสมรสทำให้ขาดอิสระ ที่มีค่าเฉลี่ยระดับปานกลางเท่ากับ 3.02 3.55 2.40 2.76 และ 2.65 ตามลำดับ และองค์ประกอบหัวข้อ คู่สมรสชอบเที่ยวเตร่กับเพื่อนตามลำพัง มีค่าเฉลี่ยระดับต่ำ เท่ากับ 2.32

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารของกลุ่มสมรส และ ความพึงพอใจในชีวิตสมรส

ในการหาความสัมพันธ์ ผู้วิจัยเลือกใช้สถิติการทดสอบค่า Chi - square เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารของกลุ่มสมรสและความพึงพอใจในชีวิตสมรสครอบครัวข้าราชการ ตำรวจภูธร จังหวัดนครนายก ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติการทดสอบค่า Chi - square (χ^2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างระดับการสื่อสารของกลุ่มสมรสโดยรวม กับ ระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวม โดยกำหนดตัวแปรทั้งหมด 9 ตัวแปร ประกอบด้วยตัวแปรต้น คือ การสื่อสารของกลุ่มสมรส จำนวน 5 ตัวแปร ได้แก่ การพูดคุยกันอย่างสม่ำเสมอ การเปิดเผยตนเองระหว่างกัน การเป็นผู้ฟังที่ดี ความเข้าใจความหมายตรงกัน ความเห็นอกเห็นใจกันและกัน และ ตัวแปรตาม คือ ความพึงพอใจในชีวิตสมรส จำนวน 4 ตัวแปร ได้แก่ ความเป็นเพื่อนคู่ชีวิต ความด้อยเปรียบ

สัมพันธ์ ความสมานฉันท์ทางบทบาท ความสุขในด้านเพศสัมพันธ์ พบว่า ระดับการสื่อสารของกลุ่มสมรสในภาพรวม มีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสในภาพรวม ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (ตารางที่ 18)

3.2 ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติการทดสอบค่า Chi – square (χ^2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างระดับการสื่อสารของกลุ่มสมรส จำนวน 5 ตัวแปร ได้แก่ การพูดคุยกันอย่างสม่ำเสมอ การเปิดเผยตนเองระหว่างกัน การเป็นผู้ฟังที่ดี ความเข้าใจความหมายตรงกัน ความเห็นอกเห็นใจกันและกัน กับ ระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวม พบว่า ระดับการสื่อสารของกลุ่มสมรส ทั้ง 5 ตัวแปร มีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสในภาพรวม ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (ตารางที่ 19-23)

3.3 ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติการทดสอบค่า Chi – square (χ^2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรส จำนวน 4 ตัวแปร ได้แก่ ความเป็นเพื่อนคู่ชีวิต ความค้อยเปรียบสัมพันธ์ ความสมานฉันท์ทางบทบาท ความสุขในด้านเพศสัมพันธ์ กับ ระดับการสื่อสารของกลุ่มสมรสโดยรวม พบว่า ระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรส ทั้ง 4 ตัวแปร มีความสัมพันธ์กับระดับการสื่อสารของกลุ่มสมรสโดยรวม ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (ตารางที่ 24-27)

3.4 ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติการทดสอบค่า Chi – square (χ^2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างระดับการสื่อสารของกลุ่มสมรส แต่ละองค์ประกอบของทั้ง 5 ตัวแปร รวม 18 องค์ประกอบ กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยรวม พบว่า ระดับการสื่อสารของกลุ่มสมรสทั้ง 5 ตัวแปร รวม 18 องค์ประกอบ มีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสในภาพรวม ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (ตารางที่ 28-45)

2. อภิปรายผล

การสื่อสารของกลุ่มสมรส

การสื่อสารของกลุ่มสมรสกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง โดยแบ่งออกตามแนวคิดของ Stinnett และ Walters (1983) ที่กล่าวถึงประสิทธิภาพของการสื่อสารระหว่างคู่สมรส มีองค์ประกอบ 5 ประการ ได้แก่ การพูดคุยกันอย่างสม่ำเสมอ การเปิดเผยตนเองระหว่างกัน การเป็นผู้ฟังที่ดี ความเข้าใจความหมายตรงกัน และความเห็นอกเห็นใจกันและกัน ซึ่งผู้วิจัยได้อภิปราย

ผลในแต่ละประเด็น โดยยกปัจจัยที่พบว่ามีผลต่อประสิทธิภาพการสื่อสารของกลุ่มสมรสและประเด็นที่น่าสนใจ ดังต่อไปนี้

1. การพูดคุยกันอย่างสม่ำเสมอ

ผลการศึกษาพบว่าพบว่า ค่าเฉลี่ยโดยรวมด้านการพูดคุยกันอย่างสม่ำเสมอ อยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในแต่ละองค์ประกอบ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการสนทนาพูดคุยกันอยู่สม่ำเสมอ การพูดคุยเป็นเรื่องจำเป็น การพูดคุยเพื่อหาทางแก้ปัญหาาร่วมกัน การได้ตอบสนองทนายด้วยเสมอ และมีการปรึกษาหารือกัน ทุกเรื่อง และ ระดับการพูดคุยกันอย่างสม่ำเสมอของกลุ่มสมรสมีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสในภาพรวม ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยค่า $p = 0.000$ โดยผู้วิจัยเห็นว่า การสื่อสารของกลุ่มสมรส โดยการพูดคุยกันอย่างสม่ำเสมอมีความสำคัญและมีความจำเป็นเป็นอย่างมากที่จะทำให้สามารถปรับตัวเข้าหากันได้ดียิ่งขึ้น เพราะว่าการใช้ชีวิตสมรสที่เปลี่ยนแปลงไป ย่อมมีผลกระทบต่อลักษณะการ ปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มสมรส กลุ่มสมรสที่เพิ่งใช้ชีวิตร่วมกันอาจจะมีเรื่องที่จะพูดคุยกันมากกว่า กลุ่มสมรสที่แต่งงานกันมานานแล้ว หรือในทางกลับกัน การใช้ชีวิตด้วยกันมานาน ก็อาจทำให้คู่สมรสมีเรื่องพูดคุยกันมากกว่าก็ได้ โดยแต่ละขั้นของวงจรชีวิตสมรส คู่สมรสต้องพบกับความเปลี่ยนแปลงในเหตุการณ์ต่าง ๆ อาทิเช่น การมีบุตร ปัญหาในครอบครัว ปัญหาในครอบครัว ปัญหาด้านอาชีพการงาน หรือปัญหาทางเศรษฐกิจ เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ทำให้คู่สมรสมีเวลาพูดคุยกันน้อยลงหรือเป็นไปไม่ได้ว่า อาจให้คู่สมรสบางคู่มีเรื่องที่ต้องปรึกษาหารือกันมากกว่าเดิมทั้งนี้ ประเด็นที่น่าสนใจ คือในปัจจุบันภรรยา ส่วนใหญ่จะออกไปทำงานนอกบ้านแต่ทว่าหน้าที่ที่เกี่ยวกับบุตรก็ยังคงเป็นภาระของฝ่ายภรรยา กล่าวได้ว่า ผู้หญิงที่แต่งงานแล้ว นอกจากความพร้อมที่จะเป็นภรรยา ยังต้องพร้อมที่จะเป็นมารดาอีกด้วย ดังนั้น ในขณะที่เมื่อมีบุตรเพิ่มเข้ามาเป็นสมาชิกใหม่ในครอบครัว สามีย่อมต้องสร้างความมั่นคงให้กับครอบครัว จึงต้องทุ่มเทเวลาให้กับหน้าที่การงาน เพื่อจะได้มีรายได้เพียงพอที่จะใช้จ่าย และยังครอบครัวมีจำนวนบุตรมากขึ้น ค่าใช้จ่ายในครอบครัวก็ต้องเพิ่มมากขึ้นไป สามีจะยุ่งอยู่กับงานจะไม่มีเวลาที่เป็นส่วนตัวกับภรรยา เวลาที่จะพูดคุยกันก็หายาก หรือ หากมีเวลาพูดคุยกันก็มักจะเป็นเรื่องของบุตรเสียมากกว่าจะเป็นเรื่องระหว่างกัน

ทั้งนี้ในชีวิตสมรสควรจะมีการปรึกษาคู่สมรสระหว่างคู่สมรส โดยการสื่อสารกันนี้ ไม่ได้จำกัดเพียงวงจภาษา ต้องรวมถึงอวัจนภาษาด้วย ซึ่งการสื่อสารด้วยอวัจนภาษา(เช่น น้ำเสียง สีหน้า แววตา ท่าทาง และการสัมผัส เป็นต้น) จะช่วยสร้างหรือเพิ่มความน่าเชื่อถือให้กับคู่สมรสได้มากกว่าคำพูด การสร้าง

ความสัมพันธ์ที่ดีของกลุ่มสมรสนั้นต้องเริ่มจากการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีการสื่อสารระหว่างกัน อย่างมีประสิทธิภาพ และการพูดคุยกันอย่างสม่ำเสมอเป็นการเริ่มต้นที่ดี แม้ว่าคู่สมรสต่างมีภาระหน้าที่มากมาย แต่หากพยายามหาเวลาพูดคุยกันในเรื่องต่างๆ ทุกๆ วัน ย่อมนำไปสู่ความใกล้ชิด และเกิดความเข้าใจกัน และช่วยขจัดช่องว่างระหว่างกันไปได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด ประสิทธิภาพการสื่อสารของ Stinnett & Walters และการศึกษาของ Narven ที่พบว่า คู่สมรสที่มีความสุขจะมีพฤติกรรมการสื่อสาร โดยมีการพูดคุยกันสูง แสดงความเข้าใจในคำพูดของกลุ่มสมรส มีการสื่อสารในเรื่องที่กว้าง พร้อมทั้งจะสื่อสารกันตลอดเวลา มีภาษาที่มีความหมายระหว่างกันเป็นส่วนตัว และ มีการใช้วจนภาษาที่แสดงถึงความรักต่อกัน

2. การเปิดเผยตนเองระหว่างกัน

จากการศึกษาวิจัย พบว่า ค่าเฉลี่ยโดยรวมด้านการเปิดเผยตนเองระหว่างกัน อยู่ใน ระดับสูง เมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยในแต่ละองค์ประกอบอยู่ใน ระดับสูงเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการพูดคุยกันอย่างเปิดเผย การแสดงอารมณ์และความรู้สึกที่แท้จริง และเข้าใจความต้องการของอีกฝ่ายได้ถูกต้อง จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า ระดับการเปิดเผยตนเองของกลุ่มสมรสมีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสในภาพรวม ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยค่า $p = 0.000$

โดยผู้วิจัยเห็นว่า ในระยะแรกของการความสัมพันธ์ ทั้งสามีและภรรยาต่างต้องทำความรู้จักและปรับตัวเข้าหากัน และมักจะพยายามทำตัวให้สอดคล้องกัน หรือคล้ายตามกันให้มากที่สุด อีกทั้งยังมีความเกรงอกเกรงใจกันอยู่ และไม่กล้าที่จะแสดงตัวตนที่แท้จริงต่อคู่สมรส ต่อมา เมื่อคู่สมรสคุ้นเคยกับการใช้ชีวิตร่วมกันแล้ว ความเกรงใจกันเริ่มลดน้อยลง จึงกล้าเปิดเผยตัวตนที่แท้จริงมากขึ้น กล้าแสดงอารมณ์ความรู้สึก และความต้องการของตัวเอง ตามทฤษฎีของ Health & Bryant (1992) กล่าวว่า การแก้ไขความขัดแย้งมีอยู่ 4 วิธี ได้แก่ การประนีประนอม การแข่งขัน การปรับให้เหมาะสม และ การหลีกเลี่ยง จะพบว่าคู่สมรสมีพฤติกรรมการแก้ไขความขัดแย้งในทุกวิธีที่กล่าวมา แต่สัดส่วนต่างกันในแต่ละวิธี โดยการประนีประนอมและการปรับให้เหมาะสมจะมี สัดส่วนมากกว่า โดยวิธีที่คู่สมรสใช้ได้แก่ การพูดคุยกันอย่างเปิดเผย การปรับความเข้าใจกัน ในขณะที่คู่สมรสบางส่วนใช้วิธีการแข่งขัน โดยการโต้แย้งกันด้วยเหตุผล และ อีกส่วนหนึ่งใช้วิธีการหลีกเลี่ยง โดยการเงียบหรือนิ่งเฉยไม่ตอบโต้ทั้งนี้การเงียบ หรือนิ่งเฉย จัดว่าเป็นพฤติกรรมการสื่อสารเชิงลบ ที่จะทำให้ความไม่พอใจต่าง ๆ ก่อตัวขึ้นและสะสมมากขึ้นจนฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งทนไม่ได้ แนวคิดของอูมาพร ตรังคสมบัติ กล่าวว่า คู่สมรสที่ใช้ความเงียบเพื่อซ่อนความรู้สึกบางอย่าง หรือ บางครั้งเพื่อควบคุมอีกฝ่ายหนึ่ง สรุปได้ว่าคู่สมรสควรที่จะพูดคุยกัน โดยเปิดเผยและใช้เหตุผลกันแทนที่จะใช้ความเงียบหรือนิ่งเฉย จึงเป็นการสนับสนุนงานวิจัยของ Levinger & Senn (1967

อ้างถึงโดย Bahr , 1989) พบว่า การสื่อสารระหว่างคู่สมรสที่เป็นไปอย่างเปิดเผยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตสมรส โดยคู่สมรสที่มีการสื่อสารอย่างเปิดเผยตนเอง จะมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสมากกว่าคู่ที่เปิดเผยความรู้สึกที่แท้ของตนเองน้อย

3. การเป็นผู้ฟังที่ดี

จากการศึกษาวิจัย พบว่า ค่าเฉลี่ยโดยรวมด้านการเป็นผู้ฟังที่ดี อยู่ในระดับสูง และเมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยแต่ละองค์ประกอบอยู่ในระดับสูงเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องยินดีรับฟังปัญหาซึ่งกันและกัน, ให้ความสนใจขณะพูดคุยกัน และ ยอมรับความเห็นที่ต่างกัน มีเพียงในเรื่องของคู่สมรสมักเปลี่ยนเรื่องพูดคุยทันทีเมื่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเริ่มพูดในเรื่องที่อีกฝ่ายไม่สนใจ อยู่ในระดับปานกลาง การวิจัยครั้งนี้พบว่า ระดับการเป็นผู้ฟังที่ดีของคู่สมรสมีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสในภาพรวม ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยค่า $p = 0.000$

ผู้วิจัยเห็นว่า การที่ระดับการเป็นผู้ฟังที่ดี มีผลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรส เนื่องจาก วงจรชีวิตสมรสที่คู่สมรสต้องผ่านขั้นตอนต่างๆมาหลายอย่าง โดยผู้วิจัยเห็นว่า การยอมรับฟังความคิดเห็นของคู่สมรส ถือว่าเป็นการให้เกิดสติและเห็นถึงความสำคัญของคู่สมรส จะทำให้คู่สมรส สามารถรับรู้ถึงความคิด รับรู้ถึงปัญหาความคับข้องใจของคู่สมรส ทำให้การสื่อสารเกิดประสิทธิภาพและเป็นไปอย่างเข้าใจและเกิดความพึงพอใจในชีวิตสมรส สอดคล้องกับแนวคิดของ Booth & White ที่กล่าวว่า ระดับการเป็นผู้ฟังที่ดี จะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการสื่อสารรวมทั้งการจัดการกับความขัดแย้งในชีวิตสมรส เพราะมองเห็นทางแก้ไขได้ดีกว่า คู่สมรสที่มักขัดแย้งกัน เป็นเพราะต่างฝ่ายต่างไม่ฟังกัน และธรรมชาติของผู้หญิงชอบพูด ไม่เก็บความรู้สึก เมื่อมีปัญหาต้องการระบาย จึงต้องการคนรับฟัง หากสามีเข้าใจในข้อนี้ รับฟังอย่างตั้งใจ ก็จะช่วยป้องกันไม่ให้เกิดความขัดแย้งในชีวิตสมรสได้ทางหนึ่ง ส่วนภรรยา นั้น ในความสัมพันธ์ที่พบเห็นโดยทั่วไป ภรรยาชอบแสดงบทบาทเป็นผู้ฟังที่ดีอยู่แล้ว เมื่อสามีเล่าหรือระบายความเครียดจากการทำงานหรือปัญหาต่าง ๆ ภรรยาก็ยินดีรับฟังและให้กำลังใจสามี ดังนั้นระดับการเป็นผู้ฟังที่ดีมีผลต่อระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรส

4. การเข้าใจความหมายตรงกัน

จากการศึกษาวิจัย พบว่า ค่าเฉลี่ยโดยรวมด้านความเข้าใจความหมายตรงกัน อยู่ในระดับสูง และเมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยแต่ละองค์ประกอบอยู่ในระดับสูงเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเข้าใจความหมายอีกฝ่ายได้ดี และมีคำพูดและท่าทางเฉพาะที่เข้าใจตรงกัน การวิจัยครั้งนี้พบว่าระดับการเข้าใจความหมายตรงกันมีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสในภาพรวม ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยค่า $p = 0.000$

โดยผู้วิจัยเห็นว่า การที่ฝ่ายหนึ่งไม่แสดงความรู้สึก หรือบอกความต้องการให้ชัดเจน ย่อมทำให้คู่สมรสอีกฝ่ายไม่สามารถเข้าใจความคิดของตนได้ อันจะนำมาซึ่งความขัดแย้งในที่สุด ดังนั้น คู่สมรสจะต้องสื่อสารกันอย่างถูกต้องและบอกความต้องการของตนให้ชัดเจน เพื่อจะทำการสื่อสารนั้นเป็นไปด้วยความเข้าใจในความหมายตรงกัน ซึ่งสอดคล้องกับ อูมาพร ตรีงคสมบัติ (2545) กล่าวว่า การอยู่ด้วยกันมานานไม่ได้เป็นเครื่องรับรองว่าสามีภรรยาจะเข้าใจกันเสมอไป ทั้งนี้เพราะบุคคลมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เป็นไปได้ยากที่คู่สมรส 2 ฝ่ายจะสามารถเข้าใจกันถูกต้องเสมอ หากต้องการให้อีกฝ่ายหนึ่งทำสิ่งใดก็ควรบอกให้รู้อย่างชัดเจน แม้คู่สมรสจะอยู่ด้วยกันมายาวนานก็ตาม คู่สมรสก็ควรจะต้องสื่อสารกันอย่างถูกต้องและชัดเจน เพื่อจะได้เข้าใจความหมายได้ตรงกัน และเมื่อพิจารณาจากความแตกต่างของผู้ชายและผู้หญิง จะเห็นได้ว่าเพศหญิงเป็นเพศที่มีความละเอียดอ่อนช่างจดจำ และใส่ใจกับเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ ในขณะที่สามีให้ความสำคัญกับหน้าที่การงาน เพื่อหารายได้มาจุนเจือครอบครัวมากกว่า ดังนั้น ภรรยา น่าจะรับรู้และเข้าใจถึงความหมายของการแสดงออกหรือพฤติกรรมของสามี ในการสื่อสารโดยทั่วไปแล้ว ผู้หญิงชอบที่จะพูดคุยมากกว่า เมื่อเทียบกับผู้ชาย และผู้หญิงยังแสดงออกทางด้านอารมณ์ความรู้สึกมากกว่า ในขณะที่ผู้ชายไม่ค่อยแสดงออกทางด้านอารมณ์มากนัก การที่ฝ่ายหนึ่งไม่แสดงความรู้สึกหรือบอกความต้องการให้ชัดเจน ย่อมทำให้คู่สมรสอีกฝ่ายไม่สามารถเข้าใจความคิดของตนได้ อันจะนำมาซึ่งความขัดแย้งในที่สุด มีงานวิจัยโดย Shimoda (1983, อ้างถึงโดย Bahr, 1989) ที่พบว่า ความพึงพอใจในชีวิตสมรสของภรรยาขึ้นอยู่กับ การได้รับความรัก ความห่วงใยจากสามี และพบว่า สามีมีการแสดงความรักความห่วงใยต่อภรณาน้อยกว่าที่ภรรยาต้องการ และน้อยกว่าที่สามีเองต้องการด้วย นั่นคือ ภรรยาต้องการให้สามีแสดงความรักความห่วงใยต่อตนเองมากกว่าที่เป็นอยู่ และ สามีก็คาดหวังว่า ตนน่าจะแสดงความรักความห่วงใยต่อภรรยาได้มากกว่าที่เป็นอยู่เช่นกัน

5. การเห็นอกเห็นใจ และให้กำลังใจกัน

จากการศึกษาวิจัย พบว่า ค่าเฉลี่ยโดยรวมด้านความเห็นอกเห็นใจกันและกัน อยู่ในระดับสูง และเมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยแต่ละองค์ประกอบอยู่ในระดับสูงเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องความห่วงใยซึ่งกันและกัน ให้กำลังใจและคำแนะนำ เอาใจใส่ความรู้สึกกันและกันเสมอ มีเพียงในเรื่องของคู่สมรสเมื่ออยู่ด้วยกันทุกวัน บางครั้งรู้สึกเหมือนต่างคนต่างอยู่ อยู่ในระดับปานกลาง การวิจัยครั้งนี้พบว่าระดับการเห็นอกเห็นใจและให้กำลังใจกัน มีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสในภาพรวม ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยค่า $p = 0.000$

โดยผู้วิจัยเห็นว่า ความเห็นอกเห็นใจกันและกัน ให้กำลังใจเมื่อคู่สมรสของตนต้องเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคทั้งชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว ให้คำชมเชยเมื่อคู่สมรสทำสิ่งดี ๆ ล้วนเป็นสิ่งสำคัญที่ส่งเสริมให้ชีวิตคู่เป็นไปอย่างราบรื่นและเข้าใจกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมเกียรติ เบญจศาสตร์ (2541) ซึ่งศึกษาโครงสร้างความพึงพอใจในความรักความอบอุ่นในชีวิตสมรส พบว่า คู่สมรสส่วนใหญ่มีการให้กำลังใจกันและกันอยู่ในระดับที่ต้องเพิ่มเติมมากพอสมควร โดยเขาให้ความเห็นว่า การให้กำลังใจเป็นการให้พลังต่อกันเพื่อให้มีชีวิตอยู่ต่อไปได้อย่างมีความสุข และต่อสู้อุปสรรคต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิต การดำเนินชีวิตคู่หากต่างฝ่ายต่างคิดไปเองว่าอีกฝ่ายต่างคิดไปเองว่าอีกฝ่ายหนึ่งคงรับรู้แล้ว และไม่จำเป็นต้องแสดงออกมากนักนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง หากคู่สมรสแสดงออกให้อีกฝ่ายหนึ่งรับรู้อย่างชัดเจน ย่อมทำให้เกิดความมั่นใจต่อคู่สมรสมากขึ้น อุมาพร ตรังคสมบัติ(2545) สรุปไว้ว่า ภรรยา มักให้ความสำคัญกับความสำเร็จที่ละเอียดอ่อน และเมื่ออยู่ด้วยกันนานวันเข้าก็ยิ่งเพิ่มความรัก ความผูกพัน และเอื้ออาทรกันมากขึ้น ในขณะที่สามีมีบุคลิกภาพที่ต่างไป คือ ไม่ชอบแสดงออกทางอารมณ์ความรู้สึกมากนัก

จากที่กล่าวมา คู่สมรสจึงต้องแสดงความเห็นอกเห็นใจ และให้กำลังใจแก่กัน ไม่ว่าจะทางวาจา หรือด้วยการกระทำใด ๆ ที่จะทำให้คู่สมรสอีกฝ่ายรับรู้และมั่นใจได้ เพราะโดยส่วนใหญ่แล้ว คู่สมรสมักจะละเลยการชมเชยกันเมื่ออีกฝ่ายทำสิ่งที่ดี หรือแสดงออกไม่ชัดเจน เพราะคิดว่าอีกฝ่ายน่าจะรู้อยู่แล้วไม่จำเป็นต้องบอกกล่าวหรือแสดงออกไม่ชัดเจน แต่ในทางกลับกันหากว่าคู่สมรสอีกฝ่ายทำผิด กลับตำหนิด้วยวาจาหรือทำทางอย่างชัดเจน เช่นเดียวกับแนวคิดของ Stinette ที่กล่าวถึงคุณสมบัติของครอบครัวที่มีคุณภาพว่า มีอยู่ทั้งหมด 6 ประการ และหนึ่งประการที่สำคัญมาก คือ การชื่นชมคุณค่าของคนในครอบครัว ซึ่งเขาได้ค้นพบจากการวิจัยว่า การชื่นชมคุณค่าของคนในครอบครัวนั้น แม้ว่าจะเป็นสิ่งที่ทำได้ง่ายมาก แต่มักจะถูกมองข้ามไป สนับสนุนแนวคิดของสายสุรี จุติกุล ที่กล่าวว่า สามีและภรรยาต้องให้กำลังใจกันและกัน โดยอาจจะเป็นการพุดร้อมด้วยท่าทางที่พร้อมจะสนับสนุนอยู่เสมอ ชมเชยในสิ่งที่ทำถูกต้องแล้วเสริมทางบวก ขจัดทางลบ ชี้แนะทางออกหลาย ๆ ทาง ให้มีทางเลือก และให้เขาเลือกเองได้

ความพึงพอใจในชีวิตสมรส

ความพึงพอใจในชีวิตสมรสของคู่สมรส เป็นการปรับตัวเข้าหากันได้ ที่มีความเป็นหนึ่งเดียวกัน มีความสุข มีคุณภาพชีวิตสมรสที่ดี ในการวิจัยนี้มุ่งเน้นศึกษาความพึงพอใจด้านการสื่อสารระหว่างคู่สมรส โดยจำแนกความพึงพอใจในชีวิตสมรสออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ความเป็นเพื่อนคู่ชีวิต ความค้อยเปรียบสัมพันธ์ ความสมานฉันท์ทางบทบาท และความสุขในด้านเพศสัมพันธ์

ความพึงพอใจในชีวิตสมรส ด้านความเป็นเพื่อนคู่ชีวิต

จากการศึกษาวิจัย พบว่า ค่าเฉลี่ยโดยรวมด้านความเป็นเพื่อนคู่ชีวิต อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบด้านความเป็นเพื่อนคู่ชีวิต พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยระดับสูง ในเรื่องของการดูแลกันยามเจ็บป่วย การเป็นคู่ทุกข์คู่ยาก การเยี่ยมญาติของทั้งสองฝ่ายด้วยกัน, การใช้เวลาว่างในการพักผ่อนด้วยกันและการปรึกษาปัญหาได้ทุกอย่าง ในขณะที่ด้านความเป็นเพื่อนคู่ชีวิตของกลุ่มตัวอย่างที่มีค่าเฉลี่ยระดับปานกลาง ได้แก่ การมองตาที่สามารถรู้ความรู้สึก, การเก็บความรู้สึกคับข้องใจ การตัดสินใจเรื่องในครอบครัวคนเดียว ชีวิตสมรสทำให้ขาดอิสระและการปรึกษาเพื่อนหรือญาติพี่น้อง ส่วนองค์ประกอบด้านความเป็นเพื่อนคู่ชีวิตที่ระบุว่าคู่สมรสชอบเที่ยวเตร่กับเพื่อนตามลำพัง อยู่ในระดับต่ำ

โดยผู้วิจัยเห็นว่า การที่คู่สมรสทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันในยามว่าง ทั้งกิจกรรมภายในและภายนอกบ้าน เช่น การไปเยี่ยมเยียนเพื่อน ๆ ด้วยกัน มีเวลาพูดคุยปรึกษาหารือกันและการไปรับประทานอาหารนอกบ้านด้วยกัน จะเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดสัมพันธภาพที่แน่นแฟ้นและทำให้เกิดความพึงพอใจในชีวิตสมรสด้วย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Renne (1970 : 32) ที่พบว่าความพึงพอใจในชีวิตสมรสมีแนวโน้มสูงในคู่สมรสที่ใช้เวลาว่างไปเยี่ยมเยียนเพื่อนฝูงหรือญาติด้วยกันบ่อย ๆ อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับความรักความอบอุ่นในครอบครัว

ความพึงพอใจในชีวิตสมรส ด้านความด้อยเปรียบสัมพัทธ์

จากการศึกษาวิจัย พบว่า ค่าเฉลี่ยโดยรวมด้านความด้อยเปรียบสัมพัทธ์ อยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบด้านความด้อยเปรียบสัมพัทธ์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยระดับสูง ในเรื่องของการเป็นตัวอย่างที่ดีให้ลูก ความภูมิใจในตัวคู่สมรส รู้สึกโชคดีที่ได้ใช้ชีวิตคู่ร่วมกับคู่สมรส, การคิดว่ามีครอบครัวที่อบอุ่น ชีวิตคู่ราบรื่น มีความสุขเมื่อเห็นครอบครัวอื่นมีฐานะมั่นคงและไม่คิดแก้ปัญหาด้วยการแยกทาง ในขณะที่องค์ประกอบด้านความด้อยเปรียบสัมพัทธ์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยปานกลาง ในเรื่องของความพยายามให้ทัดเทียมครอบครัวอื่นและรู้สึกว่าครอบครัวอื่นไม่มีปัญหาเรื่องรายได้ – รายจ่าย

โดยผู้วิจัยเห็นว่า นอกจากการสื่อสารที่ถูกต้องแล้ว ความรู้สึกภายในใจของคู่สมรสก็มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่ากัน หากคู่สมรสมีความรู้สึกที่ดี ภูมิใจในคู่สมรสของตนเองแล้ว ย่อมจะก่อให้เกิดความอบอุ่นในครอบครัว สามารถแก้ไขปัญหาด้านต่าง ๆ ได้อย่างราบรื่น แต่ในทางตรงกันข้าม หากคู่สมรสมีความรู้สึกที่ไม่ดีกับอีกฝ่ายหนึ่ง เปรียบเทียบคู่สมรสของตนเองกับคู่สมรสของคนอื่น อาจจะทำให้เกิดเป็นปมด้อยและความขัดแย้งภายในใจจนเกิดเป็นปัญหาความขัดแย้งของคู่สมรสที่รุนแรงต่อไปก็ได้

ความพึงพอใจในชีวิตสมรส ด้านความสมานฉันท์ทางบทบาท

จากการศึกษาวิจัย พบว่า ค่าเฉลี่ยโดยรวมด้านความสมานฉันท์ทางบทบาท ของกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยระดับสูง ในเรื่องของความเห็นตรงกันด้านการเลี้ยงดูบุตร, การดูแลข้าวของ, การเงิน การจัดเตรียมอาหาร การทำความสะอาด การดูแลต้นไม้ สัตว์เลี้ยงและการรีดผ้า ในขณะที่องค์ประกอบของด้านความสมานฉันท์ ทางบทบาทระหว่างความเห็นตรงกันด้านการล้างถ้วยชามอยู่ในระดับปานกลาง

โดยผู้วิจัยเห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นตรงกันเกี่ยวกับสิ่งที่แต่ละฝ่ายได้คาดหวังไว้ รวมทั้งการปฏิบัติในบทบาทใดบทบาทหนึ่ง ตลอดจนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการคาดหวังทางบทบาทซึ่งกันและกัน และ กลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังทางบทบาทที่สอดคล้องกัน สร้างความปรองดองกัน ไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งกัน เช่นการช่วยทำงานภายในบ้าน หรือ การที่คู่สมรสออกทำงานนอกบ้านเพื่อช่วยหารายได้นำมาสู่ครอบครัว เมื่อคู่สมรสมีความคิดเห็นตรงกันในเรื่องที่คาดหวังหรือต้องการให้ปฏิบัติตาม ก็ทำให้เกิดความพอใจในชีวิตสมรส ยังมีความคิดเห็นตรงกัน หรือปฏิบัติตามมากขึ้นก็จะทำให้ความพึงพอใจในชีวิตสมรสมากขึ้นเช่นกัน จากการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับ อุบลรัตน์ พิชญ์ชยะนนท์ (2531) พบว่าความสมานฉันท์ ทางบทบาทมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตสมรส กล่าวคือ คู่สมรสที่มีความสมานฉันท์ทางบทบาทต่ำจะมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสต่ำ และคู่สมรสที่มีความสมานฉันท์ทางบทบาทสูงจะมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสสูง สอดคล้องกับการศึกษาของ Stuckert (1963) , Chadwick & Albert & Kunz (1967) และ Hawkins & Johnson (1968 อ้างในอุบลรัตน์ ,2531) พบว่า ความสอดคล้องเกี่ยวกับความสมานฉันท์ทางบทบาทของสามีและภรรยาที่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับความพึงพอใจในชีวิตสมรส

ความพึงพอใจในชีวิตสมรส ด้านความสุขในด้านเพศสัมพันธ์

จากการศึกษาวิจัย พบว่า ค่าเฉลี่ยโดยรวมด้านความสุขในด้านเพศสัมพันธ์ ของกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจโดยรวมในระดับกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยระดับสูง ในเรื่องของเพศสัมพันธ์เป็นความสุขในชีวิต การเปิดเผยความต้องการทางเพศ, การตอบสนองความต้องการทางเพศซึ่งกันและกัน การมีความสุขทุกครั้งที่มีเพศสัมพันธ์, การรู้วิธีทำให้อีกฝ่ายมีความสุข ในขณะที่องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยปานกลาง ในเรื่องของ เห็นตรงกันในเรื่องจำนวนครั้งการมีเพศสัมพันธ์ การอายุที่จะบอกความรู้สึกทางเพศ และความรู้สึกอยากใกล้ชิดเป็นพิเศษกับผู้อื่น

โดยผู้วิจัยเห็นว่า กลุ่มตัวอย่างได้รับการตอบสนองความต้องการทางเพศ ในระดับปานกลางทั้งนี้เพราะในสังคมไทยผู้หญิงได้รับการตั้งสอนเรื่องพฤติกรรมการรักษานวลสงวนตัวและปกปิดมาแต่โบราณ โดยถือว่าเรื่องที่น่าอับอายไม่ควรพูดถึง ผู้หญิงที่แสดงออกในเรื่องนี้อย่างเปิดเผยจะ

ถูกสังคมประณามว่าเป็นผู้หญิงไม่ดี ไม่มีคุณค่า ความเชื่อนี้เป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดอุปสรรคในการดำเนินชีวิตสมรสได้ คู่สมรสจะต้องรู้จักที่จะปรับตัวทางเพศ รู้จักให้ความสุขทางเพศซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับการศึกษาในแง่จิตวิทยาที่กล่าวว่า เพศสัมพันธ์เป็นสิ่งที่มีความจำเป็นในชีวิตสมรส ชีวิตสมรสที่มีความสุข ควรมีความพึงพอใจต่อการตอบสนองต่อทางเพศระหว่างกัน สิ่งนี้จะทำให้สัมพันธ์ภาพระหว่างคู่สมรสดำเนินไปได้อย่างราบรื่น (ปีทมา คุปตจิต, 2533 :50) และสอดคล้องกับแนวคิดของ เบอร์ (Burr, 1973 : 41) ที่สรุปว่า ถ้าความปรารถนาของบุคคล เช่น ความต้องการทางเพศ ได้รับการตอบสนองในระดับที่พึงพอใจ อาจเป็นผลกระทบทางบวก และทำให้เกิดความพึงพอใจและความสุขในด้านเพศสัมพันธ์เป็นเรื่องที่มีความละเอียดอ่อน และหากคู่สมรสมีความเข้าใจถึงความต้องการของอีกฝ่ายหนึ่ง และมีความสุขในการมีเพศสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอ จะทำให้ชีวิตสมรสมีความสมบูรณ์และยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับ สุชาติ โคมประยูร (2525 : 101) ความสัมพันธ์ทางเพศเป็นเรื่องจำเป็นและขาดไม่ได้ในชีวิตสมรส เนื่องจากว่าทุกคนมีความต้องการทางเพศหรือกามารมณ์และต้องการได้รับการสนองตอบจากคู่สมรสเสมอ ความสัมพันธ์ทางเพศซึ่งทั้งสองฝ่ายพึงพอใจ เป็นทางหนึ่งที่สามารถจะช่วยทำให้ชีวิตสมรสสมบูรณ์แบบ และมีความสุขได้อย่างแท้จริง

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ผลการศึกษา พบว่า การสื่อสารของคู่สมรสที่มีผลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรสได้ดี ประกอบด้วย การพูดคุยกันอย่างสม่ำเสมอ การเปิดเผยตนเองระหว่างกัน การเป็นผู้ฟังที่ดี ความเข้าใจความหมายตรงกัน และความเห็นอกเห็นใจ และให้กำลังใจกัน จึงควรจัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมหรือเปิดโอกาสให้ข้าราชการตำรวจภูธรจังหวัดนครนายก และ คู่สมรสปฏิบัติต่อกัน ดังนี้

1.1 - ควรหาเวลาพูดคุยกันทุกวันเพื่อบอกเล่าเรื่องต่าง ๆ และ ทุกเวลาที่ต้องการปรึกษาหารือเพื่อแก้ไขปัญหาร่วมกัน หรือ เพื่อความคิดเห็น และต้องพยายามเป็นผู้ฟังที่ดีด้วย

- เปิดเผยความรู้สึก ความต้องการให้อีกฝ่ายหนึ่งได้รับรู้ และ เข้าใจตรงกัน เพื่ออีกฝ่าย จะได้ตอบสนองได้อย่างถูกต้อง

- ควรพัฒนาการสื่อสารเชิงบวก ทั้งด้านภาษาพูด และ ภาษากาย ท่าทางกิริยา และ เตือนใจตนเองอยู่เสมอว่า ต้องคิดให้ดีก่อนที่จะพูดดี ๆ หลีกเลี่ยงการบ่นว่า เสียดสี แดกดัน หรือ วิจารณ์ในสิ่งที่ไม่ดีของอีกฝ่าย

- สามีภรรยาควรจะต้องมีความอดทนในการปรับตัวเรื่องเพศ ตระหนักไว้เสมอว่า ความสุขจากเพศสัมพันธ์จึงเป็นความสุขที่ทั้งสองฝ่ายควรจะได้รับ

- คู่สมรสควรตกลงกัน ในเรื่องการแบ่งความรับผิดชอบตามความคาดหวังทางบทบาท และพูดคุยกันให้เข้าใจ ยอมรับ และ ภูมิใจในครอบครัวของตนเอง

1.2 กองบังคับการตำรวจนครบาล จังหวัดนครนายก ประสานกับ กรมสุขภาพจิต จัดให้มีการให้คำปรึกษา แนะนำปัญหาครอบครัว บริการเตรียมความพร้อมก่อนการแต่งงาน สำหรับข้าราชการตำรวจ

1.3 ผู้บังคับบัญชาควรเป็นตัวอย่างที่ดีด้านการดำเนินชีวิตสมรส ให้แก่ ได้บังคับบัญชา

1.4 สมาคมแม่บ้านตำรวจ มีกิจกรรมหลักในด้านการส่งเสริม และ พัฒนาคุณภาพชีวิตครอบครัวของข้าราชการตำรวจ

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรศึกษาเรื่อง “ ความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารของคู่สมรสและความพึงพอใจในชีวิตสมรสครอบครัวข้าราชการตำรวจในสังกัดอื่น ๆ หรือ กลุ่มตัวอย่างใน อาชีพ อื่น เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตสมรสต่อไป

3.2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับชีวิตสมรส เรื่องส่วนตัวบางเรื่องเป็นข้อมูลที่ละเอียดอ่อน ควรใช้วิธี สัมภาษณ์แทน เพื่อสร้างความรู้สึที่ดีและเป็นกันเองกับผู้ตอบ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมสุขภาพจิตกระทรวง สาธารณสุข (2540) *เพศสัมพันธ์ในชีวิตคู่ คู่มือการครองเรือน* นนทบุรี
สำนักพิมพ์กรมสุขภาพจิต
- จำเนียร รักษาภักดี (2544) “การศึกษาเรื่องจริยธรรมคู่สมรสตามหลักพระพุทธศาสนา”
วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพุทธศาสนศึกษา
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- จันทร์เพ็ญ คุปต์กาญจนกุล (2526) “ตัวแบบสมมติฐานความพึงพอใจในชีวิตสมรส : การทดสอบ
เฉพาะกรณีข้าราชการกระทรวงอุตสาหกรรม” วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมวิทยาและ
มานุษยวิทยา มหาบัณฑิต (สังคมวิทยา) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ฉันทจิต จริยจรูญโรจน์ (2541) “การเปรียบเทียบความพึงพอใจในชีวิตสมรสของกลุ่มสมรสที่มีการ
จับคู่ของบทบาททางเพศต่างกัน” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขา
จิตวิทยา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ชัยวัฒน์ ปัญงพงศ์ และคณะ (2524) *เพศศึกษาแผนใหม่* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์
- ชื้อสุข ฤกษ์งาม (2537) “บทบาทที่คาดหวัง และบทบาทที่ปฏิบัติจริงของพ่อในมุมมองของวัยรุ่น”
ศึกษากรณีนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์ปริญญา
พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- ฉิมมพร ศรีสังข์ (2539) “ความพึงพอใจในชีวิตสมรสของข้าราชการตำรวจในเมืองพัทยา”
วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- เดือนเพ็ญ วอนเพียร (2531) “การแบ่งรับงานบ้านของสามี” วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาและ
มานุษยวิทยา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ทวีร์สมิ ธนาคม (2542) “ครอบครัวสัมพันธ์” กรุงเทพมหานคร : วิทยาลัยกิจการพิมพ์
- เทียนทิพย์ ไชยฉัตรเวชกุล (2543) “บทบาทของบิดาในทัศนคติของบุตรวัยรุ่น” วิทยานิพนธ์
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
- นฤพนธ์ จารนัย (2543) “การศึกษาเรื่องความพึงพอใจในชีวิตสมรสของข้าราชการตำรวจตระเวน
ชายแดน” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล
- นิตยา พิริยะธรรมทวงศ์ (2533) “ การศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะทางด้านประชากร เศรษฐกิจและ
สังคม ระหว่างผู้หย่าร้างและผู้ไม่หย่าร้าง ในเขตกรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์
ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิจัยประชากรและสังคม บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหิดล

- บุญประคอง ภาณุรัตน์ (2531) “ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความไม่มั่นคงในชีวิตสมรส : ศึกษากรณีสตรีที่สมรสแล้ว ภาครัฐบาล รัฐวิสาหกิจและเอกชน” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ และมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยมหิดล
- ปีทมา กุปตจิต (2533) “ความสัมพันธ์ระหว่างภาพลักษณ์ สัมพันธภาพในกลุ่มสมรส กับพฤติกรรม การเผชิญภาวะเครียดในผู้ป่วยมะเร็งเต้านม ภายหลังได้รับการตัดเต้านม” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพยาบาลศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
- มัลลิกา สมสกุล (2543) “คุณภาพชีวิตสมรส : กรณีศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจ ในชีวิตสมรสของข้าราชการสำนักงานงบประมาณกรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- รองศาสตราจารย์ประจักษ์ วัลลือโก (2548) “วิชา นศ.5002 ความรู้เบื้องต้นทางการสื่อสาร” คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก
- รุจยา ชัชวาลยางกูร (2541) “ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตสมรสกับการเกิดเพศสัมพันธ์ นอกคู่สมรส : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงพยาบาลพระนั่งเกล้าและโรงพยาบาลบาราศนราดูร จังหวัดนนทบุรี” ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- วรรณมา คงสุริยะนาวิน (2540) “ประสบการณ์การดำเนินชีวิตของกลุ่มสมรสที่ภรรยาติดเชื้อเอชไอวี” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาประชากรศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
- วันทนา กลิ่นงาม “รายงานการวิจัยภาวะการหย่าร้างของประชากรไทย ในเขตกรุงเทพมหานคร ระหว่างปี พ.ศ. 2512 – 2521 :กรณีศึกษาจากทะเบียนการหย่า” วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- วิพรรณ ประจวบเหมาะ – รุฟโฟโล และเกื้อ วงศ์บุญสิน (2522) “ลักษณะทางด้านประชากรใน อนาคตที่ทำให้ประเทศไทยประสบความสำเร็จในการวางแผนครอบครัว” เอกสารการประชุมวิชาการทางประชากรศาสตร์แห่งชาติ วันที่ 19 – 20 พฤศจิกายน 2537
- วิวัฒน์ไชย ศรีมานพ (2543) “ความคิดเห็นของกำลังพลต่อผลกระทบที่เกิดต่อครอบครัว กำลังพล” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต โรงเรียนเสนาธิการทหารบก สถาบันวิชาการทหารชั้นสูง

- วิโรจน์ สัตโธ (2544) “การศึกษาสัมพันธภาพระหว่างลักษณะครอบครัว ปฏิสัมพันธ์ในครอบครัวและความสำเร็จในชีวิตสมรสของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- สุพัชรีย์ หนูใหญ่ (2541) “ความสัมพันธ์ในครอบครัวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ในศึกษานักศึกษา มหาวิทยาลัยของรัฐ ในกรุงเทพมหานคร” บัณฑิตวิทยาลัยศิลปศาสตรมหาวิทยาลัย (คหกรรมศาสตร์ศึกษา) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- วีระพล ไหญ่อรุณ (2544) “ปัจจัยที่มีผลต่อความรุนแรงในครอบครัวตำรวจ ศึกษาเฉพาะ กรณีนายตำรวจชั้นประทวนที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานีตำรวจนครนายก” บัณฑิตวิทยาลัยคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- สุพัตรา สุภาพ (2539) *ปัญหาสังคม กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิชย์*
- ศักดิ์ดา ชำคม (2540) “รูปแบบการสื่อสารในครอบครัว ตามการรับรู้ของเด็กและเยาวชน ที่กระทำผิดกฎหมายในกรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- อัษฎิภรณ์ นิลอรุณ (2540) “การเปิดรับข่าวสาร การสื่อสารในครอบครัว และการตัดสินใจในครอบครัวของกลุ่มสตรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- อัษฎางค์ กวีวัฒนา (2539) “ความคาดหวังของบุตรวัยรุ่นต่อบทบาทพ่อ” สาขาวิชาการจัดการแรงงานและสวัสดิการสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกริก
- อุบลรัตน์ พิษณุชยะนนท์ (2531) “คุณภาพชีวิตสมรส : ศึกษากรณีข้าราชการสังกัด กรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยามหาบัณฑิต (สังคมวิทยา) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- กรมสุขภาพจิตกระทรวงสาธารณสุข (2540) “เพศสัมพันธ์ในชีวิตคู่ คู่มือการครองเรือน” หน้า 17 – 20
- ศศิธร ธัญลักษณ์นันท์ (2542) “ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารและสืบค้น” กรุงเทพมหานคร เอิร์ทเวฟ เอ็ดดูเคชั่น
- อวยพร พานิช และคนอื่น ๆ (2544) *ภาษาและหลักการเขียนเพื่อการสื่อสาร* โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร
- Burgess, E.W. & H.J. Locke. (1953) “The Family” 2nd ed. New York : America Book.
- Burr, W.R., 1976 “Satisfaction with Various Aspects of Marriage over the Life Cycle : A Random Middle Class Sample”. *Journal of Marriage and the Family*. 32 (February 1976) : 29-41.

- Christensen, H.T. & Philbrick, R.F. (1952) "Family size as a factor in the marital adjustment of college couples." *American Sociological Review*, 17.
- Evelyn Sieberg, (1988) "Family Communication" Gardner Press : New York.
- Glick, P.C. & Norton, A.J. (1971) "Frequency, Duration and Probability of Marriage and Divorce" *Journal of Marriage and the Family*, 33. 307.
- Judy, C Perason (1989) "Communication in the Family" Harper & Row, Publishers : New York.
- Mary Anne Fitpatick (1988) "Between Husband & Wives Communication in Marriage" sage Publications ' India.
- Schoen (1975) "California Divoree Rate by Age at First Marriage and Duration of First Marriage." *Journal of Marriage and the Family*, 37.548
- Stinnett,N. & Walters (1983) "J.Relationships in Marriage and Family" New York : Macmillan.
- Udry, Richard (1971) *The social content of marriage* New York : J.B. Lippincott .
- Yamane T (1976) *Statistic : An Introductory Analysis* New York : Harper & Row.

ภาคผนวก

**การวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารของกลุ่มสมรสกับความพึงพอใจ
ในชีวิตสมรสข้าราชการตำรวจ จังหวัดนครนายก**

คำชี้แจงเกี่ยวกับแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารของกลุ่มสมรสกับความพึงพอใจในชีวิตสมรสข้าราชการตำรวจจังหวัดนครนายก โดยเก็บข้อมูลจากคู่สมรสที่เป็นข้าราชการตำรวจในสังกัดกองบังคับการตำรวจจังหวัดนครนายก ทั้งสามีและภรรยา ผลที่ได้จากการศึกษาคาดว่าจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและเสริมสร้างคุณภาพชีวิตสมรสข้าราชการตำรวจต่อไป

แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งคำถามออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลลักษณะประชากร
- ส่วนที่ 2 การสื่อสารของกลุ่มสมรส
- ส่วนที่ 3 ความพึงพอใจในชีวิตสมรส
- ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยใคร่ขอความร่วมมือจากท่านในการตอบแบบสอบถามทุกข้อ ให้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุดเพราะคำตอบของท่านจะถือเป็นความลับโดยผู้ตอบไม่ต้องบอกชื่อ ขอขอบคุณท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

(นางธิราพร พัวเวส)

นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรการพัฒนาสังคมและครอบครัว
คหกรรมศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

แบบสอบถาม

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าคำตอบที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. ปัจจุบันท่านมีอายุ.....ปี และคู่สมรสของท่านอายุ.....ปี
2. ระดับการศึกษาของท่าน
 - () 1. ต่ำกว่าประถมศึกษา
 - () 2. ประถมศึกษา (ป.4 / ป.6 / ป.7)
 - () 3. มัธยมศึกษาตอนต้น หรือเทียบเท่า
 - () 4. มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช. หรือ เทียบเท่า
 - () 5. ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง / อนุปริญญา หรือ เทียบเท่า
 - () 6. ปริญญาตรี
 - () 7. อื่นๆ (โปรดระบุ).....
3. อาชีพของคู่สมรสของท่าน
 - () 1. รับราชการ
 - () 2. พนักงานรัฐวิสาหกิจ
 - () 3. รับจ้าง
 - () 4. ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว
 - () 5. พนักงานบริษัทเอกชน
 - () 6. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
4. รายได้รวมกันต่อเดือนของท่านและคู่สมรส ในปัจจุบัน (โดยไม่หักค่าใช้จ่าย)บาท/เดือน
5. ท่านสมรสมาแล้ว.....ปี.....เดือน
6. จำนวนบุตร.....คน

ส่วนที่2 การสื่อสารของกลุ่มสมรส

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการสื่อสารของท่านกับคู่สมรสที่ตรงกับกับความเป็นจริงมากที่สุด โดยความคิดเห็นเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้

5 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง	4 หมายถึง เห็นด้วยมาก
3 หมายถึง เห็นด้วย	2 หมายถึง ไม่เห็นด้วย
1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	

ข้อ	การสื่อสารของกลุ่มสมรส	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1.	การพูดคุยกันอย่างสม่ำเสมอ(๑ - ๕) ท่านและคู่สมรสสนทนาพูดคุยกันอยู่เสมอ					
2.	เมื่อมีปัญหาท่านและคู่สมรสจะพูดคุยเพื่อหาทางแก้ปัญหาาร่วมกัน					
3.	การพูดคุยระหว่างท่านกับคู่สมรสเป็นเรื่องจำเป็น					
4.	เมื่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเริ่มต้นการสนทนา อีกฝ่ายก็จะสนทนาได้ตอบด้วยเสมอ					
5.	ท่านและคู่สมรสชอบปรึกษากันหรือร่วมกันในแทบทุกเรื่อง					
6.	การเปิดเผยตนเองระหว่างกัน(๖ - ๘) ท่านและคู่สมรสพูดคุยกันอย่างเปิดเผยทุกเรื่อง					
7.	ท่านและคู่สมรสสามารถแสดงอารมณ์ หรือความรู้สึกที่แท้จริงที่มีต่อกันได้อย่างตรงไปตรงมา					

ข้อ	การสื่อสารของกลุ่มสมรส	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
8.	ในระหว่างการพูดคุย ท่านและคู่สมรสสามารถเข้าใจความต้องการของอีกฝ่ายหนึ่งได้อย่างถูกต้อง					
9.	การเป็นผู้ฟังที่ดี (๘ - ๑๒) ท่านและคู่สมรสให้ความสนใจซึ่งกันและกัน ขณะพูดคุยกันเสมอ					
10.	ท่านและคู่สมรสยินดีรับฟังปัญหาซึ่งกันและกันเสมอ					
11.	แม้ความเห็นไม่ตรงกัน ท่านและคู่สมรสก็ยอมรับความคิดเห็นของกันและกันเสมอ					
12.	ท่านและคู่สมรสมักเปลี่ยนเรื่องพูดคุยทันทีเมื่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เริ่มพูดในเรื่องที่อีกฝ่ายไม่สนใจ					
13.	ความเข้าใจความหมายตรงกัน (๑๓ - ๑๔) ในระหว่างการสนทนา ท่านและคู่สมรสเข้าใจความหมายที่อีกฝ่ายหนึ่งต้องการบอกได้เป็นอย่างดี					
14.	ท่านและคู่สมรสมีคำพูดและท่าทางเฉพาะที่เข้าใจตรงกัน					
15.	ความเห็นอกเห็นใจกันและกัน(๑๕ - ๑๘) ท่านและคู่สมรสเอาใจใส่ความรู้สึกของกันและกันเสมอ					

ข้อ	การสื่อสารของกลุ่มสมรส	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
16.	แม้จะอยู่ไกลกัน ท่านและคู่สมรสต่างห่วงใยซึ่งกันและกัน					
17.	ท่านและคู่สมรสมักให้กำลังใจ และคำแนะนำที่ดีต่อกันเสมอ					
18.	แม้อยู่ด้วยกันทุกวัน บางครั้งท่านและคู่สมรสก็รู้สึกเหมือนต่างคนต่างอยู่					

ส่วนที่ 3 ความพึงพอใจในชีวิตสมรส

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของท่านที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด โดยมีระดับความพึงพอใจ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้

5	หมายถึง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	4	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
3	หมายถึง	เห็นด้วย	2	หมายถึง	ไม่เห็นด้วย
1	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง			

ข้อ	ความพึงพอใจในชีวิตสมรส	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1.	ความเป็นเพื่อนคู่ชีวิต (๑ - ๑๑) ท่านมักเก็บความรู้สึกคับข้องใจมิให้คู่สมรส รับรู้					
2.	ท่านและคู่สมรสมองตากันก็สามารถรับรู้ ความรู้สึกของกันและกัน					
3.	ท่านสามารถปรึกษาปัญหาต่างๆกับคู่สมรส ของท่านได้ทุกเรื่อง					
4.	ท่านมักนำเรื่องในครอบครัวไปปรึกษาเพื่อน ฝูง หรือญาติพี่น้องของท่าน					
5.	ท่านและคู่สมรสมักใช้เวลาว่างในการพักผ่อน ด้วยกัน					
6.	ท่านและคู่สมรสมักไปเยี่ยมญาติมิตรของทั้ง สองฝ่ายด้วยกัน					
7.	คู่สมรสของท่านชอบเที่ยวเตร่กับเพื่อนฝูงตาม ลำพัง					
8.	ท่านมักเป็นคนตัดสินใจเรื่องต่างๆใน ครอบครัว แทนที่จะคิดร่วมกันกับคู่สมรส					
9.	ชีวิตสมรสเป็นสิ่งที่ทำให้ท่านขาดอิสระ					
10.	ท่านและคู่สมรสถือเป็นคู่ทุกข์คู่ยาก					

ข้อ	ความพึงพอใจในชีวิตสมรส	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
11.	ท่านและคู่สมรสเอาใจใส่ ดูแลกันเมื่อยามเจ็บป่วย					
12.	ความด้อยเปรียบสัมพันธ์ (๑๒ -๒๐) เมื่อเทียบกับคนอื่น ชีวิตคู่ของท่านกับคู่สมรส ราบรื่นมาโดยตลอด					
13.	ท่านไม่คิดแก้ปัญหาชีวิตคู่ด้วยการแยกทางกัน เหมือนอย่างที่คุณสมรสอื่นทำ					
14.	ท่านรู้สึกว่าการคบครองชีวิตคู่นี้ไม่มีปัญหา ร้ายได้ไม่พอกับรายจ่าย					
15.	ท่านมีครอบครัวที่อบอุ่น เช่นเดียวกับ ครอบครัวอื่นโดยทั่วไป					
16.	ท่านมีความภาคภูมิใจในตัวคู่สมรสของท่าน เสมอ					
17.	ท่านมีความสุขยามที่เห็นครอบครัวอื่นสร้าง ฐานะได้อย่างมั่นคง					
18.	ความสำเร็จในชีวิตของท่าน เป็นตัวอย่างที่ดี ให้กับลูกๆ ได้					
19.	ท่านและคู่สมรสพยายามแสวงหาทรัพย์สิน และข่าวของ เครื่องใช้ให้ทัดเทียมกับ ครอบครัวอื่น					
20.	ท่าน โชคดีที่ได้ใช้ชีวิตคู่กับคู่สมรสของท่าน					
21.	ความสมานฉันท์ทางบทบาท (๒๑ - ๒๕) ท่านและคู่สมรสมีความคิดเห็นตรงกันในการ แบ่งหน้าที่จัดเตรียมอาหาร					
22.	ท่านและคู่สมรสมีความเห็นตรงกันในการทำ หน้าที่การล้างถ้วยชาม					

ข้อ	ความพึงพอใจในชีวิตสมรส	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
23.	ท่านและคู่สมรสมีความคิดเห็นตรงกันในการทำความสะอาดบ้าน และดูแลบ้านให้น่าอยู่					
24.	ท่านและคู่สมรสมีความคิดเห็นตรงกันในการซักรีดผ้า					
25.	ท่านและคู่สมรสมีความคิดเห็นตรงกันในการจัดการเกี่ยวกับระบบการเงินในครอบครัว					
26.	ท่านและคู่สมรสมีความเห็นตรงกันในการดูแลข้าวของ เครื่องใช้ให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์พร้อมใช้งานได้ดี					
27.	ท่านและคู่สมรสมีความเห็นตรงกันในหน้าที่ดูแลต้นไม้ และสัตว์เลี้ยง (ถ้ามี)					
28.	ท่านและคู่สมรสมีความเห็นตรงกันในการดูแลอบรมเลี้ยงดูบุตร					
29.	ท่านและคู่สมรสมีความเห็นตรงกันในการหาเลี้ยงครอบครัว					
30.	ความสุขทางเพศสัมพันธ์ (๓๐ – ๓๗) การมีเพศสัมพันธ์กับคู่สมรสเป็นความสุขอย่างหนึ่งในชีวิต					
31.	การเปิดเผยความรู้สึกในเรื่องความต้องการทางเพศระหว่างท่านและคู่สมรสเป็นเรื่องปกติ					
32.	ท่านและคู่สมรสต่างตอบสนองความต้องการทางเพศซึ่งกันและกัน					
33.	ท่านอายุที่จะบอกความรู้สึกที่แท้จริงของการมีเพศสัมพันธ์ต่อคู่สมรส					
34.	ท่านมีความสุขทุกครั้งที่มีเพศสัมพันธ์กับคู่สมรส					

ข้อ	ความพึงพอใจในชีวิตสมรส	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
35.	ท่านและคู่สมรสรู้วิธีทำให้อีกฝ่ายมีความสุขในการมีเพศสัมพันธ์					
36.	ในบางครั้งท่านมีความรู้สึกลอยลางผูกพันใกล้ชิดเป็นพิเศษกับผู้อื่นที่ไม่ใช่คู่สมรสของท่าน					
37.	ท่านและคู่สมรสเห็นตรงกันในเรื่องจำนวนครั้งของการมีเพศสัมพันธ์					

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเพื่อให้ท่านแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

1. ท่านคิดว่า ท่านและคู่สมรส สามารถสื่อสารกันได้ดีหรือไม่ เพราะอะไร?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. ถ้าย้อนเวลากลับไปได้ ท่านยังคงต้องการแต่งงานกับคู่สมรสของท่านหรือไม่ เพราะเหตุใด ?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นาง ธีราพร พัวเวส
วัน เดือน ปีเกิด	27 เมษายน 2498
สถานที่เกิด	จังหวัดชุมพร
ประวัติการศึกษา	อนุปริญญาพยาบาลและผดุงครรภ์ คณะพยาบาลศาสตร์ (ศิริราช) มหาวิทยาลัยมหิดล , พ.ศ.2515-2518 พยาบาลศาสตรบัณฑิต (ศิริราช) มหาวิทยาลัยมหิดล , พ.ศ.2526-2528 กหกรรมศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนา ครอบครัวและสังคม) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, พ.ศ.2549
สถานที่ทำงาน	โรงพยาบาลอนันต์พัฒนา
ตำแหน่ง	ผู้ประสานงานคุณภาพ